

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Stanislav Jahn

**Zkoumání některých režimů uznání a výkonu
rozhodnutí českých soudů v majetkových věcech
v zahraničí**

Diplomová práce

Olomouc 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Zkoumání některých režimů uznání a výkonu rozhodnutí českých soudů v majetkových věcech v zahraničí* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

Podpis:

Stanislav Jahn

V Olomouci dne 30. 11. 2020

.....

Poděkování

*Rád bych tímto poděkoval svému vedoucímu práce **Mgr. Slavomíru Hallovi, Ph. D.**, za vstřícnost, odborné vedení, a především za to, že ve mně vzbudil vášeň k mezinárodnímu právu.*

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	8
1. Teoretické koncepce a principy mezinárodního uznávání a výkonu rozhodnutí	11
1.1 Historický přehled a zařazení mezinárodního uznávání a výkonu rozhodnutí do systému práva	11
1.2 Prameny uznávání a výkonu rozhodnutí	13
1.3 Základní pojmosloví	16
1.4 Obecné principy ovládající uznávání a výkon rozhodnutí	19
1.5 Koncepce uznávání a výkonu rozhodnutí, Angloamerický systém vs. Kontinentální systém	22
2. Uznání a výkon zahraničních rozhodnutí majetkové povahy v ČR	26
2.1 Uznání dle vnitrostátní a unijní úpravy	26
2.2 Výkon dle vnitrostátní a unijní úpravy.....	30
2.3 Alternativní komunitární prostředky uznání a výkonu rozhodnutí	32
2.3.1 Nařízení o evropském exekučním titulu	33
2.3.2 Nařízení o evropském platebním rozkazu	34
2.3.3 Nařízení o evropském řízení o drobných nárocích	34
2.3.4 Ostatní komunitární nařízení upravující uznání a výkon rozhodnutí v majetkových věcech	35
2.4 Uznání a výkon dle multilaterálních a bilaterálních smluv	36
2.4.1 Luganská úmluva II	36
2.4.2 Úmluva o dohodách o volbě soudu	37
2.4.3 Ostatní významné multilaterální a bilaterální úmluvy ČR upravující uznání a výkon rozhodnutí	39
3. Zkoumání režimů uznávání a výkonu rozhodnutí českého soudu v zahraničí	41
3.1 Bilaterální režim – ukrajinská právní úprava	41
3.1.1 Vnitrostátní úprava	41

3.1.2	Mezinárodní závazky a rozhodnutí ČR na Ukrajině.....	44
3.1.3	Výhody a nevýhody daného režimu, prostor pro úpravu.....	47
3.2	Evropský a specifický přechodný režim – právní úprava UK.....	49
3.2.1	Vnitrostátní úprava	49
3.2.2	Mezinárodní závazky a rozhodnutí ČR v UK.....	52
3.2.3	Budoucnost režimu uznání a výkonu rozhodnutí mezi UK a EU (ČR).....	55
3.2.4	Výhody a nevýhody budoucího režimu, prostor pro úpravu	58
Závěr	61
Bibliografie	63
Abstrakt	82
Seznam klíčových slov	83

Seznam zkratek

£ – *Britská libra*

ALI – *American Law Institute* (Nezávislá organizace Americký institut práva)

ASEAN – *Association of South East Asian Nations* (Mezinárodní organizace Sdružení národů jihovýchodní Asie)

Nařízení BI – *Nařízením č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech* (Tzv. „Nařízení Brusel I“)

Nařízení BIb – *Nařízením č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech* (Tzv. „Nařízení Brusel I bis“)

Brexit – *Proces ukončení členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii*

CIS – *Commonwealth of Independent States* (Mezinárodní organizace Společenství nezávislých států)

ČR – *Česká republika*

EHP – *Evropský hospodářský prostor* (Prostor, ve kterém je zaručena svoboda pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu uvnitř Evropského jednotného trhu)

EP – *Evropský parlament* (orgán Evropské unie)

Erasmus+ – *Vzdělávací program Evropské unie*

EŘ – *Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů*

ESVO – *Evropské sdružení volného obchodu* (Mezinárodní organizace)

EU – *Evropská unie* (Mezinárodní organizace)

HCCH – *Hague Conference on Private International Law* (Mezinárodní organizace Haagská konference mezinárodního práva soukromého)

ICJ – *International Court of Justice* (Orgán Organizace spojených národů - Mezinárodní soudní dvůr)

ICLG – *The International Comparative Legal Guides* (Organizace Mezinárodní srovnávací právní příručky)

Kč – *Koruna česká*

MERCOSUR – *Mercado Común del Sur* (Mezinárodní organizace Latinské Ameriky pro sdružení volného obchodu)

MPS – *Mezinárodní právo soukromé*

MZV – *Ministerstvo zahraničních věcí*

OSŘ – *Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád*

OZ – *Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník*

PO – *Právnícká osoba*

Řím I – *Nařízení č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy* (Tzv. „Nařízení Řím I“)

Řím II – *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy* (Tzv. „Nařízení Řím II“)

SADC – *Southern African Development Community* (Mezinárodní organizace Společenství pro rozvoj jižní Afriky)

SDEU – *Soudní dvůr Evropské unie* (orgán Evropské unie)

SEU – *Smlouva o Evropské unii* (primární legislativa Evropské unie, viz bibliografie)

SFEU – *Smlouva o fungování Evropské unie* (primární legislativa Evropské unie, viz bibliografie)

SSSR – *Svaz sovětských socialistických republik*

UCŘ – *Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1618-IV, o civilním procesu* (Tzv. „Ukrajinský civilní řád“)

UEŘ – *Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1404-VIII, o exekučním řízení* (Tzv. „Ukrajinský exekuční řád“)

UK – *United Kingdom* (Velká Británie)

UNIDROIT – *International Institute for the Unification of Private Law* (Mezivládní organizace Mezinárodní ústav pro sjednocení mezinárodního práva soukromého)

USA – *United States of America* (Spojené státy americké)

UZMPS – *Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 2709-IV, o mezinárodním právu soukromém* (Tzv. „Ukrajinský zákon o mezinárodním právu soukromém“)

ZMPS – *Zákon č. 91/2012 Sb., O mezinárodním právu soukromém*

Úvod

Při svém působení jako administrativní pracovník na Exekutorském úřadě Mgr. Jana Valenty v Olomouci, stážista na Okresním soudě v Olomouci a poté i na svém zahraničním studijním výměnném pobytu v rámci programu Erasmus+ v UK jsem se setkal s jedním velmi nepříjemným jevem. Subjekt vytvoří dluh vůči českému věřiteli a po nebo již před samotným vydáním rozhodnutí změní místo pobytu a lidově řečeno „utečou před svými dluhy do jiné země.“ V takovém případě se samozřejmě možnost vymožení pohledávky pro věřitele komplikuje a její vydobytí se jeví i jako méně pravděpodobné. Mnoho věřitelů poté ztratí motivaci k tomu svůj dluh vydobýt.

Mimoto je stále diskutována otázka týkající se právního vztahu členských států EU k UK, a to z důvodů Brexitu. V červnu 2016 britští občané v souladu s ústavními předpisy UK vyslovili v referendu souhlas s vystoupením země z EU, čímž se aktivoval čl. 50 SEU,¹ který státům dává možnost vystoupit.² Po mnohých peripetiích a odkladech, které se týkaly především neshody UK a EU ohledně tzv. irské pojistky,³ došlo ke 31. lednu 2020 k odchodu UK z EU. Od 1. února 2020 však začalo jedenáctiměsíční období, během něhož je pro EU a všechny členské státy UK třetí zemí, avšak na území UK stále platí evropské právo, UK již však nemá vliv na jeho budoucí tvorbu.⁴ Politický obrat v podobě vystoupení UK z EU a opuštění EHP se samozřejmě dotkl i oblasti právní úpravy uznávání a výkonu rozhodnutí jmenovaných subjektů. Důsledky Brexitu pro ČR během přechodného období a i po něm je s ohledem na požadavek právní jistoty potřeba ukotvit.

Z těchto důvodů jsem si vybral uznání a výkon rozhodnutí českých soudů v majetkových věcech v zahraničí jako téma své diplomové práce. Rozhodl jsem se oba výše zmíněné problémy zkombinovat a pokusit se nastínit jejich možné řešení či je minimálně přiblížit čtenáři. Toto téma jsem nenalezl jako již předem zpracované a nepochybuji o možném praktickém využití mé diplomové práce, která by poté mohla sloužit jako souhrn různých postupů, jež může věřitel aplikovat při vymáhání své pohledávky v zahraničí. Cílem této diplomové práce je tedy vysvětlit a kriticky zhodnotit současnou právní úpravu, která

¹ Konsolidované znění č. 2012/C 326/01 ze dne 13. prosince 2007, Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 326, 26. října 2012.

² ŠENK, Michal, HOSNEDLOVÁ, Pavla. Brexit: Od osudného referenda až po vyjednané dohody [online]. euractiv.cz, 3. října 2020 [cit. 25. října 2020]. Dostupné na <<https://euractiv.cz/section/brexit/linksdossier/brexit-od-osudneho-referenda-az-po-vyjednane-dohody/>>.

³ Jedná se o právně závaznou garanci UK, že hranice mezi britským Severním Irskem a Irskem nebude znovu ustavena jako pevná a zůstane i po brexitu volně propustná pro lidi i zboží minimálně do sjednání nové dohody o obchodních vztazích viz JEDLIČKA, Petr. Co je to irský backstop a proč je tak důležitý [online]. denikreferendum.cz, 31. července 2019 [cit. 25. října 2020]. Dostupné na <<https://denikreferendum.cz/clanek/29931-co-je-to-irsky-backstop-a-proc-je-tak-dulezity>>.

⁴ ŠENK, HOSNEDLOVÁ: Brexit: Od osudného...

umožňuje věřitelům, jimž byl přiznán rozsudkem českého soudu úspěch ve sporu, domoci se tohoto plnění vůči subjektům, které nechtějí dobrovolně plnit či se vůči nim nelze domoci tohoto plnění prostřednictvím českých orgánů, ale je zapotřebí uznat (a popřípadě vykonat) tento rozsudek v zahraničí s pomocí orgánů zahraničních.

Ke zpracování tohoto tématu jsem se rozhodl postupovat pomocí analýzy mezinárodních smluv, vnitrostátních předpisů a primární i sekundární legislativy EU. V závěru bude využita i synchronní komparace předmětných dokumentů ke zhodnocení efektivnosti různých režimů. První z mých cílů je prokázat, že k fluktuaci soudních rozhodnutí, uznání a vymožení pohledávky je z pohledu jednoduchosti řízení a právní jistoty subjektů nejefektivnější evropský režim, následovaný režimem smluvním a konče vnitrostátním. Druhou teorií je snaha ukázat, že ve světě dochází i přes rozdílnost právních řádů a systému k postupné globalizaci i v tomto odvětví, principy a pravidla uznávání rozhodnutí se plošně harmonizují a v dohledné době by mohlo dojít k překonání principu teritoriality a reciprocit. Poslední hypotézou této práce je teorie, že právní úprava vztahu ČR a UK by bylo možno řešit na základě bilaterální mezinárodní smlouvy s podobným obsahem pravidel, které nabízelo předchozí Nařízení BI.

Výzkumné otázky tedy zní: (1) Lze považovat výkon českého rozhodnutí ve zkoumaných státech za jednodušší na základě mezinárodní úpravy panující mezi nimi oproti uznávání a výkonu, které by zde platilo v případě absence mezinárodní úpravy? (2) Dochází k rozvoji mezinárodní úpravy v této oblasti a k její harmonizaci? (3) Je oboustranně výhodné na budoucí vztah ČR a UK aplikovat bilaterální smlouvu podobnou obsahem Nařízení BI?

Při vypracování diplomové práce budou k vyřešení těchto otázek zprvu adresovány koncepce a teoretická pozadí, která jsou uznávány ve světě, a především v ČR jako ovládající proces uznání a výkonu zahraničních rozhodnutí a bude zde vysvětleno, jak v nejobecnější rovině uznávání a výkon rozhodnutí funguje. Dále se zaměřím na uznávání a výkon zahraničních rozhodnutí v ČR, protože pro pochopení režimu uznávání a výkonu rozhodnutí mezi ČR a jinými státy je potřeba znát přístup ČR a její primární prameny, z nichž při praktické realizaci exekutoři a soudy čerpají. Přiblížíme si také možné způsoby a metody vymáhání a zhodnotíme jejich praktičnost. K ověření mých hypotéz bude prvně rozebrán režim uznání a výkonu rozhodnutí se státem mimo EU – konkrétně s Ukrajinou. Ukrajina byla vybrána z důvodu uzavřené bilaterální smlouvou s ČR a z důvodu nejpočetnější emigrace obyvatelstva do ČR,⁵ jejímž vedlejším důsledkem je tedy pravděpodobnější způsobení dluhu.

⁵ HOLÝ, Dalibor a kol. Cizinci v České Republice. Praha: Český statistický úřad, 2019, s. 41.

Následující kapitola se soustředí již na jednu z primárních problematik této práce, a to na právní režim UK s ohledem na odchod této země z EU i EHP⁶ v zimě 2020 a vzhledem k početné žijící české menšině v této zemi.⁷ V této kapitole bych se zaměřil na evropský režim, který nyní panuje v mezi EU a UK, prakticky zhodnotil jeho pozitiva a negativa a prakticky demonstroval uznání a výkon českého rozhodnutí v UK. V rámci této části se práce soustředí i na nově vzniklý režim a případně nové možné způsoby vymáhání pohledávek mezi ČR a UK. Vždy bude ve vztahu zhodnocena právní úprava a navrženo zlepšení *de lege ferenda*.

Obsah diplomové práce se soustředí pouze na rozhodnutí týkající se majetkových věcí a majetkových práv, jak jsou definovány dle českého práva, tedy „*obecně vzato... všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat*“.⁸ Pozornost bude zaměřena na klasické peněžité pohledávky ve vztahu věřitel – dlužníka a spotřebitel – podnikatel, především na spory relevantní pro exekutorskou praxi a tedy pohledávky vzniklé z dědického řízení, insolventního řízení apod. budou vynechány. Z důvodu potřeby specifčnosti, rozsáhlosti a potřeby samostatné diplomové práce bude vynecháno i řízení o výživném. Do práce nejsou zahrnuty případné rozhodčí nálezy či jiné způsoby přiznání pohledávky (notářské či exekutorské zápisy, speciální zahraniční úpravy apod.). Práce se soustředí pouze na rozhodnutí soudů a jím podobných orgánů (v některých zemích některé záležitosti pro nás řešené soudem řeší administrativní orgány). Vzhledem k limitujícímu rozsahu se práce bude zabývat právní úpravou Skotska a Severního Irsku pouze minoritně.

⁶ PIRIS, Jean-Claude. Why the UK will not become an EEA member after Brexit [online]. encompass-europe.com, září 2017 [cit. 7. července 2020]. Dostupné na <<https://encompass-europe.com/comment/why-the-uk-will-not-become-an-eea-member-after-brexite>>.

⁷ - -. PŘEHLED: Kam Češi odchází do zahraničí nejvíce? A kdo k nám? [online]. tn.nova.cz, 14. září 2014 [cit. 8. dubna 2020]. Dostupné na <<https://tn.nova.cz/clanek/zpravy/domaci/ve-lky-prehled-kam-cesi-nejvice-odchazeji-do-zahranici.html>>.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009.

1. Teoretické koncepce a principy mezinárodního uznávání a výkonu rozhodnutí

Stejně tak jako všechna odvětví práva i MPS a subsidiárně proces uznávání a výkonu rozhodnutí má zakotveno jisté základní zásady a principy, které jej ovládají. Tyto jsou projevem historického vývoje a převládajícího právního systému.

1.1 Historický přehled a zařazení mezinárodního uznávání a výkonu rozhodnutí do systému práva

Jednou z nejexponovanějších otázek v rámci mezinárodního práva soukromého již od prapočátku jeho vývoje bylo uznání a výkon cizozemského rozhodnutí,⁹ pravděpodobně z důvodů čistě praktických, a to jako prostředek uplatňování suverenity státu při ochraně svých zájmů a postojů. Vývoj začal omezením na lokální práva, během raného středověku měla cizozemská rozhodnutí stejné účinky jako rozhodnutí lokální (převládal princip univerzality).¹⁰ Uznání a výkon zahraničních rozhodnutí jako problematika začal reálně existovat až v pozdním středověku.¹¹ Na počátku novověku státy odmítaly přiznat zahraničním rozhodnutím jakýkoliv efekt, avšak postupně vznikly 2 principy – princip zdvořilosti (*comity* – který byl velmi vágní a popisován jako uznání a výkon rozhodnutí až a pouze tam, kam to národ dovolí)¹² a princip vzájemnosti (*reciprocity* – který tkvěl v záruce vzájemnosti uznání a výkonu rozhodnutí slíbených mezi státy).¹³

Tyto principy postupně ustoupil právnímu režimu bilaterálních smluv (první dochovaná je mezi Francií a švýcarskými kantony z roku 1715).¹⁴ V druhé polovině 20. století pod vlivem moderních mezinárodních organizací dochází k postupnému multilateralismu nejdříve vnitřně (např. pro CIS Minská úmluva z roku 1993)¹⁵ a poté i navenek (např. HCCH

⁹ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Unifikace a kodifikace v mezinárodním právu soukromém pohledem Jana Kačmáře a dnešní doby. In SVOBODOVÁ, Klára (ed). Historie mezinárodního práva soukromého. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 153.

¹⁰ MICHAELS, Ralf. Recognition and Enforcement of Foreign Judgments. In WOLFRUM, Rüdiger, FABRI, Hélène Ruiz (ed). Max Planck Encyclopedia of Public International Law [online]. Oxford: Heidelberg and Oxford University Press, scholarship.law.duke.edu, 2009 [cit. 7. července. 2020]. s. 2. Dostupné z <https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2699&context=faculty_scholarship>.

¹¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Několik slov na úvod. In SVOBODOVÁ, Klára (ed). Historie mezinárodního práva soukromého. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 9.

¹² Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 3. června 1895, *Hilton v. Guyot*, sp. zn. 159 U. S. 113.

¹³ MICHAELS: Recognition and Enforcement of..., s. 2.

¹⁴ Tamtéž, s. 2 – 3.

¹⁵ KARAYANIDI, Milana, COMERFORD, Steven. Kazakhstan. In KESSEDJIAN, Catherine, RIVERA, Humberto Cantú (ed). Private International Law Aspects of Corporate Social Responsibility. Berlín: Springer, 2020, s. 510.

a její Úmluva o dohodách o volbě soudu).¹⁶ Pokud není mezi státy uzavřena mezinárodní smlouva, používá se princip reciprocity, avšak i samotný princip reciprocity se začal v moderních zemích vytrácet na přelomu tisíciletí. Některé země jej opustili zcela (Polsko), některé jej ponechávají, avšak v omezené míře (Turecko), v některých státech s liberálním přístupem k principu reciprocity se volá po jeho mandatorním upevnění (USA), a poté jsou tu státy, které na reciprocitě z větší části trvají a k zahraničním rozhodnutím jsou restriktivní (Rusko) či jsou velmi restriktivní a reciprocita je požadována za všech okolností (Čína).¹⁷

Historický vývoj se následně promítl i do systematiky a teoretického pozadí. V dnešní době jsou normy, které upravují otázku uznání a výkonu cizozemských rozhodnutí, klasicky řazeny jako podskupina mezinárodního civilního práva procesního,¹⁸ které slouží k realizaci a uplatnění hmotněprávních norem mezinárodního práva soukromého. Právo hmotné a procesní obsahující mezinárodní prvek dohromady tvoří ucelenou vědní a aplikační disciplínu známou jako mezinárodní právo soukromé.¹⁹ Kontrast mezinárodního civilního práva procesního a mezinárodního civilního práva hmotného tkví v tom, že v mezinárodním civilním právu hmotném je globálně uznáváno, že jde především o to určit, hmotněprávní předpisy které země budou na daný případ aplikovány (např. zda ve sporu u soudu v Ruské federaci bude konflikt mezi polským prodávajícím a českým kupujícím řešen dle českého, polského, ruského či zcela jiného práva), zatímco tento problém v mezinárodním civilním právu procesním nevyvstává, jelikož právo procedurální je součástí práva veřejného, nikoliv soukromého, a bude tedy až na výjimky aplikován *lex fori*, tedy předpisy ovládající daný soud (pokud se vrátíme zpět k předchozímu příkladu, budou aplikovány předpisy Ruské federace, popř. gubernie, v níž se soud nachází).²⁰

V poslední době byly vedeny diskuze i na téma, zda by bylo možno využít při výkonu a uznání rozhodnutí jiné právní úpravy než *lex fori*. A to z jednoduchého důvodu, že pouze aplikace jak hmotného, tak procesního práva dokáže zaručit straně předvídatelnost. Avšak proti tomuto byly vzneseny protiargumenty jako časová náročnost, ustoupení části suverenity

¹⁶ Úmluva HCCH č. 37 ze dne 30. června 2005 o dohodách o soudní příslušnosti, pro ČR závazná na základě rozhodnutí Rady č. 2009/397/ES ze dne 26. února 2009 o podpisu Úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem Evropského společenství. Úř. věst. L 133/1, 29. května 2009, čl. 5 an.

¹⁷ ELBALTI, Bélih. Reciprocity and the recognition and enforcement of foreign judgments: a lot of bark but not much bite. *Journal of Private International Law*, 2017, vol. 13, n. 1, s. 187 – 191.

¹⁸ KUČERA, Zdeněk a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015, s. 49.

¹⁹ ŠATAVA, Alois. *Evropské mezinárodní právo soukromé část. I* [online]. epravo.cz, 15. dubna 2004 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-mezinarodni-pravo-soukrome-cast-i-25118.html>>.

²⁰ KILPATRICK, Claire. In KILPATRICK, Claire, NOVITZ, Tonia, SKIDMORE, Paul (ed). *The Future of Remedies in Europe*. 1st edition. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2000, s. 19.

státu ve prospěch *lex causae* a zda by ve výsledku došlo k usnadnění (zvláště je problém znatelný např. v afrických státech, kde je systematizace nedokonalá a nedokáže zcela rozlišovat mezi právem hmotným a procedurálním).²¹

1.2 Prameny uznávání a výkonu rozhodnutí

Z výše vydedukovaného uplatnění *lex fori* tedy vyplývá, že prvotními prameny mezinárodního civilního práva procesního a subsidiárně prameny upravujícími uznání a výkon rozhodnutí budou vnitrostátní předpisy.²² Vnitrostátní prameny formální mohou být především legislativa, ústavní pořádek, podzákoné právní předpisy, právní principy,²³ precedenty (v angloamerickém právním systému)²⁴ či přepracované náboženské knihy (islámský právní systém – kniha *siyar*).²⁵ Vedle pramenů vnitrostátního původu však stojí prameny mající původ mezinárodní.²⁶ Mezi tyto patří bilaterální smlouvy, multilaterální smlouvy (které se mohou dále dělit na úmluvy globálního vymáhání, regionální instrumenty a úmluvy ohledně specifické právní úpravy) a obyčejové právo (to v mezinárodním civilním právu procesním tkví především v zásadě, že žádný stát nemůže být donucen jiným státem k vykonání rozhodnutí soudu státu nutícího).²⁷

Z globálního hlediska je pro tuto diplomovou práci zásadnější multilaterální mezinárodní úprava. Avšak jakákoliv multilaterální komplexní mezinárodní úprava ve zkoumané oblasti stále není aplikovatelná a ani není globálně přijata.²⁸ Toto se snaží změnit HCCH, což je mezinárodní organizace spojující 85 členů a působící již od roku 1893, dávající si za cíl především posilovat právní jistotu pro jednotlivce a PO na poli mezinárodního práva soukromého, a to dělá pomocí vytváření a následného promování mezinárodních úmluv pro své členy a další státy. Tyto úmluvy mají přispět k vývoji mezinárodního práva

²¹ OKOLI, Pontian N. *Promoting Foreign Judgments: Lessons in Legal Convergence from South Africa and Nigeria*. 1st edition. The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2019, s. 141–144.

²² MIKLÍKOVÁ, Eliška. *Nastává nová éra v oblasti mezinárodních litigací?* [online]. epravo.cz, 3. září 2019 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nastava-nova-era-v-oblasti-mezinarodnich-litigaci-109834.html>>.

²³ MATES, Pavel. *Jiné prameny práva*. Jurisprudence, 2013, roč. 1, č. 1, s. 22–23.

²⁴ MA, Sardar, ARIF, Waqar Khan. *Judicial precedent and its authority under international law*. *International Journal of Law*, 2017, vol. 3, n. 6, s. 76.

²⁵ BERGER, Maurits. *Islamic International Law* [online]. oxfordbibliographies.com, 28. srpna 2018 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199796953/obo-9780199796953-0170.xml#obo-9780199796953-0170-div1-0003>>.

²⁶ KUČERA: *Mezinárodní právo soukromé...* s. 52 a 58.

²⁷ MICHAELS: *Recognition and Enforcement of...*, s. 3 – 4.

²⁸ Tamtéž.

soukromého.²⁹ Přestože HCCH působí již po delší dobu, značný úspěch v námi zkoumané oblasti přinesla nejnověji Úmluva o dohodách o volbě soudu z roku 2005 a poslední z počínů HCCH je vytvoření Úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019.³⁰

Druhá jmenovaná se tedy dá pokládat za nejmodernější pramen mezinárodní úpravy uznávání a výkonu zahraničních rozhodnutí, a proto z ní lze čerpat při snaze zkoumat směr vývoje právní úpravy a právního myšlení. Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019 není prvním počinem HCCH v této oblasti. O podobnou úmluvu se HCCH pokusilo již v roce 1971, naději úspěchu přinesl však až nynější akt, který klade vysoké legální požadavky na jurisdikci soudů (čl. 5) a samotných rozhodnutí (čl. 7), především však zjednodušuje proces uzavření a inkorporace smlouvy státem.³¹ K tomu, aby Úmluva z roku 1971 byla plně účinná, bylo totiž požadováno, aby mezi státy byla uzavřena ještě dodatečná bilaterální smlouva, což proces přistoupení značně zpomalilo a zkomplikovalo, zatímco nynější počín celý postup zjednodušuje a dává každé ze stran při přijetí možnost vyhradit si speciální výjimky a při přistoupení nové strany dává původní straně možnost do 12 měsíců notifikovat depozitáře o tom, že přistoupení dané strany k Úmluvě o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019 nezakládá mezi ní a touto stranou žádný účinek, popř. účinek, který zakládá, je nějak modifikován (čl. 29).³² Z větší části je Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019 považována za nekontroverzní a přínosnou.³³ Některé autority ji považují za plnou nahodilost a kompromisů, které teprve s časem ukážou, zda fungují.³⁴ Pouze Ukrajina a Uruguay danou úmluvu podepsaly, prozatím však nedošlo ani k ratifikaci, úmluva tudíž dosud nevešla v účinnost.³⁵

Za velmi významné můžeme dále označit regionální instrumenty právní úpravy pro uznání a vymáhání soudních rozhodnutí. V prostorách EU se členské státy v současnosti řídí legislativou EU, Nařízením B1b a jeho alternativami (viz kapitola 2.), které jsou pokládány za

²⁹ - -. About HCCH [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/about>>.

³⁰ Úmluva HCCH č. 41 ze dne 2. července 2019 o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

³¹ NIELSEN, Peter Arnt. The Hague 2019 Judgments Convention - from failure to success?. *Journal of Private International Law*, 2020, vol. 16, n. 2, s. 206–207.

³² Tamtéž, s. 244.

³³ Tamtéž, s. 245.

³⁴ STEWART, David P. Current Situation: The Hague Conference Adopts a New Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters. *American Journal of International Law*, 2019, vol. 113, n. 4, s. 782–783.

³⁵ - -. Status Table: 41: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 10. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>>.

nenákladný, jednoduchý a zautomatizovaný pohyb soudních rozhodnutí.³⁶ Velmi rozvinutým regionem na poli uznání a výkonu rozhodnutí je Latinská Amerika, mezi jejíž nejvýznamnější unifikaci mezinárodního vymáhání patří Bustamantův kodex, který se datuje zpět do roku 1928 a ve svých člancích 423–433 upravuje pravidla pro mezinárodní vymáhání soudních rozhodnutí. Tento je v signatářských státech (20) z velké části aplikovatelný. Vedle něj fungují i další mezinárodní úmluvy vytvořené např. mezinárodní organizací MERCOSUR.³⁷ Blízký východ je také zdrojem několika regionálních multilaterálních dohod, vytvořených dle ústavního pořádku daných států a práva šaría, např. Arabská úmluva o soudní spolupráci z roku 1983 závazná pro členy Ligy arabských států (tzv. „Rijádská úmluva“).³⁸ Protipólem jsou např. mezinárodní organizace ASEAN či SADC, které ačkoliv se o multilaterální úpravu pokusily, vždy při těchto snahách byly neúspěšné.³⁹ Za zmínku rozhodně stojí i komentovaná ustanovení 29–31 v podobě soft law sbírky ALI/UNIDROIT principů transnacionálního civilního procesu⁴⁰ (přestože některými akademiky tvrdě kritizovány)⁴¹ a práce těchto organizací na vývoji principů efektivního vymáhání.⁴² Přestože nejsou typickými prameny práva, mohou být v individuálních případech významným interpretačním zdrojem. V rámci vnitrostátního výkonu rozhodnutí je poté nezbytné vzpomenout Mezinárodní unii soudních exekutorů, která působí jako pozorovatel u několika mezinárodních organizací a dává si za cíl poskytovat poradenství svým členům při reformách vnitrostátního výkonu rozhodnutí (např. digitalizace) a při uvádění legislativních změn do praxe (jako velmi přínosný pramen práva obsahující i úpravu mezinárodního práva soukromého lze označit Světový kodex vymáhání z roku 2015).⁴³

Primárními prameny jsou tedy stále normy vnitrostátního původu, přestože se řada subjektů jako HCCH, regionální činitelé (EU, MERCOSUR) či UNIDROIT snaží o prohloubení a vytvoření komplexní unifikované mezinárodní úpravy, která by proces uznání

³⁶ HUDECOVÁ, Lucia, KRÁLÍČEK, Jaroslav. Uznávání a výkon cizích rozhodnutí v evropském justičním prostoru aneb co přináší nové nařízení Brusel I bis. *Právník*, 2015, roč. 154, č. 2, s. 145.

³⁷ SCHULZ, Andrea. The American Instrument on Private International Law [online]. assets.hcch.net, červen 2005 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/942f037d-8fae-4237-a66d-e23770738de0.pdf>>.

³⁸ AL-BAHARNA, Husain M. The Enforcement of Foreign Judgments and Arbitral Awards in the GCC Countries with Particular Reference to Bahrain. *Arab Law Quarterly*, 1989, vol. 4, n. 4, s. 334.

³⁹ MICHAELS: Recognition and Enforcement..., s. 5.

⁴⁰ - -. ALI / UNIDROIT Principles of Transnational Civil Procedure [online]. unidroit.org, 1. června 2020 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.unidroit.org/instruments/transnational-civil-procedure>>

⁴¹ GIDI, Antonio. Current Notes on Criticizing the Proposed ALI/ UNIDROIT Principles and Rules of Transnational Civil Procedure. *Uniform Law Review*, 2001, vol. 6, n. 4, s. 825.

⁴² - -. Study LXXCI B – Principles of Effective Enforcement [online]. unidroit.org, 1. února 2017 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.unidroit.org/work-in-progress/effective-enforcement>>.

⁴³ PODKONICKÝ, Juraj. Rozhovor s Marcem Schmitzem, prezidentem Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ). *Komorní listy*, 2020, roč. 12, č. 2, s. 8–10.

a výkonu rozhodnutí sjednotila a zjednodušila. Tyto snahy, ač stále zcela nikoliv bez vad a problematiky, však pomalu ale jistě směřují ke stále rozvinutější a komplexnější právní úpravě. Ta možná jednoho dne za přispění faktorů jako pozitivní globální mezinárodní vztahy a expertní analýza této problematiky ze strany odborníků vytvoří jeden globální systém uznání a vymáhání soudního majetkového rozhodnutí v přeshraničním styku.

1.3 Základní pojmosloví

Pro zahraniční rozhodnutí neexistuje jednotná definice. Generální definice převzata HCCH do Úmluvy o uznání a výkonu zahraničních rozhodnutí definuje rozhodnutí v majetkových věcech jako jakékoliv rozhodnutí v meritu věci či ve výdajích za soudní proceduru. Není podstatné, jak se dané rozhodnutí nazývá, a zároveň do definice nejsou zahrnuta předběžná opatření.⁴⁴ Teorie se poté přiklání k názoru, že soudem se myslí soud civilní a trestní v té části, kdy se rozhoduje o nároku poškozeného (adhezni řízení).⁴⁵ Například české právo však připouští i existenci správního orgánu rozhodujícího v majetkových věcech či pod pojem soudní rozhodnutí zahrnuje i notářské a exekutorské zápisy.⁴⁶ Pro prostor EU Nařízení B1b definuje pojem rozhodnutí a ve své příloze či i v samotném nařízení vyjmenovává pravomocné orgány státu k vydání těchto rozhodnutí.

Velmi důležité je zmínit, že u rozhodnutí je při uznání a výkonu důležitá především kvalita procesní stránky a rozhodnutí musí být respektováno s ohledem na procesní požadavky. Co do merita se, až na zákony upravené výjimky, rozhodnutí nepřezkoumává.⁴⁷ Především je zde apelováno na princip rovnosti, ústnosti a na průběh řízení, kdy je nutné subjekt informovat o konání řízení a důraz se klade tedy zvláště na doručování v rámci sporného řízení.⁴⁸ Pro uznání je zpravidla nutné, aby rozhodnutí ve státě původu nabylo právní moci, bylo vykonatelné či přinejmenším došlo při podání opravného prostředku k suspenzivnímu účinku, jinak hrozí odmítnutí dané rozhodnutí uznat (ČR,⁴⁹ Francie,⁵⁰

⁴⁴ Úmluva HCCH č. 41 ze dne 2. července 2019 o uznávání..., čl. 3.

⁴⁵ - -. Model Law on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments. [online]. thecommonwealth.org, 2018 [cit. 23. července 2020]. Dostupné na <https://thecommonwealth.org/sites/default/files/key_reform_pdfs/D16227_1_GPD_ROL_Model_Law_Rec_Enf_Foreign_Judgements.pdf>.

⁴⁶ BŘICHÁČEK, Tomáš. In BŘÍZA, Petr (ed). Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 98.

⁴⁷ FRANKLIN, Jontahan A, MORRIS, Roberta J. International Jurisdiction and Enforcement of Judgments in the Era of Global Network: Irrelevance of, Goals for, and Comments on the Current Proposals. Chicago-Kent law Review, 2002, vol. 77, n. 3, s. 1267.

⁴⁸ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 385.

⁴⁹ Tamtéž, s. 376.

⁵⁰ SPRENGEL, Anke. France: Enforcement of Foreign Judgments Comparative Guide [online]. mondaq.com,

Irsko,⁵¹ USA⁵²). Dalším z běžných požadavků na rozhodnutí je, aby některá jeho část při výkonu nebyla proti veřejnému pořádku státu výkonu (např. nepředstavovaly hrozbu veřejnému zdraví, nepodlamovaly víru lidu v administrativu země či hrubě nenarušovala ústavní základy státu).⁵³ Problematické je, že tento termín není v mezinárodních úmluvách upraven a ve vnitrostátní úpravě se většinou jedná o velmi vágní definice. Záleží tedy často na individuálním posouzení a právní jistota v této oblasti je zdatelně oslabena.

Další z hlavních požadavků na rozhodnutí je požadavek jurisdikce, tedy zákonného soudu, který je jednou z nejdiskutovanějších, jelikož vnitrostátní pravidla na určení zákonného soudu jednoho státu nejsou závazná pro stát jiný.⁵⁴ V této oblasti dochází tedy často k úpravě mezinárodním právem. Jurisdikce je dělena na přímou a nepřímou, kdy přímou jurisdikcí je soud vydávající rozhodnutí, který může svou jurisdikci přezkontrolovat přímo, zatímco nepřímou jurisdikcí je soud dožádaný pro uznání či vymožení rozhodnutí, jelikož ten jurisdikci původního soudu zkoumá pouze nepřímou dle svého státu zakotvené uznávací a vykonávací procedury.⁵⁵ Konflikt toho, která z jurisdikcí má oprávnění a povinnost jurisdikci zkoumat je v mnoha multilaterálních úmluvách řešen tak, že je ustanovena „jednoduchá jurisdikce“, kdy dožádané soudy jsou ty, které dle pravidel stanovených v úmluvě jurisdikci zkoumají, a dle toho mají na základě norem vydedukovat, zda soudní rozhodnutí mohl původní soud projednat a zda musí být vykonáno, či odmítnuto.⁵⁶

Modernější úmluvy se přiklánějí poté k „dvojitě jurisdikci“, kdy jsou již kladeny v úmluvě i podmínky, kdy soud přímé jurisdikce může daný případ projednat (Nařízení BII), a pokud tak učinil, rozhodnutí bude uznáno. Nejnovější teorie však volají po přijetí tzv. „smíšené jurisdikce“, kdy jsou vytvořeny tři kategorie – kdy soudy přímé jurisdikce mají jednat, kdy nemají jednat a kdy mohou jednat – soud nepřímé jurisdikce poté musí uznat rozhodnutí, kdy soud přímé jurisdikce jednat musel (bílý list), odmítnout vykonat ty, kde

20. ledna 2020 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/france/litigation-mediation-arbitration/855058/enforcement-of-foreign-judgments-comparative-guide>>.

⁵¹ BREDIN, Peter. Ireland: Enforcement of Foreign Judgments Comparative Guide [online]. mondaq.com, 28. ledna 2020 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/Guides/Results/6?country=104&mode=all>>.

⁵² VIETZ, Nadja. Recognition of Foreign Judgments in US Courts [online]. harrisbricken.com, 2018 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://harrisbricken.com/blog/recognition-foreign-judgments-us-courts/>>.

⁵³ MINEHAN, Karen A. The Public Policy Exception to the Enforcement of Foreign Judgments: Necessary or Nemesis?. Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Journal, 1996, vol. 18, n. 4, s. 799 – 800.

⁵⁴ MICHAELS, Ralf. Two Paradigms of Jurisdiction. Michigan Journal of International Law, 2006, vol. 27, n. 4, s. 1006.

⁵⁵ MICHAELS, Ralf. Some Fundamental Jurisdictional Conceptions as Applied in Judgment Convention. [online]. scholarship.law.duke.edu, 2006 [cit. 24. července 2020]. Dostupné na <https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2281&context=faculty_scholarship>.

⁵⁶ MICHAELS: Recognition and Enforcement..., s. 6.

jednat nesměl (černý list) a pokud soudy mohly jednat, je na soudu nepřímé jurisdikce, zda dané rozhodnutí uzná či nikoliv a na soudu přímé jurisdikce je prokázat to, že jednat mohl (šedý list).⁵⁷ Soudy přímé jurisdikce tedy mohou jednat i podle své vnitrostátní úpravy, ale rozhodnutí vydaná na základě nich mohou a nemusí být ve státě výkonu uznána a je na státu původu, aby prokázal svou jurisdikci.

Za uznání cizího rozhodnutí je považováno přiznání právních účinků zahraničnímu rozhodnutí, a díky tomuto se na něj hledí jako na rozhodnutí tuzemského orgánu.⁵⁸ Účelem uznání je právní jistota v zájmu přirozených práv účastníka, kterému byla práva cizozemským rozhodnutím přiznána, avšak v uznání je spatřován i zájem druhého účastníka, jelikož cizozemské rozhodnutí může mít účinky tzv. štítu a zabránit, aby se ve státě uznání či ve státě třetím vedlo znovu řízení o téže věci.⁵⁹ V podstatě však v globálním hledisku záleží na právní úpravě jednotlivých států, popř. jakými mezinárodními úmluvami apod. jsou dané státy vázány. Některé státy se spoléhají zcela na vnitrostátní úpravu a při uznávání se řídí podle principu reciprocity (Japonsko),⁶⁰ jiné státy již vnitrostátní úpravu využívají jen subsidiárně a jsou vázány mezinárodními úmluvami či jinými prostředky mezinárodního práva (ČR).⁶¹

Za výkon cizího rozhodnutí je po obligatorním uznání považováno přinucení osoby povinné z daného rozhodnutí povinnost jí uloženou v tomto rozhodnutí splnit, pokud neplnila sama dobrovolně.⁶² Poté, co je samotné rozhodnutí uznáno, dojde k nařízení jeho výkonu, pokud je v daném státě rozhodnutí vykonatelné, věřitel o to požádá a není zde žádný důvod k odmítnutí vykonat dané rozhodnutí (podvod apod.). Pro dodržení principu subsidiarity se poté využije k samotnému výkonu vnitrostátní úprava.⁶³ K samotnému výkonu je následně potřeba zpravidla daný výkon nařídit. Pokud je dle mezinárodních závazků, principů reciprocity či vnitrostátního práva rozhodnutí uznáno za vykonatelné u dožádaného soudu, je možné se řídit vnitrostátní úpravou a vykonat dané rozhodnutí (někdy je předběžně vyžadováno prohlášení o vykonatelnost – *exequatur*), jindy je vykonatelnost prohlášena již

⁵⁷ - -. Preparation of Preliminary Draft Convention (1997 – 1999) [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 26. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/es/publications-and-studies/details4/?pid=6839>>.

⁵⁸ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 375.

⁵⁹ HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. Mezinárodní právo soukromé: Procesní otázky. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 132.

⁶⁰ KANAMARU, Yuko, TATSUNO, Yoshinori. Japan: Enforcement of Foreign Judgments Law and Regulation [online]. iclg.com, 8. dubna 2020 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://iclg.com/practice-areas/enforcement-of-foreign-judgments-laws-and-regulations/japan>>.

⁶¹ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 377 – 380.

⁶² Tamtéž, s. 375.

⁶³ HRADÍLOVÁ, Veronika. The Free Movement of Judgments within the European Union: Proces of Recognition and Enforcement of Foreign Judgments [online]. law.muni.cz, 2009 [cit. 23. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/brusel-i-bis-aneb-nove-narizeni-brusel-i-96753.html>>.

s žádostí o nařízení výkonu).⁶⁴ Rozdíl mezi uznáním a výkonem pokud je žádán i výkon rozhodnutí je vlastně velmi malé relevance a uznání nepodléhá povětšinou žádné separátní proceduře.⁶⁵ Jediný rozdíl může být shledán v tom, že například bude k rozhodnutí přihlédnuto (bude uznáno), ale nebude vykonatelné, což vytvoří překážku *res iudicata*.⁶⁶

Zahraniční rozhodnutí tedy v sobě nese ve většině států požadavek na plnou moc rozhodnutí, soulad s veřejným pořádkem, dodržení procesních standardů řízení a především požadavek jurisdikce, přičemž poslední jmenovaný je pokládán za nejdiskutovanější. Z hlediska budoucnosti je potřeba jurisdikci správně definovat s ohledem na veškeré právní režimy a lze doporučit, aby již při přijímání mezinárodní úmluvy jednotlivé státy zkoumaly, jaké budou dopady při přistoupení ke smlouvě s jednotlivými účastníky úmluvy při konfliktu jurisdikcí. Jelikož podmínky jsou stále v moci jednotlivých států, je potřeba směřovat k harmonizaci úpravy a sblížování jurisdikčních a procesních pravidel (např. iniciativou v EP, sblížování podzákoných předpisů atd.).

1.4 Obecné principy ovládající uznávání a výkon rozhodnutí

Panujícím je princip teritoriality, který vychází ze suverenity státu a v případě mezinárodního vymáhání se projevuje jako zásada, že vymáhání a uznání rozhodnutí podléhá právu dožádaného státu (na základě vnitrostátní úpravy či mezinárodní úmluvy) a žádné rozhodnutí nemá účinek mimo hranice státu, kde bylo vydáno, dokud mu nejsou přiznány.⁶⁷ Světově na aplikaci teritoriality stojí v podstatě jurisdikce soudních orgánů, výkon rozhodnutí a i některá pravidla pro určení rozhodného práva.⁶⁸ V případě výkonu se tento princip dále projevuje jako požadavek, aby dlužník byl při zahájení původního řízení o nároku přítomen v zemi vydání rozhodnutí (ať již činností, jednáním, majetkem, osobně atd.), a že dožádaný soud země má reálně možnost rozhodovat o uznání a výkonu rozhodnutí a rozhodnutí bude uskutečnitelné (majetek k uspokojení se nachází v daném státě).⁶⁹ Oproti němu stojí princip univerzality, který se uplatňoval především v pozdním středověku, je možné jej nyní nalézt např. v Nařízení EU Řím I a Řím II při určování rozhodného práva, avšak v oblasti uznání

⁶⁴ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 378–379.

⁶⁵ BINDER, Christina, HOFBAUER, Jane A. The Perception of the EU Legal Order in International Law: An In-and Outside View. In BUNGENBERG, Marc et al. (ed). European Yearbook of International Economic Law 2017. 2nd edition. Berlín: Springer Open, 2018, s. 155.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ BORM-REID, Marussia. Recognition and Enforcement of Foreign Judgments. The International and Comparative Law Quarterly, 1954, vol. 3, n. 1, s. 49.

⁶⁸ ROGERSON, Pippa. Kuwait Airways Corp vs. Iraqi Airways Corp: The Territoriality Principle in Private International Law – Vice or Virtue?. Current Legal Problems, 2003, vol. 56, n. 1, s. 265

⁶⁹ Tamtéž.

a výkonu rozhodnutí se neuplatní a rozhodnutí bez následné procedury nemá vně státu, jehož soud jej vydal, žádné účinky (lze však spatřovat posun směrem k této zásadě – iniciativa HCCH, ústup veřejného pořádku jako důvod odmítnutí v EU, povolování principu „lepšího práva“, apod.).⁷⁰

Mimo tento ovládající princip teritoriality se v mezinárodním právu procesním projevují i tzv. generální právní principy. Nutno poznamenat, že i přes některé teoretické rámce nemá mezinárodní právo v praxi tendenci rozlišovat mezi pojmy generální právní princip, pravidla či zásady (minimálně je toto definováno praxí ICJ).⁷¹ Ve skutečnosti většina komentátorů zastává názor, že nic jako mezinárodní obyčej z hlediska mezinárodního práva veřejného v mezinárodním civilním právu procesním neexistuje a že se na něj uplatní pouze právě tyto generální právní principy, které nejsou v praxi tak účinné, i když se najdou i opačné názory (Cheng, Sobota).⁷² Ale generální právní principy se nedají chápat jako právní obyčej ve smyslu mezinárodního práva veřejného a ani jako morální či jiný obyčej. Aby jim mohla být v mezinárodním procesním právu přikládána váha, musí být inkorporovány do právního systému státu.⁷³ Aby bylo nějaké pravidlo klasifikováno jako generální právní princip v mezinárodním procesním právu (jak trestním, tak civilním), je potřeba jej podrobit Brownlie-Chengovu testu – generální právní princip je poté pravidlem, které je koncepčně uznáváno již po dostatečnou dobu, vykazuje známky uniformity a trvalosti, není specifické povahy a má legální charakter, přičemž legálním charakterem se myslí právě požadavek na zakotvení v právní úpravě.⁷⁴ Dané pravidlo poté může být považováno za generální právní princip z hlediska mezinárodního civilního práva procesního.

V nedávné době začalo docházet k sumarizování těchto principů minimálně z regionálního hlediska se specializací právě na uznání a výkon rozhodnutí.⁷⁵ V detailech se stále často rozcházejí, ale v zásadě se jedná o princip, že každé zahraniční rozhodnutí může po dodržení legálních kritérií být uznáno či vykonáno; princip dodržení jurisdikce; princip konečného rozhodnutí; princip nepřezkoumávání meritů věci (pokud vykonavatel nezkoumá

⁷⁰ TICHÝ, Luboš. Nová role mezinárodního práva soukromého a procesního v evropské integraci? (kritická skica). *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2012, roč. 58, č. 2, s. 104 a 109.

⁷¹ PELLET, Alain. In ZIMMERMANN, Andreas et al. (ed). *The Statute of the International Court of Justice*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 834. (article 38)

⁷² STRONG, Stacie. *General Principles of Procedural Law and Procedural Jus Cogens*, *Penn State Law Review*. 2018, vol. 122, n. 2, s. 371.

⁷³ PELLET, Alain. In ZIMMERMANN, Andreas et al. (ed). *The Statute of the International...*, s. 835.

⁷⁴ STRONG, Stacie. *General Principles of Procedural Law...*, s. 372.

⁷⁵ CHONG, Adeline. *Soft launch of the Asian Principles for the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments* [online]. *conflictoflaws.net*, 30. července 2020 [cit. 31. července 2020]. Dostupné na <<https://conflictoflaws.net/2020/soft-launch-of-the-asian-principles-for-the-recognition-and-enforcement-of-foreign-judgments/>>.

dodržení ostatních principů); princip reciprocity; princip možnosti žádat o uznání rozhodnutí na nemajetkové plnění; princip vymahatelnosti peněžních rozhodnutí mající původ v soukromoprávním vztahu; princip odmítnutí vykonat či uznat rozhodnutí získané podvodem, pokud je rozhodnutí v rozporu s veřejným pořádkem státu či pokud bylo získáno s ohledem na nedostatek řádného procesu; princip předvídatelnosti; princip oprávnění žádat vykonání rozhodnutí *in rem*; princip uznání a vykonatelnosti jen části rozhodnutí, pokud je zbylá část rozhodnutí nevhodná.⁷⁶ Tyto principy byly nedávno sumarizovány pro oblast Asie, z globálního hlediska je však důvodné se domnívat, že všechny státy v menší či větší míře tyto otázky upravují ve své legislativě.

Je zcela patrné, že většina těchto pravidel by se dala definovat jako generální klausule a můžeme zde pozorovat nemalou vágnost, avšak jednotlivé státy poté určí podmínky pro dodržení těchto principů, popř. lze i stanovit, že je nepožadují. EU např. pomocí svých nařízení a směřující integrace stanovila pro vnitrostátní úpravu minimální standardy na civilní proces, aby mohlo být rozhodnutí uznáno či vykonáno a patří mezi ně především právo na přístup k soudu, rovnost, účinnost (zde patří rychlost, hospodárnost apod.) a právo na zajištění spravedlivého a účinného výsledku.⁷⁷ Z důvodů harmonizace došlo dokonce společnou prací ALI a UNIDROIT k vydání knihy *Principy transnacionálního civilního řízení* v roce 2005 a harmonizace od té doby pokračuje, kdy v publikaci byly sumarizovány základní instituty civilního řízení a slouží jako *soft law* a přehled právních úprav a standardů.⁷⁸ Z požadavků HCCH je např. dáván důraz především na možnost hájit svá práva řádně před soudem a na povinnost soudu dostatečně a včas informovat strany o konaném řízení.⁷⁹

Princip teritoriality je všeobecně uznáván jako panující v uznávání a výkonu rozhodnutí. Prací expertů se vyvinuly generální právní principy, které slouží jako jakési minimální standardy, které vycházejí z jednotlivých právních řádů a snaží se zachytit společné rysy ve světě převládající. Všechny generální právní principy vycházejí z vnitrostátního práva, pojem minimální standardy zemí pro uznání a výkon rozhodnutí by byl tedy vhodnější. Jedním z nejrozsáhlejších a nejkompexnějších požadavků je požadavek na spravedlivý proces, který se dokázal sumarizovat díky práci mezinárodních organizací, přesto je stále částečně roztržštěný a nebylo by od věci uvažovat o zavedení mezinárodního civilního

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ TULIBACKA, Magdalena. SANZ, Margarita, BLOMEYER, Roland. *Common minimum standards of civil procedure*. 1st edition. Brussels: European Added Value Unit, 2016, s. 5, 51 an.

⁷⁸ STÜRNER, Rolf. *The Principles of Transnational Civil Procedure: An Introduction to Their Basic Conceptions*. *The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, 2005, vol. 69, n. 2, s. 203 a 214.

⁷⁹ Úmluva HCCH č. 41 ze dne 2. července 2019 o uznávání..., čl. 5 a 7.

procesu, nebo alespoň regionálního civilního procesu, které by vycházely z principů položených předchozími úpravami.

1.5 Koncepce uznávání a výkonu rozhodnutí, Angloamerický systém vs. Kontinentální systém

Common law proces výkonu je v lecčem podobný *civil law*, v mnohém je však považován za mnohem liberálnější, kdy např. v Kanadě postačí pro uznání a výkon rozhodnutí prokázat „pravou a podstatnou souvislost.“⁸⁰ Angloamerický právní systém se v základech řídí tzv. obligační teorií, která říká, že pokud kompetentní soud vynese rozsudek nad žalovaným, aby zaplatil určitou sumu, soud ve státě výkonu je povinen toto rozhodnutí vykonat.⁸¹ Vedle obligační teorie je ještě rozšířená teorie reciprocity a mezinárodní zdvořilosti, mezinárodní úmluvy jsou poté méně rozšířené a uplatní se vnitrostátní prameny práva.⁸² Třeba USA nemá ratifikovanou žádnou mezinárodní smlouvu ve zkoumané oblasti, částečně však i pro jejich široký koncept jurisdikce a odpovědnosti (podepsaná je však Úmluva o dohodách o volbě soudu).⁸³ V zemích *common law* je proces uznání a výkonu rozhodnutí na peněžité plnění odlišný, pro řízení je nutno mít zahraniční rozhodnutí jako důkaz při „*common law* žalobě na dluh z rozhodnutí“, a pokud mu není oponováno, je zpravidla vydáno shodné rozhodnutí s odůvodněním uznání a výkonu – dojde k transformaci cizího rozhodnutí do vnitrostátního systému.⁸⁴

V kontinentálním systému poté dominovalo mezitímní řízení o vydání tzv. *exequatur*, které proces zdržovalo, avšak nová úprava např. v zemích EU toto mezitímní řízení zrušila a k uznání nyní postačí rozsudek spolu s formulářovým osvědčením vydávajícího soudu.⁸⁵ Do jisté doby se mezinárodní i vnitrostátní civilní proces považoval za velmi rozdílný v těchto

⁸⁰ MONESTIER, Tanya. Foreign Judgments and Common Law: Rethinking the Enforcement Rules. *The Dalhousie Law Review*, 2005, vol. 28, n. 1, s. 163.

⁸¹ REED, Alan. A New Model of Jurisdictional Propriety for AngloAmerican Foreign Judgement Recognition and Enforcement: Something Old, Something Borrowed, Something New. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 2003, vol. 25, n. 2, s. 245.

⁸² Tamtéž, s. 246–247.

⁸³ -. Enforcement of Judgments [online]. travel.state.gov, 2020 [cit. 25. července 2020]. Dostupné na <<https://travel.state.gov/content/travel/en/legal/travel-legal-considerations/international-judicial-assistance/Enforcement-of-Judges.html>>.

⁸⁴ COMMONWEALTH SECRETARIAT. Improving the recognition of foreign judgments: model law on the recognition and enforcement of Foreign Judgments. *Commonwealth Law Bulletin*, 2017, vol. 43, n. 3, s. 547.

⁸⁵ ČECHOVÁ, Lenka, KOČICOVÁ, Věra. Brusel I bis aneb „nové“ nařízení Brusel I [online]. epravo.cz, 23. ledna 2015 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/brusel-i-bis-aneb-nove-narizeni-brusel-i-96753.html>>.

systémech,⁸⁶ dalo by se však prohlásit, že s účinností Nařízení BIB se kontinentální systém uznávání a výkonu obsahově a procedurálně více přiblížil angloamerickému. Jak pro angloamerický systém, tak pro kontinentální systém navíc platí, že s vlivem globálního ekonomického trhu a zapojením států na tomto trhu počíná být rozdíl mezi soukromým a veřejným právem méně zřetelným a tento trend na poli mezinárodního práva napomáhá smazávat původní právní dichotomii (především v kontinentální systému). Toto přináší na jedné straně zjednodušení a urychlení mezinárodního procesu uznávání a výkonu, avšak je s ním spojena i problematika v podobě rozporuplných jurisdikcí, diskutabilních procesních sankcí či častějšího uplatnění výhrady veřejného pořádku.⁸⁷

Jedním z problémů je třeba širší pojetí *res iudicata* v angloamerickém právním systému, kde je pod tento pojem zahrnut i základ dané kauzy, nikoliv pouze dispozitivní část žaloby, tudíž je-li rozhodnuto o nároku o majetkové újmě, nemajetkovou újmu už v další žalobě požadovat nelze, i když v kontinentálním systému je to separátně možné.⁸⁸ Dále kontinentální systém není tak liberální, a proto nevyužívá zpravidla některé právní instituty angloamerického práva, jako je tzv. *anti-suit injunction* (tedy soudní zákaz započít jednání v jiném státě a předcházení tzv. *forum shopping*) či *forum non conveniens* (tedy mnohem benevolentnější delegace případu jinému soud, kdežto v kontinentálním systému je spíše než princip hospodárnosti vyzdvižena zásada zákonného soudce).⁸⁹ Toto působí problémy z hlediska zkoumání dodržení procedurálních aspektů. Dalším rozdílem je, že evropské právo v zásadě nerozlišuje mezi pojmem jurisdikce a místo konání soudního řízení a zároveň je velmi apolitické, zatímco angloamerický systém mezi těmito pojmy zásadně rozlišuje a v určení jurisdikce je velmi striktní, a zároveň se zde politicky projevuje moc státu tak, že se stále částečně angažují v rozhodování mezinárodní vztahy a obsazení soudu samotné je vlastně položeno na politických základech.⁹⁰ Angloamerický koncept by se dal shrnout „zda má soud jurisdikci nad žalovaným“ – jurisdikci zkoumá z hlediska ústavního práva a soud prohlásí pouze, že ji má či nemá, zatímco ten evropský se blíží „mezinárodní jurisdikci“, kdy

⁸⁶ CUNIBERTI, Gilles. The Recognition of Foreign Judgments Lacking Reasons in Europe: Access to Justice, Foreign Court Avoidance, and Efficiency. *International and Comparative Law Quarterly*, 2008, vol. 57, n. 1, s. 25–26.

⁸⁷ STEBEL, Felix D. The Enforcement of Foreign Judgements and Foreign Public Law. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Journal*, 1999, vol. 21, n. 1, s. 56–58.

⁸⁸ DE MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. Recognition and Enforcement of Judgments in Intellectual Property Litigation: The CLIP Principles. In BASEDOW, Jürgen, KONO, Toshiyuki, MEDZGER, Axel (ed). *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 253.

⁸⁹ CUNIBERTI: *The Recognition of Foreign...*, s. 25.

⁹⁰ MICHAELS: *Two Paradigms of...*, s. 1030–1048.

je rozhodováno, který stát může řízení vést a který soud v něm bude k řízení příslušný.⁹¹ Dalším rozdílem je postavení k právní moci, kdy v angloamerickém systému nezáleží na možnosti odvolat se, ale zda může původní soud zrušit či změnit dané rozhodnutí a zda je rozhodnutí zaregistrováno jako vymahatelné (ve stručnosti zde z formálního hlediska pojem právní moc neexistuje), kdežto státy s kontinentálním systémem zpravidla odmítnou vykonat rozhodnutí, kde nevypršela lhůta k odvolání.⁹²

Co se týče Asie a Pacifiku, právní systémy států zde jsou rozdílné a některé z nich jsou postaveny na principu *common law* (Myanmar, Brunej, Austrálie), jiné na kontinentálním systému (Thajsko, Indonésie) a některé ztratily spojením s vnitrostátním právem jakýkoliv možný zařaditelný aspekt k jednomu či druhému a vznikly tzv. hybridní systémy (Filipíny).⁹³ Asijské státy v čele se členy ASEAN, Čínou, Indií, Japonskem a Austrálií se snaží o systémovou harmonizaci a v základních principech a aspektech je lze označit za univerzálně shodné (veřejný pořádek, podvod, spravedlivý proces).⁹⁴ Arabský svět je zčásti ovlivněn oběma systémy, avšak arabské země spoléhají především na právo šaría a bilaterální a multilaterální úmluvy (Úmluva ligy arabských států z roku 1952).⁹⁵ V nearabské Africe ve větší části převládají při uznání a výkonu rozhodnutí *common law* principy.⁹⁶ Latinská Amerika poté svým právním řádem inklinuje spíše ke kontinentálnímu systému, mnoho systémů je inspirováno evropskou úpravou a převládá velké množství mezinárodních úmluv, proces uznání a výkonu zde není snadný a je vyžadováno mnoho administrativních úkonů (např. apostila).⁹⁷

Základní koncepce uznání a výkonu rozhodnutí je ve světě značně odlišná. Zásadní rozdílnost můžeme spatřovat dle právní úpravy jednotlivých států, a zda je pro ně charakterističtější angloamerický či kontinentální právní systém. Světově můžeme hovořit o tom, že koloniální rozdělení světa během novověku by mohlo být základním vodítkem, avšak není tomu tak vždy a v některých zemích můžeme nacházet i tzv. hybridní právní systémy. V zásadě je proces pro uznání položen světově na stejných procedurálních

⁹¹ WEIGEND, Thomas et al. Procedural Law [online]. britannica.com, 20. ledna 2017 [cit. 25. července 2020]. Dostupné na <<https://www.britannica.com/topic/procedural-law/Parties>>.

⁹² CHONG, Adeline. Moving towards harmonisation in the recognition and enforcement of foreign judgment rules in Asia. *Journal of Private International Law*, 2020, vol. 21, n. 1, s. 44.

⁹³ Tamtéž, s. 40.

⁹⁴ Tamtéž, s. 33.

⁹⁵ AL MULLA, Habib Mohamed Sharif. Conventions of Enforcement of Foreign Judgments in the Arab States. *Arab Law Quarterly*, 1999, vol. 14, n. 1, s. 35 a 39.

⁹⁶ STEYN, Peter et al. Guide to the Enforcement of Foreign Money Judgments and Arbitral Awards in Africa [online]. lexafrica.com, květen 2019 [cit. 26. července 2020]. Dostupné na <<https://www.lexafrica.com/wp-content/uploads/2019/05/Lex-Africa-Enforcement-Guide-DIGITAL.pdf>>.

⁹⁷ DOLINGER, Jacob. Brazilian Confirmation of Foreign Judgments. *The International Lawyer*, 1985, vol. 19, n. 3, s. 856

myšlenkách, ale *common law* se soustředí především na vnitrostátní právní zdroje úpravy, spoléhá na principy a především koncept jurisdikce je trochu odlišný, zatímco kontinentální systém se orientuje na mezinárodní prostředky úpravy a taktéž je částečně odlišný ve významu právní moci rozhodnutí. Tyto rozdíly poté působí v praxi problematické uznaní či vymocení některé z rozhodnutí, avšak globalizace světa přispěla k přibližování jednotlivých právních systémů a k hledání kompromisů při harmonizaci.

2. Uznání a výkon zahraničních rozhodnutí majetkové povahy v ČR

Úprava uznání a výkonu se vyvíjela pomalu, za první republiky byla velmi skromná, roztržitá a založena na myšlenkách statutární teorie.⁹⁸ K první československé kodifikaci uznání a výkonu zahraničního rozhodnutí došlo zákonem č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, který upravoval proces uznávání a výkonu cizích majetkových rozhodnutí ve svých § 636 – § 647.⁹⁹ Při novelizaci v 60. letech 20. století došlo k přehodnocení právního názoru, že uznání a výkon zahraničního rozhodnutí jsou součástí vnitrostátního procesního práva a nikoliv MPS a zákonodárci se rozhodli tuto problematiku ukotvit v části druhé zákona č. 97/1963 Sb. upravujícího československé MPS.¹⁰⁰

Přistoupením k EU se v ČR nově aplikovalo přednostně Nařízení BI, kterým bylo zavedeno v majetkových řízeních řízení o prohlášení vykonatelnosti (tzv. doložka *exequatur*).¹⁰¹ Zákon č. 97/1963 Sb. byl s přijetím nového občanského zákoníku nahrazen zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Pro zjednodušení celého procesu a prohloubení integrace v EU se aplikuje od roku 2015 Nařízení BIb nahrazující dosavadní Nařízení BI.¹⁰² Pro pochopení mezinárodních vztahů ČR, různých režimů a z hlediska exekutorské praxe pokládá autor za nutné seznámit čtenáře nejdříve s opačným procesem, tedy s uznáním a výkonem cizího rozhodnutí v ČR.

2.1 Uznání dle vnitrostátní a unijní úpravy

Pro uznání zahraničního rozhodnutí v ČR v majetkových věcech se dnes primárně použije unijní úprava či speciální mezinárodní smlouva. Pokud nelze ani jednu z těchto možností aplikovat, bude rozhodnuto na základě ZMPS.¹⁰³ Pro uznání dle tohoto zákona v majetkových věcech není potřeba samostatného návrhu, postačí pouhé přihlídnutí k cizímu

⁹⁸ LANŽHOTSÝ, Vladimír. Československé mezinárodního práva soukromého do roku 1948. Časopis pro právní vědu a praxi, 1994, roč. 2, č. 6, s. 77–78

⁹⁹ Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění zákona č. 99/1963 Sb. účinem ke dni 1. září 1959.

¹⁰⁰ Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění zákona č. 396/2012 Sb. účinem ke dni 1. ledna 2013.

¹⁰¹ Důvodová zpráva ze dne 5. listopadu 2003 k vládnímu návrhu č. 512, kterým se mění zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění zákona č. 361/2004 Sb. účinem ke dni 15. června 2004.

¹⁰² ČERVINKA, Michal. Uznání a výkon cizího rozhodnutí v novém zákoně o mezinárodním právu soukromém [online]. epravo.cz, 10. června 2014 [cit. 6. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-cizich-rozhodnuti-v-novem-zakone-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-94534.html>>.

¹⁰³ BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém [online]. Bulletin-advokacie.cz, 15. srpna 2014 [cit. 7. října 2020]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem>>.

rozhodnutí a jeho odůvodnění v samotném rozhodnutí (např. při námitce započtení z důvodu existence zahraničního rozhodnutí soud přihlédne při splnění zákonných předpokladů k této námitce a odůvodní započtení v rozhodnutí samotném).¹⁰⁴ Dalo by se tedy s rezervou říci, že cizí rozhodnutí lze při soudním řízení brát jako jistý speciální důkazní prostředek veřejnou listinou, který musí být proveden a vyhodnocen (nelze jej však brát vyloženě jako důkaz, soud se jím musí zabývat, neaplikuje se na něj koncentrace apod.). Pokud je však namítnut důvod pro odepření uznání (tyto důvody jsou převážně v § 15 ZMPS spolu s požadavkem právní moci cizího rozhodnutí v § 14 ZMPS), který je potřeba zkoumat (např. výhrada veřejného pořádku či nedostatek vzájemnosti), soud řízení přeruší a nařídí účastníkovi řízení lhůtu, v níž musí podat návrh na speciální řízení podle § 16 odst. 2 ZMPS,¹⁰⁵ ve kterém se speciálním rozsudkem vysloví, zda je návrh na uznání zamítnut, či se zahraniční rozhodnutí uznává¹⁰⁶ (v nemajetkových věcech je toto řízení mnohem frekventovaněji využíváno).¹⁰⁷ Právní úprava ZMPS navázala na předchozí úpravu rozdělení uznávání na formální a neformální, je zde však zdůrazněn předpoklad jisté formalizace řízení (jádro rozhodnutí není po materiální stránce přezkoumáváno, jediné z důvodů § 15 odst. 1 písm. d) a e) ZMPS) a je zde preference rozhodovat bez jednání při formálním řízení o uznání.¹⁰⁸

Je nutno říci, že neformální výrok dle § 16 odst. 1 ZMPS nezakládá překážku věci rozsouzené. Pokud je rozhodnutí vydáno ve formálním řízení dle § 16 odst. 2, je dána překážka *res iudicata*. Toto může působit v praxi nemalé problémy při uznávání rozhodnutí ze třetích států, jelikož může dojít k situaci, kdy např. Okresní soud v Olomouci k cizímu rozhodnutí přihlédne, zatímco Obvodní soud pro Prahu 8 nikoliv. Vzniknou tedy 2 rozhodnutí, která si v klíčovém posouzení uznání protirečí, což oslabuje důvěru v soudní systém země. Je však nutno upozornit, že dle § 16 odst. 2 ZMPS se každý může domáhat toho, aby jeho rozhodnutí bylo uznáno rozsudkem soudu ČR.¹⁰⁹

Jak již bylo řečeno, daná úprava se použije pouze na země, které nejsou součástí EU, signatáři Luganské úmluvy II či stranou mezinárodní smlouvy s ČR o uznávání a výkonu rozhodnutí, které ČR uzavřela převážně se zeměmi bývalého východního bloku (Moldavsko,

¹⁰⁴ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 378.

¹⁰⁵ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, § 16 odst. 2.

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2018, sp. zn. 20 Cdo 5198/2017.

¹⁰⁷ VLČKOVÁ, Ladislava. Návrh Ústavnímu soudu Krajským soudem v Praze podle čl. 95 odst. 2 Ústavy na zrušení části ustanovení § 63 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, č. j. 17 Co 73/2020 - 41 [online]. usoud.cz, 23. března 2020 [cit. 7. října 2020]. Dostupné na <https://www.usoud.cz/fileadmin/news_import/Pl_US_6_20_navrh.pdf>.

¹⁰⁸ ČERVINKA: Uznání a výkon cizího...

¹⁰⁹ BŘICHÁČEK: Zákon o mezinárodním právu..., s. 112.

Rusko).¹¹⁰ Zeměmi, jejichž rozhodnutí se budou uznávat dle ZMPS, jsou tedy překvapivě stále např. USA, Japonsko či Čína.

Nutno na začátek zmínit, že přestože není aktuálnější než Nařízení BIb, Nařízení BI se dosud použije při uznání rozhodnutí, která vzešla z řízení započatých v členských státech EU před 10. lednem 2015.¹¹¹ Dle dané úpravy se uznání provádělo také pouhým přihlédnutím upraveným ve čl. 33 odst. 1 Nařízení BI. Při sporném uznání rozhodnutí byl v Nařízení BI koncipován předmětný postup tak, že o uznání musela žádat osoba usilující o uznání, v Nařízení BIb se pozornost otočila na osobu žádající o odepření uznání, a to z důvodu procesní ekonomie pro dané řízení.¹¹²

Pro členské státy EU se v současné době aplikuje Nařízení BIb. Komunitární úprava vyslovuje požadavek uznávat rozhodnutí v jednom členském státě bez zvláštního řízení, zakazuje přezkoumávat meritum věci a celkově stojí na principu důvěry v soudní moc členských států.¹¹³ Tato úprava má evidentně vést k volnému pohybu rozhodnutí v rámci evropského prostoru a posílení justiční spolupráce mezi státy. Presumuje se tedy správnost takového rozhodnutí, vždy je však možno na návrh odepřít uznání rozhodnutí z taxativně vymezených důvodů v článku 45 daného nařízení, stejně tak je možné se domáhat rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání dle čl. 36 odst. 2 Nařízení BIb.¹¹⁴ Rozhodnutí může být uznáno i pouze částečně.¹¹⁵ Čl. 36 odst. 3 Nařízení BIb zakládá i příslušnost soudu, který projednává věc samu, rozhodnout o odepření uznání, pokud tato otázka vyvstane v řízení jako otázka předběžná.

Uznávání je prováděno bez zvláštních řízení a až v průběhu samotného řízení lze žádat o odepření uznání. Nelze na dané uznávání použít jakýkoliv opravný prostředek vnitrostátního práva.¹¹⁶ Na úpravu v Nařízení BIb poté navazuje § 18 ZMPS, který přestože z dikce § 17 ZMPS by neměl spadat na řízení o pouhém uznání bez následného výkonu, tak se na něj přesto aplikuje. Konkrétně na situace, kdy v rámci již započatého řízení chce strana postavit věc najisto a navrhne řízení o uznání či odepření uznání rozsudkem, aby vznikla překážka *res*

¹¹⁰ BŘÍZA: Nový zákon o mezinárodním...

¹¹¹ HOVAGUIMIAN, Phillipe. The enforcement of foreign judgments under Brussels I bis: false alarms and real concerns. *Journal of Private International Law*, 2015, vol. 11, n. 2, s. 213

¹¹² BŘICHÁČEK: Zákon o mezinárodním právu..., s. 121.

¹¹³ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 379.

¹¹⁴ Nařízení EP a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 351/1, 20. prosince 2012.

¹¹⁵ Rozsudek ze dne 27. února 1997, Antonius Van den Boogaard vs. Paula Laumen, C-220/95, Sb. rozh. s. 1997 I-01147, bod 27.

¹¹⁶ Rozsudek ze dne 23. dubna 2009, Draka NK Cables Ltd et al. vs. Omnipol Ltd, C-167/08, Sb. rozh. s. 2009 I-03477, bod 27.

iudicata.¹¹⁷ Pokud však této možnosti nevyužijí, rozdíly mezi uznáními u různých soudů se mohou lišit. Tento stav je však mnohem méně pravděpodobný než oproti rozhodnutím pocházejícím ze třetích zemí, a to s ohledem na stejnou legislativní úpravu členů EU.

Jak podle evropského tak podle vnitrostátního režimu se nelze předem domáhat, aby bylo rozhodnutí prohlášeno jako neuznané, dokud není uplatněno v rámci řízení (např. je ve Švédsku rozhodnuto o nutnosti žalovaného zaplatit určitou částku, žalovaný se nemůže samostatně v ČR domáhat toho, že se rozhodnutí již do budoucna neuzná, to lze až v rámci klasického řízení na základě námitek dle čl. 45 Nařízení BIb, popř. § 15 a 16 odst. 1 ZMPS), nemůže tedy být nikdy uplatněna ani žaloba dle § 80 OSŘ.¹¹⁸ Lze se však domnívat, že toto řízení by nebylo uskutečnitelné již ze své podstaty, jelikož má pouze deklarovat, jestli zde určitý právní poměr je, či není. Deklarace, že se určitý rozsudek uznává, či neuznává, by však mohla být považována v konkrétním případě již i za rozhodnutí ve věci samé, a nikoliv pouze o právním vztahu.

Již není nikterak upraveno, jak bude samotné řízení dle čl. 45 či 36 odst. 2 Nařízení BIb či § 16 odst. 2 a § 18 ZMPS vedeno, k projednání se tedy použijí vnitrostátní předpisy. Jedná se o řízení sporné a ve věcech neupravených v samotném ZMPS či Nařízení BIb se uplatní obecná úprava OSŘ.¹¹⁹ K řízení budou vždy příslušné okresní soudy¹²⁰ (až na výjimky stanovené např. u rodinného práva).¹²¹

S tím se dle názoru autora pojí i následující problematika. U neformálního uznání v majetkových věcech ze třetích států se dá předpokládat, že v případě rozhodnutí při věcné příslušnosti krajského soudu tento přihlédně k danému rozhodnutí. Bude-li však namítáno, že má být uznání odepřeno, krajské soudy řízení dle § 16 ZMPS řízení přeruší a účastníky odkážou na řízení před okresními soudy. Lze se však domnívat, že při rozhodování o odepření uznání majetkových rozhodnutí pocházejících od členských států EU (např. při sporu u krajského soudu z obchodů na komoditní burze je jednou stranou navrženo uznání estonského rozhodnutí pro neplatnost právního jednání, popř. minimálně na započtení nákladu řízení před estonským soudem), má krajský soud s odkazem na čl. 36 odst. 3 Nařízení BIb posoudit otázku sám, a je-li stranou žádán rozsudek dle § 18 ZMPS, tak vydá i krajský soud tento rozsudek. Je zde tedy legislativní nepoměr při odepření uznávání rozhodnutí evropských států, o kterých by (v případech dle § 9 odst. 2 OSŘ) rozhodovaly soudy vyšší instance,

¹¹⁷ BŘICHÁČEK: Zákon o mezinárodním právu..., s. 119–123.

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2016, sp. zn. 28 Cdo 1469/2014.

¹¹⁹ BŘICHÁČEK: Zákon o mezinárodním právu..., s. 121.

¹²⁰ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu..., § 16 odst. 2.

¹²¹ Tamtéž, § 51 odst. 2.

zatímco rozhodnutí třetích států o stejných záležitostech budou při aktivaci § 16 odst. 2 ZMPS řešit okresní soudy, krajské soudy jen následně rozhodnou o věci na základě rozhodnutí okresního soudu ohledně uznání cizího rozhodnutí.

Na závěr je nutné připomenout, že je důležité uznání chápat zcela odlišně od uznání s následným výkonem. Celkově však řízení o odepření uznání či o vyslovení uznání v majetkových věcech nejsou tak častá, jako v nemajetkových, a zpravidla se řeší neformální cestou.

2.2 Výkon dle vnitrostátní a unijní úpravy

Výkon stejně jako uznání se řídí v první řadě mezinárodními smlouvami mezi ČR a daným státem či při rozhodnutích vydaných v členských zemích EU komunitární úpravou, teprve poté až nastupuje ZMPS jako úprava subsidiární.¹²² Výkon dle ZMPS musí být nařízen českým soudem a toto usnesení je třeba vždy opatřit odůvodněním, v němž se soud vypořádá především s překážkami pro uznání a výkon rozhodnutí, které jsou vyjmenovány v § 14 a 15 ZMPS. Je nutno poznamenat, že při nařízení výkonu rozhodnutí státu bez smluvního či jiného svazku s ČR, je nutno o uznání a výkonu rozhodnout usnesením dle § 16 odst. 3 ZMPS a při řízení dle tohoto paragrafu je možno nařídit pouze soudní výkon rozhodnutí (nejedná se o speciální řízení, ale o návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zahraničního exekučního titulu). Pouhé pověření soudního exekutora nelze, nejedná se o uznání.¹²³ Pokud věřitel chce vést řízení prostřednictvím soudního exekutora, má vždy možnost navrhnout soudu rozhodnout o uznání rozsudkem dle § 16 odst. 2 ZMPS. Na základě tohoto lze vést i výkon rozhodnutí dle exekučního řádu. Proti oběma rozhodnutím je přípustné odvolání a lze uplatnit i veškeré ostatní prostředky poskytnuté vnitrostátními předpisy.

Evropská úprava je poté do jisté míry odlišná. Přestože Nařízení BI je již novelizován, i v roce 2020 se stále vedou řízení s jeho aplikací. Někteří autoři chybně pokládají aplikovatelnost Nařízení BI pouze na rozhodnutí vydána do 9. ledna 2015.¹²⁴ Avšak při uznání a výkonu nezáleží na datu rozhodnutí, ale na datu zahájení řízení, proto i na řízení, kdy bylo rozhodnuto po 10. lednu 2015, ale byla započata před tímto datem, se při uznávání

¹²² - -. Výkon cizozemského soudního rozhodnutí v České republice [online]. schaffer-partner.cz, 27. února 2017 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<https://www.schaffer-partner.cz/cs/aktualita/3736-vykon-cizozemskeho-soudniho-rozhodnuti-v-ceske-republice>>.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016.

¹²⁴ VALOVÁ, Iva. Výkon cizozemského soudního rozhodnutí dle nařízení Brusel I a Brusel I bis v právním řádu České republiky [online]. epravo.cz, 25. listopadu 2015 [cit. 14. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/vykon-cizozemskeho-soudniho-rozhodnuti-dle-narizeni-brusel-i-a-brusel-i-bis-v-pravnim-radu-ceske-republiky-99691.html>>.

a výkonu použije Nařízení BI.¹²⁵ Pro uznání a výkon dle Nařízení BI bylo nutno před samotným nařízením o výkonu zahájit v dožádaném státě řízení o prohlášení vykonatelnosti soudního rozhodnutí (tzv. *exequatur*).¹²⁶ Uznání již bylo implicitně vtěleno do tohoto řízení o vykonatelnosti, byl zde tedy zpravidla jen oddělen výkon. Pokud věřitel chtěl přímo u daného soudu zahájit i výkon rozhodnutí, mohlo být o *exequatur* i usnesení o zahájení výkonu rozhodnutí rozhodnuto najednou.

Nařízení BIb si dalo za cíl proces zjednodušit a v rámci integrace a volného pohybu rozhodnutí zcela vypustilo řízení o prohlášení vykonatelnosti, které bylo do té doby požadováno.¹²⁷ Proces dle Nařízení BIb již řízení o doložce *exequatur* nevyžaduje (a to včetně Dánska a UK). Orgánu provádějící výkon tedy postačí, když mu bude předloženo cizozemské rozhodnutí spolu s osvědčením vydaným původně rozhodujícím orgánem, které dokládá právní moc a pravost rozhodnutí, a rozhodnutí může být u daného orgánu na tomto základě vykonáno.¹²⁸ Lze využít výkon prostřednictvím exekutora i soudu. Pokud dojde k uznání a výkonu rozhodnutí třetího státu na území členského státu EU (např. rozhodnutí Lichtenštejnska na území Rakouska), nezakládá rozhodnutí uznat a vést výkon rozhodnutí v daném státě EU možnost automaticky se domáhat uznání tohoto rozhodnutí v ČR, povinný musí zahájit řízení o uznání a výkonu rozhodnutí v ČR na základě původního rozhodnutí (tedy rozhodnutí Lichtenštejnského soudu).¹²⁹

Nařízení BIb stanovuje i možnost upravit některá opatření v rozhodnutí požadovaná na opatření ve státě výkonu co nejvíce podobná, pokud daný stát původní opatření nezná – tzv. adaptace (čl. 54). Dále je dáván důraz na informovanost, např. v podobě možnosti domáhat se překladu rozsudku do jazyka, který je povinnému znám či je oficiální v zemi výkonu. Povinnému je dána možnost se bránit proti samotnému výkonu dle čl. 45 a 46 Nařízení BI návrhem na odepření výkonu. Návrh se podává u okresního soudu či soudního exekutora. Česká úprava na rozdíl od např. úpravy rakouské nezareagovala na Nařízení BIb a neupravuje proces řízení o odepření výkonu rozhodnutí, subsidiárně se tedy použije řízení o zastavení výkonu rozhodnutí dle OSŘ a EŘ ve spojení s evropským předpisem.¹³⁰ V ČR je proti

¹²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. října 2016, sp. zn. 20 Cdo 3795/2016.

¹²⁶ - -. Nové nařízení Brusel I bis – změny právní úpravy [online]. akhsp.cz, 22. dubna 2015 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<http://akhsp.cz/nove-narizeni-brusel-i-bis-zmeny-pravni-upravy/>>.

¹²⁷ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 379.

¹²⁸ ČECHOVÁ, KOČICOVÁ: Brusel I bis aneb...,

¹²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. června 2020, sp. zn. 20 Cdo 1152/2020.

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. května 2019, sp. zn. 20 Cdo 4265/2018.

rozhodnutí o odepření výkonu možné odvolání, proti pravomocnému rozhodnutí dále i dovolání, žaloba pro zmatečnost a od roku 2015 i žaloba na obnovu.¹³¹

Samostatný výkon rozhodnutí v ČR je od roku 2001 charakterizován tzv. dvojkolejností, kdy dané plnění mohou vymáhat prostřednictvím okresního soudu či prostřednictvím pověřeného soudního exekutora.¹³² Způsoby exekuce jsou poté při majetkovém plnění děleny na to, zda se jedná o peněžité či nepeněžité plnění. Peněžitých plnění se lze domoci skrze příkaz ke srážkám ze mzdy a jiných příjmů, příkázání pohledávky, správy nemovité věci, prodeje věcí movitých a nemovitých, postižení závodu či zařízení soudcovského či exekutorského zástavního práva k nemovité věci. Na nepeněžitá plnění je to poté příkazem k vyklizení nemovitosti, rozdělení společné věci, provedení práce či výkonu, nebo vyklizením.¹³³ U nepeněžitého plnění jsou jak exekutor, tak soud vázáni způsobem výkonu stanoveným v exekučním titulu. U peněžitého rozsudku oprávněný musí při výkonu prostřednictvím soudu navrhnout, jaký způsob exekuce volí v návrhu na usnesení zahájení exekuce (požadována je tedy znalost majetku dlužníka). Při výkonem rozhodnutí soudním exekutorem si exekutor sám volí nejvhodnější způsob exekuce, kdy může současně zvolit různé způsoby postižení majetku dlužníka.¹³⁴ Nutno poznamenat, že některé způsoby obrany proti uznání a výkonu cizího rozhodnutí jsou poskytnuty až v rámci výkonu dle vnitrostátních předpisů (např. namítnout, že již došlo ke splnění pohledávky nelze v řízení o uznání a výkonu, ale až v rámci exekučního řízení).¹³⁵

2.3 Alternativní komunitární prostředky uznání a výkonu rozhodnutí

Legislativci EU v průběhu svého působení vytvořili mezi lety 2000 – 2010 ve snaze prohloubit integraci, mezistátní justiční spolupráci a práva slabší strany alternativy ke klasickému Nařízení BI a BIIb, které umožňují domoci se plnění z exekučního titulu za splnění určitých podmínek rychleji a zvýšit tak šance na uspokojení dluhu.

¹³¹ Nařízení EP a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince..., čl. 75 ve spojení s Nařízením Rady č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 012, 16. ledna 2001, Příloha III. a IV. daného nařízení.

¹³² - -. Rozdíl mezi exekucí a soudním výkonem rozhodnutí [online]. ekcr.cz, 8. srpna 2009 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/838-28-rozdil-mez-exekuci-a-soudnim-vykonem-rozhodnuti?w=>>>.

¹³³ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 276 – § 351a ve spojení se zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 58 – § 73a.

¹³⁴ TOMŠOVÁ, Tereza. Exekuce a výkon rozhodnutí [online]. mylaw.cz, 9. srpna 2019 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<https://mylaw.cz/clanek/exekuce-a-vykon-rozhodnuti-297>>>.

¹³⁵ VALDHANS, Jiří. In VALDHANS, Jiří et al. (ed). Rozhodování soudního dvora EU ve věcech uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 174.

2.3.1 Nařízení o evropském exekučním titulu

V rámci zjednodušení celého procesu uznávání a výkonu rozhodnutí bylo zavedeno Nařízení o evropském exekučním titulu pro nesporné nároky, které ve svém čl. 3 uvádí typy exekučních titulů, jež mohou být za určitých podmínek prohlášeny za evropský exekuční titul.¹³⁶ V členském státě, v němž byly vydány, následně tyto převážně soudní smíry a notářské zápisy mohou být ověřeny jako evropský exekuční titul, což zakládá možnost v kterémkoliv členském státě rovnou žádat o výkon rozhodnutí. Uznání evropského exekučního titulu nelze popírat a nelze vést ani řízení o vykonatelnosti (*exequatur*).¹³⁷ Toto ověření samo o sobě není exekučním titulem, k nařízení výkonu je stále potřebný samotný exekuční titul (např. soudní rozhodnutí).¹³⁸

V ČR potvrzení o tom, že má titul charakter exekučního evropského titulu, provádí soud, který rozhodoval v prvním stupni. Je možné jej získat, pouze pokud dlužník prokazatelně nepopírá dlužnou pohledávku co do druhu i výše, a věřitel má vůči dlužníkovi exekuční titul vydaný s výslovným souhlasem dlužníka.¹³⁹ Přesné podmínky pro exekuční titul jsou stanoveny ve článku 3 tohoto nařízení a z hlediska dnešního českého práva se může jednat o platební rozkaz (a všechny jeho alternativy), usnesení o schválení soudního smíru, notářský zápis či rozsudek pro uznání či zmeškání, pokud stále splňují stanovené podmínky.¹⁴⁰ Je tedy patrné, že jako výslovný souhlas se považuje i tacitně projevený souhlas v soudním řízení, pokud s nějakým úkonem účastníka zákon spojuje presumpci uznání nároku. K ověření notářského (či stále teoreticky i exekutorského) zápisu jako evropského exekučního titulu je příslušný obecný soud oprávněného.¹⁴¹ Dlužníkovi jsou poté dány možnosti opravného prostředku ve státě původu (o tomto jej musí soud při řízení o udělení evropského exekučního titulu poučit).¹⁴² Ve státě výkonu se již bránit pouze v rámci vnitrostátních předpisů při výkonu samotném.

Je možno diskutovat o využitelnosti tohoto Nařízení po účinnosti Nařízení B1b. Důležité je zmínit, že evropský exekuční titul je nutno nárokovat, tudíž je zcela na

¹³⁶ Nařízení EP a Rady č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Úř. věst. L 143, 30. dubna 2004, čl. 4 an.

¹³⁷ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 380.

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března 2017, sp. zn. 20 Cdo 5045/2016.

¹³⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander. Evropský exekuční titul [online]. *pravniradce.ihned.cz*, 26. dubna 2006 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://pravniradce.ihned.cz/c1-18321110-evropsky-exekucni-titul>>.

¹⁴⁰ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 336, 233 a 234.

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2007, sp. zn. 32 Nd 57/2007.

¹⁴² BĚLOHLÁVEK: *Evropský exekuční titul...*

oprávněném, zda se bude evropského exekučního titulu domáhat. Jedná se o urychlení procesu a nelze tak jednoduše rozporovat jeho formální stránku (např. i z hlediska veřejného pořádku). Primárně doporučit jej lze při snaze vést výkon v několika zemích EU zároveň.

2.3.2 Nařízení o evropském platebním rozkazu

Další ze způsobů urychlení procesu je zavedení tzv. evropského platebního rozkazu, kdy se žalobce může prostřednictvím vyplněného formuláře u příslušného soudu (dle Nařízení B1b) domáhat vydání tohoto institutu proti dlužníkovi.¹⁴³ Pokud bude daný návrh splňovat obsahové požadavky, soud jej žalovanému doručí v souladu s minimálními standardy stanovenými v nařízení a v souladu s vnitrostátní úpravou. Žalovaný musí do 30 dnů od doručení podat na standardizovaném formuláři odpor, jinak soud prohlásí daný rozkaz za vykonatelný a stane se z něj právoplatný vnitrostátní exekuční titul.¹⁴⁴ O tom, že nebyl podán odpor, je žalobce vyrozuměn a tím, že se rozkaz stal vykonatelným ve státě vydání rozkazu, je bez dalšího uznáván a vykonáván ve všech členských státech.¹⁴⁵ Bude-li odpor podán, je zahájeno klasické civilní řízení, avšak tomuto může žalobce zabránit tím, že s následným civilním řízením vysloví nesouhlas – tím pádem se podáním odporu řízení končí.¹⁴⁶ Evropský platební rozkaz je považován za rychlý a snadný prostředek vymožení pohledávky probíhající pouze korespondenčně a končící v horizontu 2 až 3 měsíců.¹⁴⁷ Dal by se však spíše přiřadit k nalézacímu řízení s přesahem do řízení vykonávacího.

2.3.3 Nařízení o evropském řízení o drobných nárocích

Nařízení zavádí alternativní řízení vedle řízení zprostředkovaného vnitrostátními předpisy, pokud nárokovaná jistina nepřesahuje hodnotu 5 000 EUR.¹⁴⁸ Rozhodnutí z řízení vzešlé se s výjimkou Dánska považuje za dostatečné ověření, které bude automaticky

¹⁴³ Nařízení EP a Rady č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Úř. věst. L 399/1, 30. prosince 2006, rec. 11.

¹⁴⁴ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 380.

¹⁴⁵ KOHOUT, Lukáš. Evropský platební rozkaz [online]. epravo.cz, 13. února 2009 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/evropsky-platebni-rozkaz-55537.html>>.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ - -. Evropský platební rozkaz [online]. evropskypotřebitel.cz, ©2017 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://evropskypotřebitel.cz/evropsky-platebni-rozkaz/>>

¹⁴⁸ Nařízení EP a Rady č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Úř. věst. L 199/1, 31. července 2007, ve znění nařízení 2015/2421 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a kterým se mění nařízení č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Úř. věst. L 341/1, 24. prosince 2015, čl. 2.

uznáváno ve členských státech.¹⁴⁹ Řízení samotné je velmi formální a probíhá pomocí speciálních formulářů, příslušný k řízení je zpravidla soud bydliště žalovaného (tyto se určí dle Nařízení BIIb). Podání návrhu na toto řízení v domovském státě rozhodnutí lze, ale je omezeno podmínkami, mohou tak učinit např. spotřebitelé.¹⁵⁰

Průběh samotného řízení se provede za použití vnitrostátních předpisů spolu s nařízením. Shledá-li soud neaplikovatelnost nařízení, provede klasické sporné řízení, návrh odmítne a poučí o nápravě, a pokud nedojde k nápravě, návrh odmítne zcela, nebo řízení zastaví (pokud je řízení nepřipustné či nárok je zjevně neopodstatněný).¹⁵¹ Celé řízení je ovládáno zákonnými lhůtami a zásada arbitrárního pořádku je zde evidentně potlačena na úkor rychlosti a hospodárnosti řízení. Preferuje se korespondenční řízení, a pokud je jednání nařízeno, upřednostňuje se provedení jednání s využitím videokonferenčních zařízení.¹⁵² Rozhodnutí je vykonatelné bez ohledu na jakýkoliv opravný prostředek, jsou však stanoveny důvody, pro které může být výkon zamítnut, omezen nebo zastaven.¹⁵³

Výhoda tohoto řízení je především v rychlosti a možnosti domoci se rozhodnutí v bagatelních věcech efektivní cestou. Oproti klasickému řízení je jeho výhodou pro oprávněného především předběžná vykonatelnost. Pro povinného je zde však zachována efektivní možnost obrany, jež je však ochuzena o některé možné důvody (např. výhrada veřejného pořádku). Je v ní spatřována i výhoda z pohledu spotřebitele, který se v případě pouhého dodavatele působícího na trhu v dané zemi může ve svém domovském státě domoci i rozhodnutí, jež může působit i vůči samotnému výrobcí.

2.3.4 Ostatní komunitární nařízení upravující uznání a výkon rozhodnutí v majetkových věcech

Z důvodu omezeného rozsahu zkoumání této práce daná nařízení nebudou podrobněji rozebrána, autor však považuje za nutné je přinejmenším v rychlosti zmínit. Ve věcech výživného v rámci rodinných vztahů se použije Nařízení č. 4/2009 o výživném, a to ve své kapitole IV., kdy zároveň záleží, zda je daný stát ohledně rozsudku vázán Haagským protokolem z roku 2007, či nikoliv. Pokud jím vázán je, není možnost uznání odmítnout či vést řízení o vykonatelnosti, v opačném případě se toto řízení vede a lze navrhnout uznání

¹⁴⁹ Tamtéž, čl. 26.

¹⁵⁰ BARNET, Lukáš. Evropské řízení o drobných nárocích [online]. e-advokacie.cz, 29. června 2014 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich>>.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² - -. Drobné nároky [online]. e-justice.europa.eu, 18. července 2019 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-42-cs.do>.

¹⁵³ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 380.

soudního rozhodnutí.¹⁵⁴ Nařízení se týká pouze otázek výživy, nikoliv statusových otázek.¹⁵⁵ Pro řízení ve věcech dědických se použije Nařízení č. 650/2012 o dědictví, kdy nebude potřeba pro rozhodnutí člena EU zvláštní řízení pro vyslovení vykonatelnosti, avšak důvody pro neuznání či odepření výkonu jsou stejné jako v Nařízení BIb.¹⁵⁶ Podobně je na tom Nařízení č. 2015/848 o insolvenčním řízení, podle něhož se také nevede řízení o doložce vykonatelnosti, rozhodnutí se automaticky uznávají, uznání a výkon však mohou být z některých důvodů odepřeny.¹⁵⁷

2.4 Uznání a výkon dle multilaterálních a bilaterálních smluv

ČR je v rámci svých mezinárodních vztahů vázána i nemalým počtem mezinárodních smluv, které uznávání a výkon rozhodnutí upravují. V následné kapitole si je představme a rozeberme ty nejdůležitější.

2.4.1 Luganská úmluva II

Jedná se o úmluvu mezi EU a Švýcarskem, Norskem a Islandem o posílení spolupráce. Nahrazuje původní Luganskou úmluvu z roku 1988.¹⁵⁸ Platná je od roku 2009, avšak účinnosti z pohledu EU nabyla vůči jednotlivým státům postupně – vůči Norsku 1. ledna 2010, vůči Švýcarsku 1. ledna 2011 a vůči Islandu 1. května 2011.¹⁵⁹ Stranou Luganské úmluvy II je rovněž Dánsko.

Luganská úmluva II není nástrojem, ke kterému může přistoupit libovolný stát, protože daný stát musí být členem Evropského sdružení volného obchodu či s jeho přistoupením musí souhlasit všechny státy.¹⁶⁰ Režim Luganské úmluvy II je velmi podobný Nařízení BI. Přijetí Nařízení BIb EU dle čl. 71 a 73 tohoto předpisu nemá na tuto úmluvu

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Nařízení Rady č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Úř. věst. L 7/1, 10. ledna 2009.

¹⁵⁶ Nařízení EP a Rady č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. Úř. věst. L201/107, 27. července 2012.

¹⁵⁷ Nařízení EP a Rady 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení. Úř. věst. L 141/19, 5. června 2015.

¹⁵⁸ - -. Posílení spolupráce se Švýcarskem, Norskem a Islandem: Luganská úmluva [online]. eur-lex.europa.eu, 31. července 2018 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A116029>>.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ LOUČKA, Martin. Advokátní kancelář Taylor Wessing komentuje uznávání a výkon rozsudků mezi Spojeným královstvím a Českou republikou po Brexitu [online]. epravo.cz, 17. dubna 2019 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/aktualne/advokatni-kancelar-taylor-wessing-komentuje-uznavani-a-vykon-rozsudku-mezi-spojenym-kralovstvim-a-ceskou-republikou-po-brexitu-109208.html>>.

svou účinností žádný vliv. Nařízení BIb se použije na rozhodnutí, pouze pokud byla příslušnost soudu dle Luganské úmluvy II založena ve členském státě EU a zde bylo rozhodnuto, poté bude na dané rozhodnutí hleděno stále jako na rozhodnutí dle systému Nařízení BIb.¹⁶¹

Stejně jako dle Nařízení BI není potřeba zvláštní řízení při pouhém uznání, pokud se však stane v daném procesu rozhodnutí sporné, může o něm být jednáno a rozhodnuto v samostatném řízení.¹⁶² Při žádosti o uznání s následným výkonem je již předem nutno navrhnout řízení ohledně vykonatelnosti (*exequatur*). Proti tomuto rozhodnutí je stanovena odvolací lhůta v délce 1 měsíc od doručení (2 měsíců v případě, že má povinný bydliště v jiném státě, než je stát výkonu), a po dobu trvání této lhůty výkon rozhodnutí nemůže být nařízen.¹⁶³ V případě uznání rozhodnutí z těchto států tedy dojde k značnému prodloužení celého procesu, stejně jako tomu bylo za působnosti Nařízení BI.

V ČR se tato smlouva projeví pouze při uznávání a výkonu rozhodnutí pocházejících ze Švýcarska, Norska či Islandu, v ostatních případech se využije unijní úprava. Tato smlouva se použije vždy při uznávání a výkonu rozhodnutí mezi těmito státy navzájem (např. Norskem a Islandem). Dřívější dohody upravující uznání a výkon rozhodnutí, jakou měla např. ČR se Švýcarskem,¹⁶⁴ jsou touto smlouvou nahrazeny (viz čl. 65 a Příloha VII.). Daná smlouva však stále zůstává v platnosti, pokud tedy problematiku ve svém rozsahu neupravuje Luganská úmluva II, ale bilaterální smlouva se Švýcarskem ano, použije se na daný problém stále tato bilaterální smlouva.

2.4.2 Úmluva o dohodách o volbě soudu

Úmluvu o dohodách o volbě soudu podepsalo 7 států a EU a pro většinu z nich již vešla v účinnost.¹⁶⁵ V současné době ji tedy lze aplikovat ve všech členských státech EU (včetně Dánska a UK do konce přechodného období, poté se UK stane samostatnou stranou smlouvy), Mexiku, Černé Hoře a Singapuru. Tato úmluva má negativně vymezenou věcnou a osobní působnost tak, aby se vztahovala pouze na dohodu podnikatelů učiněnou v souladu

¹⁶¹ Úmluva ze dne 30. října 2007 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 339/3, 21. prosince 2007, čl. 71 odst. 2 písm. b).

¹⁶² Tamtéž, čl. 33 a 34.

¹⁶³ HUTCHEON, Andrew, DHILLON, Jemma. A Little Patience – Enforcement of Foreign Judgments in England and Wales under the Lugano Convention [online]. wfw.com, 18. června 2020 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://www.wfw.com/articles/a-little-patience-enforcement-of-foreign-judgments-in-england-and-wales-under-the-lugano-convention/>>.

¹⁶⁴ Úmluva ze dne 21. prosince 1926 mezi republikou Československou a Švýcarskem o uznání a výkonu soudních rozhodnutí a Dodatkový protokol, publikovaná pod č. 23/1929 Sb.

¹⁶⁵ - -. Status Table: 37: Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>>.

s touto smlouvou, ve které si strany dohody zvolí soud příslušný pro spor. Tyto doložky musí být vždy uzavřeny písemně či jiným prostředkem komunikace a lze je uzavřít jako doložku pro budoucí vzniklé spory či jako smlouvu na spor mezi stranami již vzniklými.¹⁶⁶ EU má poté k Úmluvě o dohodách o volbě soudu určité výhrady, např. ohledně pojistných smluv, na něž se aplikuje pouze omezeně (např. nelze uzavřít prorogační doložku, lze ale uzavřít prorogační smlouvu).¹⁶⁷

Ve třetí kapitole Úmluvy příslušná ustanovení upravují postup pro uznání a výkon rozhodnutí vzniklých z tohoto případného soudního řízení v signatářském státě, včetně možnosti veřejného subjektu odmítnout uznání či výkon daného rozhodnutí za úmluvou legálně stanovených podmínek.¹⁶⁸ V Úmluvě samotné je jasně stanoveno pravidlo, že pro uznání a výkon rozhodnutí je nezbytné, aby byl vybrán soud na území smluvního státu, jinak rozhodnutí nelze uznat.¹⁶⁹ Věcný přezkum rozhodnutí vydaného na základě této Úmluvy je vyloučen, pokud se nejedná o rozhodnutí pro zmeškání a rozhodnutí může být vykonáno, pokud je vykonatelné ve státě původu rozhodnutí, jinak lze rozhodnutí neuznat.¹⁷⁰ Uznání a výkon v dožádaném státě lze odeprít, pokud je doložka neplatná dle práva státu zvoleného soudu, nebyla zde podle práva dožádaného státu shledána způsobilost strany k uzavření doložky, straně nebyla dána dostatečná možnost se hájit před soudem, jedná se o rozhodnutí získané podvodem či je proti veřejnému pořádku dožádané země, dožádaný stát již o dané věci rozhodl či o ní rozhodl třetí stát, jehož rozhodnutí dožádaný stát uznal.¹⁷¹ Dle dané úmluvy je soudu nařízeno postupovat urychleně, výkon se poté řídí již právem dožádaného státu, pokud sama Úmluva nestanoví odchylky.¹⁷² Pokud rozhodne jiný soud ve stejném státě, v němž byl dohodnutý soud, i tehdy se rozhodnutí uznává a vykonává, avšak pouze pokud nedošlo ke vznesení námitky vůči soudní nepřislušnosti jednou ze stran.¹⁷³

Velkým plusem je především to, že tato úmluva činí soudní řízení mnohem jednodušším, snižuje náklady a poskytuje větší stabilitu a jistotu.¹⁷⁴ Jedním z problémů

¹⁶⁶ MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil schválení Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem EU. *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7, č. 2, s. 49 a 51.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ Úmluva HCCH č. 37 ze dne 30. června 2005 o dohodách...

¹⁶⁹ KRÁTKÝ, David. Dohody o volbě soudu třetího státu [online]. *epravo.cz*, 19. února 2020 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/dohody-o-volbe-soudu-tretiho-statu-110614.html>>.

¹⁷⁰ MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil..., s. 50.

¹⁷¹ Úmluva HCCH č. 37 ze dne 30. června 2005 o dohodách..., čl. 9.

¹⁷² ZVOLSKÝ, Ladislav. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu (Část II.). *Právní fórum*, 2009, roč. 5, č. 10, s. 443–444.

¹⁷³ Tamtéž, s. 445.

¹⁷⁴ KHATRI, Bhumika. The Effectiveness of the Hague Convention on Choice of Court Agreements in Making International Commercial Cross-Border Litigation Easier - A Critical Analysis [online].

například v rámci EU je, že se Úmluva neaplikuje přednostně před nařízením BIIb, pokud obě strany mají bydliště v EU (čl. 25 a 26), a je i omezena věcně (např. na spory z přepravy se neaplikuje),¹⁷⁵ globálně je pak problémem Úmluvy především mezinárodně široké pojetí pojmu „podvod“, který umožňuje nezahájit vymáhání či částečné překrývání se s pojmem arbitráž.¹⁷⁶ Celkově jsou některé aspekty Úmluvě o dohodách o volbě soudu vyčítány, avšak jako taková přináší celkové zvýšení jistoty v rámci mezinárodního vymáhání a přispěla ke koordinaci a celosvětovému rozvoji pravidel.¹⁷⁷

2.4.3 Ostatní významné multilaterální a bilaterální úmluvy ČR upravující uznání a výkon rozhodnutí

Bilaterální smlouvy o uznávání a výkonu rozhodnutí, popř. o právních vztazích ve věcech občanských, které zpravidla obsahují kusou úpravu vztahů na poli uznání a výkonu rozhodnutí, se začaly uzavírat záhy hned po vytvoření Československa ve 20. letech 20. století. Orientovány byly především na západní evropské mocnosti (např. Portugalsko¹⁷⁸). Opětovně se tyto smlouvy začaly uzavírat až v 80. letech a to především se zeměmi východního bloku. Některé z nich musely být po rozpadu SSSR znovu obnoveny. Nebylo to však pravidlem a smlouvy byly uzavírány i se zeměmi severní Afriky (Alžírsko¹⁷⁹), Blízkého i Dálného východu (Sýrie¹⁸⁰, Vietnam¹⁸¹) či i se západními mocnostmi (Francie¹⁸²). Po pádu východního bloku již ČR uzavírala tyto bilaterální smlouvy v nižším rozsahu, s některými zeměmi však není dodnes uzavřena žádná (např. s Čínou).¹⁸³ Z multilaterálních smluv je

pdfs.semanticscholar.org, 2016 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://pdfs.semanticscholar.org/59a6/9bb9f72aa2fa1deab1f20e251ab03d6cc73a.pdf>>.

¹⁷⁵ KRÁTKÝ, David. Dohody o volbě soudu...

¹⁷⁶ TEITZ, Louise Ellent. Another Hague Judgment Convention? Bucking the Past to Provide for the Future. *Duke Journal of Comparative & International Law*, 2019, vol. 29, n. 3, s. 505–506.

¹⁷⁷ MILLS, Alex. The Hague Coice of Court Convention and Cross-Border Commercial Dispute Resolution in Australia and the Asia-Pacific. *Melbourne Journal of International Law*, 2017, vol. 18, n. 1, s. 15.

¹⁷⁸ Úmluva ze dne 23. listopadu 1927 mezi republikou Československou a republikou Portugalskou o uznání a výkonu soudních rozhodnutí, publikovaná pod č. 23/1931 Sb.

¹⁷⁹ Smlouva ze dne 4. února 1981 mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, publikovaná pod č. 17/1984 Sb.

¹⁸⁰ Smlouva ze dne 18. dubna 1984 mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, publikovaná pod č. 8/1986 Sb.

¹⁸¹ Smlouva ze dne 12. října 1982 mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, publikovaná pod č. 98/1984 Sb.

¹⁸² Smlouva ze dne 10. května 1984 mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o právní pomoci, uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských, rodinných a obchodních, publikovaná pod č. 83/1985 Sb.

¹⁸³ - -. Dvoustranné smlouvy [online]. justice.cz, ©2017 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://www.justice.cz/web/msp/dvoustranne-smlouvy>>

důležité zmínit alespoň Haagský protokol z roku 2007 o mezinárodním vymáhání výživného.¹⁸⁴

¹⁸⁴ Úmluva HCCH č. 38 ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů, pro ČR závazná na základě rozhodnutí Rady č. 2011/432/EU ze dne 9. června 2011 o schválení Haagské úmluvy ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů jménem Evropské unie. Úř. věst. L 192, 22. července 2011.

3. Zkoumání režimů uznávání a výkonu rozhodnutí českého soudu v zahraničí

Jednotlivé režimy uznání a výkonu českého majetkového rozhodnutí v zahraničí se liší. V následující kapitole budou představeny režimy založeny na určitém systému smluv mezi státy, jaké výhody či nevýhody z daného smluvního vztahu plynou při uznávání a výkonu českého rozhodnutí v daném státě a či je zde nějaká možnost pro zlepšení úpravy či je-li zde předpoklad vývoje *de lege ferenda*.

3.1 Bilaterální režim – ukrajinská právní úprava

3.1.1 Vnitrostátní úprava

Ukrajina v podobě, kterou známe dnes, byla dlouhou dobu součástí jiných států v rámci Evropy (Rakouska-Uherska, Polska a především SSSR).¹⁸⁵ Území bylo roztrženo a je tedy pochopitelné, že pro uznání a výkon rozhodnutí v Ukrajině se použily předpisy aplikovatelné pro jednotlivé státy území Ukrajiny v té době ovládající. Ukrajina se *de iure* i *de facto* stala samostatným státem až 24. srpna 1991.¹⁸⁶ Na přelomu tisíciletí bylo uznávání a výkon cizích rozhodnutí v Ukrajině odkázáno zcela na mezinárodní úmluvy, vnitrostátní úprava nebyla ohledně této otázky zakotvena, pokud tedy Ukrajina nebyla se státem původu rozhodnutí ve smluvním svazku, nemohlo být rozhodnutí uznáno ani vykonáno, a to ani na základě principu reciprocity.¹⁸⁷ Nový zákon upravující problematiku mezinárodního práva soukromého byl schválen 23. června 2005 a je účinný od 1. září 2005.¹⁸⁸ Přestože tento zákon upravuje i některé otázky týkající se mezinárodního soukromého práva procesního, věnuje se uznání a výkonu zahraničního rozhodnutí jen okrajově. Jádrová úprava je zakotvena v zákoně o civilním procesu.¹⁸⁹

¹⁸⁵ BATEMAN, Graham, EGAN, Victoria. Encyklopedie zeměpis světa. 2. vydání. Praha: Columbus, 2000, s. 361.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ ELBALTI: Reciprocity and the recognition..., s. 200.

¹⁸⁸ LOGUSH, Lyubov. Contract Law in Ukraine. In ANSAY, Tuğrul, BASEDOW, Jürgen (ed). Structures of Civil and Procedural Law in South Eastern European Countries. Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007, s. 65.

¹⁸⁹ BLINOV, Eugene. Enforcement in Ukraine of Foreign Court Orders Granting Provisional Measures in Support of Arbitration [online]. arbitrationblog.kluwerarbitration.com, 16. září 2013 [cit. 27. října 2020]. Dostupné na <<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2013/09/16/enforcement-in-ukraine-of-foreign-court-orders-granting-provisional-measures-in-support-of-arbitration/>>.

Zákon o civilním procesu je účinný od 1. září 2005, přijat byl už v roce 2004 a upravuje uznávání a výkon cizích rozhodnutí ve své 9. části.¹⁹⁰ Tento zákon zavedl řízení o povolení výkonu a možnost uznat a vykonat rozhodnutí i bez smluvního závazku státu, legálním základem je právě zásada reciprocit.¹⁹¹ Nutno však poznamenat, že ukrajinské soudy zpravidla odmítaly uznat zahraniční rozhodnutí ze státu, se kterým Ukrajina nebyla ve smluvním vztahu, a to až do roku 2010, kdy byl do úpravy přidán paragraf zakotvující presumpci reciprocitního uznání. Při absenci důkazu, že soud státu původu ukrajinské rozhodnutí neuznává a nevykonává, má ukrajinský soud rozhodnout ve prospěch uznání či výkonu cizozemského rozhodnutí, pokud zde nejsou jiné zákonné překážky.¹⁹²

Ukrajinský soud se však stále i z hlediska formálních požadavků dá považovat za velmi formalistický. Oprávněný musí v návrhu dostatečně určit povinného (bydliště či alespoň majetek) a návrh odůvodnit. Soud neuznává rozhodnutí starší 3 let a je potřeba značné množství dokumentů ověřujících pravost a legitimnost rozhodnutí (vedle úředně ověřené kopie samotného exekučního titulu se jedná např. o listiny dokládající vykonatelnost, listiny dokládající, že nebylo porušeno právo být slyšen, zpravidla také překlad do ukrajinštiny či dokument upřesňující rozsah již vymoženého majetku, pokud byla část již vymožena atd.).¹⁹³ Příslušným soudem k posouzení návrhu je okresní soud bydliště povinného, popř. místo, kde se nachází sídlo či majetek (okresních soudů je celkem 724).¹⁹⁴ Soud po zvážení formálních náležitostí vyzve k vyjádření druhou stranu ve lhůtě jednoho měsíce. Poté je nařízeno jednání, kde se rozhodnutí uzná, či zamítne. Pokud je uznáno, pokládá se rozhodnutí za platné a v souladu s ukrajinským právem.¹⁹⁵ Proti němu je přípustné odvolání, popř. mimořádný opravný prostředek pro řízení o kasaci.¹⁹⁶ UZMPS poté upravuje minoritní otázky, např. neuznávání zahraničních rozhodnutí týkající se právního stavu jednotlivců a právních subjektů.¹⁹⁷

¹⁹⁰ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1618-IV, o civilním procesu, ve znění pozdějších předpisů, část IX.

¹⁹¹ Tamtéž, čl. 462.

¹⁹² ELBALTI: Reciprocity and the recognition..., s. 200.

¹⁹³ KRAVTSOV, Ihor, KORNEYUK, Victoria. Ukraine: Problems Of Recognition And Enforcement Of Foreign Judgements In Ukraine. [online]. mondaq.com, 16. října 2019 [cit. 27. října 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/arbitration-dispute-resolution/853336/problems-of-recognition-and-enforcement-of-foreign-judgements-in-ukraine>>.

¹⁹⁴ KUBOVÁ, Olga. Ústavní systém Ukrajiny. Středoevropské politické studie, 2002, roč. 4, č. 1, [cit. 27. října 2020]. Dostupné na <<https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3893/5394>>.

¹⁹⁵ KRAVTSOV, KORNEYUK: Ukraine: Problems Of Recognition And...

¹⁹⁶ BONDARYEV, Timur, KAREL, Oksana, HREBENIUK, Daryna. Enforcement of judgments and arbitral awards in Ukraine: overview [online]. uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. prosince 2019 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5078?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true#co_anchor_a959145](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5078?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true#co_anchor_a959145)>.

¹⁹⁷ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 2709-IV, o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, čl. 81 a 82.

Samotný výkon rozhodnutí se poté řídí dle zákona o exekučním řízení (UEŘ) účinného od 5. ledna 2017, některá dříve zahájená řízení se však stále mohou řídit předchozí úpravou z roku 1999.¹⁹⁸ UEŘ upravuje procesní aspekty samotného výkonu. Otázky pravomoci orgánů vykonávající rozhodnutí jsou upraveny v zákoně o orgánech a osobách provádějící výkon.¹⁹⁹ Ukrajina je charakteristická stejně jako ČR dvojkolejností právní úpravy, tato byla však zavedena teprve nedávno, a to zřízením soukromých exekutorů, kteří začali fungovat vedle dosud existující státní vykonávací služby operující jako organizační složka Ministerstva spravedlnosti Ukrajiny.²⁰⁰ Nicméně soukromí exekutoři začali reálně existovat až od roku 2018, celkový jejich počet se pohybuje k roku 2019 kolem stovky, přestože Ukrajina k tomu, aby vytvořila potenciální konkurenci státní vykonávací službě, potřebuje kolem 3500 soukromých exekutorů.²⁰¹ Přesto se však i za tu dobu vymahatelnost pohledávek znatelně zvedla (z 6 % na 18 %).²⁰² Soukromí exekutoři také nemohou vykonávat některá rozhodnutí, která jsou pokládána za související se státem či státním orgánem či za sociálně citlivá (např. vyklizení nemovitosti či bytu, navrácení nepravomocně propuštěného zaměstnance do práce, odebrání dítěte či rozhodnutí, kde je oprávněný či povinný stát).²⁰³

Vykonávací řízení dle ukrajinského práva se dělí do dvou částí, nejdříve do řízení exekučního, jehož účastníky jsou kromě exekutora, věřitele a dlužníka i např. státní zástupce a na něj poté navazující řízení donucovací.²⁰⁴ Poté, co je rozhodnutí vykonatelné, oprávněný požádá u soudu, který vedl řízení, o soudní příkaz k vykonatelnosti (podobné české doložce vykonatelnosti). Následně se obrátí na státní vykonávací službu či soukromého exekutora pomocí návrhu na zahájení exekuce s příloženým soudním příkazem k vykonatelnosti a nejlépe i zaplacenou zálohou za náklady spojené s vedením exekuce.²⁰⁵

Některá nemajetková rozhodnutí mohou být zahájena i z úřední povinnosti. Tehdy si stát den po plné moci ověří, zdali povinný plnil (novým zákonem byla zrušena pariční lhůta), a pokud je odpověď oprávněného negativní či je zjištěno z šetření, že nebylo splněno,

¹⁹⁸ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1404-VIII, o exekučním řízení, ve znění pozdějších předpisů, oddíl XIII.

¹⁹⁹ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1403-VIII, o orgánech a osobách, které provádějí výkon soudních rozhodnutí a rozhodnutí jiných orgánů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁰ BONDARYEV, KAREL, HREBENIUK: Enforcement of judgments ...

²⁰¹ KRAVTSOV, Ihor. Ukraine: Enforcement Proceeding. [online]. mondaq.com, 25. dubna 2019 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/court-procedure/801464/enforcement-proceedings>>.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ ANDRIYIVNA, Tsvina Tetiana. Execution of Court Decision in Ukraine: Reforming the System in Terms of the Right to a Fair Trial. Problems of Legality Journal, 3. října 2018, vol. 1, n. 142, s. 67 – 68.

²⁰⁴ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1404-VIII, o exekučním..., čl. 14 a 15.

²⁰⁵ LEGKA, Oksana. Litigation and enforcement in Ukraine: overview [online]. uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. února 2020 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-017-5098?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)>](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-017-5098?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)>)>.

započne se vykonávací řízení.²⁰⁶ Soukromého exekutora je možno si zvolit, státní vykonávací služba je vázána primárně na místo bydliště či sídlo povinného.²⁰⁷ O jednotlivých exekučních úkonech v donucovacím řízení se vydává usnesení a exekutor je oprávněn vykonat pohledávku způsobem vymožení z prostředků dlužníka (účty), dále vymáháním platu, důchodu, stipendia či jiné pohledávky, zabavením hotovosti dlužníka, zpeněžením movitého a nemovitého majetku kromě nemovitosti sloužící k bydlení a v konečné fázi i prodejem nemovitosti sloužící k bydlení.²⁰⁸ Nepeněžitá rozhodnutí se poté provádí dle specifických prostředků stanovených v oddíle VIII. Ueř a zahrnuje např. odebrání dítěte, povinné vyklizení, přesídlení apod.²⁰⁹ Proti většině usnesení v exekučním řízení je dána možnost se odvolat.²¹⁰

3.1.2 Mezinárodní závazky a rozhodnutí ČR na Ukrajině

Ukrajinské právo však při uznávání a výkonu rozhodnutí staví především na mezinárodních bilaterálních dohodách. Po rozpadu SSSR se Ukrajina stala sukcesorem 8 bilaterálních smluv o vzájemné pomoci v civilních věcech,²¹¹ po získání samostatnosti se však v právní snaze o garanci zajistit ukrajinskému rozhodnutí možné účinnosti i mimo hranice státu stala součástí více než 35 smluvních závazků. Ukrajina je také součástí 5 multilaterálních dohod alespoň okrajově upravujících uznávání a výkon rozhodnutí (převážně aplikovatelné ve státech CIS – viz kapitola 1.1).²¹² Tyto smlouvy jsou v souladu s nově monistickou koncepcí s prvky dualismu inkorporovány do vnitrostátní legislativy.²¹³ Mezi zeměmi, které jsou s Ukrajinou ve smluvním vztahu, můžeme zařadit především země bývalého východního bloku. Lze zde však zařadit i země vzdálenější, jako je např. Indie.

Primárně se uznání a výkon mezi Ukrajinou a ČR řídí Smlouvou o právní pomoci v občanských věcech z roku 2001, jež nahradila původní smlouvu mezi ČSR a SSSR z roku 1982, kterou ČR i Ukrajina po rozpadu jmenovaných států převzaly.²¹⁴ Tato smlouva

²⁰⁶ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1404-VIII, o exekučním..., např. čl. 66.

²⁰⁷ KRENETS, Oleksandr, WOLF, Artur. Ukraine: Major Issues of Enforcement Proceeding. [online]. mondaq.com, 14. června 2019 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/court-procedure/815454/major-issues-of-enforcement-proceedings>>.

²⁰⁸ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1404-VIII, o exekučním..., čl. 48 a 68.

²⁰⁹ Tamtéž, čl. 63 – 67.

²¹⁰ Tamtéž, čl. 74.

²¹¹ BLINOV: Enforcement in Ukraine of Foreign Court Orders...

²¹² BONDARYEV, KAREL, HREBENIUK: Enforcement of judgments and...

²¹³ DANILENKO, Gennady M. Implementation of International Law in CIS States: Theory and Practice. European Journal of International Law, 1999, vol. 10, n. 1, s. 53.

²¹⁴ Smlouva ze dne 28. května 2001 mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, publikovaná pod č. 123/2002 Sb. m. s., čl. 61.

stanovuje mezi státy reciproční presumpci vztahující se na věci občanské, obchodní, pracovní a i na problematiku rodinného práva a aplikuje se na rozhodnutí ve věcech soukromoprávních, trestních při náhradě škody způsobené trestným činem a na rozhodčí výroky.²¹⁵ Věcné předpoklady uznání jsou stanoveny ve čl. 54 smlouvy a neobsahují výhradu veřejného pořádku.²¹⁶ I tato bilaterální smlouva klade ve svém čl. 53 vysoké nároky na oprávněného při domáhání se uznání a výkonu svého rozhodnutí na území druhého smluvního státu. Smlouva však posiluje možnost domoci se výkonu českého rozhodnutí na Ukrajině, stanovuje po celou dobu výkonu *perpetuatio fori* pro návrh na nařízení výkonu a následné opravné prostředky proti výkonu (na Ukrajině tedy jak řízení pro návrh na nařízení výkonu, tak např. odvolání proti usnesení exekutora o vymáhání platu či jiné dávky bude řešeno u stejného soudu) a možnost požadovat v exekučním řízení náhradu nákladů řízení (ty jdou na Ukrajině některé k tíži oprávněného, smlouva umožňuje je požadovat po povinném).²¹⁷ Stejně jako ČR je Ukrajina součástí Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody, kde je uznání a výkon okrajově upraven.²¹⁸

Ve zbytku neupraveném smluvně se použijí vnitrostátní předpisy. Pokud se tedy v ČR uznává ukrajinské rozhodnutí, není potřeba prohlášení vykonatelnosti, o uznání se rozhoduje neformálně přihlédnutím a do roku 2014 nebylo možné uznat rozhodnutí v samostatném řízení.²¹⁹ Naopak velmi benevolentní je úprava smlouvy při uznávání rozhodnutí bez nutnosti jejich následného výkonu.²²⁰ Rozhodnutí např. o rozvodu jednoho státu je tedy automaticky účinné i ve státě druhém, pokud splňuje podmínky čl. 54 Smlouvy, není potřeba jakéhokoli specifického řízení, a to i pokud se rozhodnutí týká občanů země, kde by měl být rozsudek uznán.

Pokud je tedy stanovena pravomoc českého soudu (což už i samo o sobě může být problémem, pokud se ukrajinský státní příslušník nenachází na území ČR a nemá zde ani jakýkoliv majetek)²²¹ a je vydáno rozhodnutí o nutnosti ukrajinského občana či PO zaplatit určitou částku, věřitel se může s tímto rozhodnutím obrátit na ukrajinský soud. Pokud není potřeba výkon a jedná se o pouhé uznání z důvodu např. započtení, je možné se domnívat, že ukrajinský soud se bude řídit čl. 55 odst. 5 Smlouvy mezi ČR a Ukrajinou a při přezkoumání podmínek dle čl. 54 rozhodnutí uzná. Za účelem prokázání daných bodů lze předpokládat

²¹⁵ VAŠKE, Viktor. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 407–408.

²¹⁶ Tamtéž, s. 408.

²¹⁷ Smlouva ze dne 28. května 2001 mezi Českou republikou a Ukrajinou ..., čl. 53, 55 a 58.

²¹⁸ BONDARYEV, KAREL, HREBENIUK: Enforcement of judgments and...

²¹⁹ VAŠKE, Viktor: Uznání a výkon cizích rozhodnutí v..., s. 409.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. listopadu 2018, sp. zn. 26 Cdo 5789/2017.

i možnost předložení dokumentů stanovených ve čl. 53 odst. 2, avšak lze mít za to s ohledem na zásadu volného hodnocení důkazů platící i na Ukrajině,²²² že uznání bez následného výkonu postačí pouze soudu prokázat, a to i jinými důkazními prostředky (např. dožádání ukrajinského soudu k soudu českému apod.). Uznání však nebude možné zvláštním výrokem, nebude založena překážka *res iudicata*, pokud tedy bude navrženo započtení a zároveň protižalobou žádána částka převyšující uplatňovanou pohledávku, lze předpokládat nepřiznání převyšující sumy. Pokud je žádán i následný výkon, je tedy nutné postupovat zcela jinak, na Ukrajině však lze uplatnit započtení ve vykonávacím řízení a tím výkon zastavit, musí se však již jednat taktéž o vykonatelné rozhodnutí.²²³

Pokud je potřeba i dané české rozhodnutí vykonat, věřitel musí nejdříve zahájit řízení o uznání rozhodnutí u příslušného soudu (zpravidla místo bydliště či sídlo dlužníka). K tomu, aby mohlo být řízení vykonáno, je potřeba k návrhu předložit listiny stanovené ve čl. 53 odst. 2 Smlouvy mezi ČR a Ukrajinou. Je tedy dobré, pokud lze již během soudního řízení předpokládat nutnost uznat a vykonat rozhodnutí na území Ukrajiny, požádat český soud při první možnosti o dané dokumenty (čl. 53 odst. 2 písm. a) – c) Smlouvy mezi ČR a Ukrajinou), popř. jej upozornit, že daných dokumentů bude třeba. Po předložení daných dokumentů a shledání splnění veškerých požadavků ve čl. 54 Smlouvy mezi ČR a Ukrajinou soud vyrozumí dlužníka, ten má poté měsíc na vyjádření a navržení důkazů dle čl. 467 odst. 2 UCŘ, následně bude nařízeno jednání minimálně 10 dní předem. Lze nejpozději 5 dní před samotným jednáním požádat o možnost vést jej pomocí videokonferenčních prostředků. Zpravidla jej soud povolí, nelze však prostřednictvím něj vyslýchat svědky či znalce.²²⁴ To je zvláště výhodné pro českého účastníka a toto povolení může ušetřit i mnoho nákladů na vedení soudního řízení. Proti rozhodnutí soudu o uznání se lze odvolat a následně i podat kasační stížnost.²²⁵ Po povolení výkonu a jeho právní moci je vydán exekuční titul uplatnitelný na Ukrajině.²²⁶ Ten lze následně uplatnit u soukromého exekutora (efektivnější, ale dražší), popř. u státní vykonávací služby (levnější, ale méně efektivní). Tito zajistí samotný výkon. Oba systémy jsou na sobě zároveň závislé, pokud tedy bude odloženo vykonávací řízení z jakéhokoliv důvodu v ČR, bude odloženo i vykonávací řízení vedeno na Ukrajině.

²²² Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1618-IV, o civilním procesu..., čl. 89.

²²³ PAGUZA, Pavlo Dmytrovych. Některé problémy praxe aplikace kompenzace vzájemně homogenních požadavků [online]. ks.arbitr.gov.ua, 18. dubna 2008 [cit. 31. října 2020]. Dostupné na <<https://ks.arbitr.gov.ua/sud5024/8/8/719>>.

²²⁴ Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1618-IV, o civilním procesu..., čl. 212.

²²⁵ Tamtéž, čl. 469 a 389.

²²⁶ Tamtéž, čl. 390.

3.1.3 Výhody a nevýhody daného režimu, prostor pro úpravu

Jednoznačnou výhodou smluvního vztahu mezi Ukrajinou a ČR je fakt, že jeho existence propůjčila držitelům českého rozhodnutí možnost domoci se na Ukrajině výkonu svého rozhodnutí. Tato otázka dnes již není tak palčivá, jelikož Ukrajina uznává a vykonává rozhodnutí i na základě UZMPS, avšak před rokem 2004 smluvní vztah mezi jmenovanými státy byl v této otázce esenciální. Další obrovskou výhodou daného smluvního vztahu je možnost a úprava komunikace mezi soudy, exekutory a ústředními správními orgány a vzájemná pomoc ve smlouvě zakotvená (čl. 53 odst. 3 či čl. 3 nebo 10). Tato úprava by se mohla zdát nedůležitá, v samotném vykonávacím řízení však napomáhá urychlení celého procesu a ke zjištění majetku dlužníka, zároveň také k prohloubení komunikace i na úrovni týkající se vývoje právního řádu a novelizací. Jelikož např. český věřitel si nemusí být jistý bydlištěm dlužníka na Ukrajině (či naopak), je zde zakotvení možnosti dožádat se soudním dotazem na tuto velmi podstatnou skutečnost sloužící k založení příslušnosti soudu pro uznání a výkon rozhodnutí. Jeden ze sporných faktů je nemožnost namítat výhradu veřejného pořádku.²²⁷ Pro věřitele z daného rozhodnutí je bezesporu přínosný. Omezuje diskreci soudů a zároveň neumožňuje rozhodnutí neuznat s odkazem na vágní pojem a věřiteli neznámou vnitrostátní úpravu. Na druhou stranu není zde jakákoliv možnost zasahovat do merita věci z důvodů např. ochrany slabší strany či zjevně neopodstatněných částek náhrady škody či smluvní pokuty (tato je stanovena např. v mezinárodní smlouvě mezi ČR a Vietnamem).²²⁸ Pro věřitele se jedná o pozitivní právní úpravu, lze však pochybovat o dostatečně zaručené procesní obraně dlužníka.

Ukrajinský právní systém očividně trpí vadami, a tudíž je úprava přinejmenším riskantní. Navíc zná i instituty, které nejsou českému právnímu řádu známy (žaloba na navrácení nepravomocně propuštěného zaměstnance do práce) a smlouva neobsahuje úpravu adaptace, stejně tak ZMPS, a proto bude nutné použít analogii. Zároveň je velmi úctyhodný posun Ukrajiny v její právní úpravě, na rozsáhlé novelizace však ČR nereagovala a smlouva volá po nutnosti aktualizace. Smlouva bez korektivu v podobě výhrady veřejného pořádku může sloužit jako právní prostředek transferu rozhodnutí zcela odporujícího hodnotám Ukrajiny či ČR. Ukrajina se zároveň potýká s problémem dvojího výkonu na jednu majetkovou podstatu (nepovšimnutí si překážky litispendence – např. dvojí srážky ze

²²⁷ Smlouva ze dne 28. května 2001 mezi Českou republikou a Ukrajinou ..., čl. 54.

²²⁸ Smlouva ze dne 12. října 1982 mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou..., čl. 47 odst. 1 písm. f).

mzdy),²²⁹ která není z praxe neobvyklá ani pro ČR.²³⁰ Lze tedy předpokládat nesení až čtyř či více nákladů provedení výkonu dlužníkem a omezenou komunikaci mezi subjekty vedoucími výkon (o odkladu exekuce v ČR např. nemusí ukrajinský exekutor ani vědět, stejně tak o vymožení pohledávky).

Na první pohled by se mohlo zdát, že ČR nic nebrání, aby s Ukrajinou jako třetím státem uzavřela bilaterální dohodu ohledně uznávání a výkonu rozhodnutí, jelikož justice je pokládána za sdílenou pravomoc dle čl. 2 odst. 2 SFEU.²³¹ Ve skutečnosti se však jedná o exkluzivní pravomoc EU. Uznání a výkon rozhodnutí je pokládán za úpravu, která může ovlivnit harmonizaci a vnitřní trh a hodnoty EU. Toto plyne z dikce čl. 81 a 218 SFEU a dřívější judikatury SDEU.²³² Za tímto účelem bylo přijato i nařízení výslovně zakazující přijímat státům EU smlouvu se třetím státem v oblasti, kterou upravuje Nařízení BI, potažmo Nařízení Bib.²³³ Předchozí závazky členských států v této oblasti zůstávají v platnosti do té míry, do které to nebrání primárnímu právu EU.²³⁴ Recitál 8 tohoto nařízení připouští možnost změny této smluvní úpravy se třetím státem, jedná se však o výjimečné opatření s omezenou časovou a věcnou působností odpovídající čl. 351 a 218 SFEU. Výjimka musí být udělena Evropskou Komisí a sama EU nesmí v následujících 24 měsících plánovat uzavřít podobnou smlouvu. V samotné smlouvě musí být doložky, které automaticky smlouvu či její část vypoví, pokud EU uzavře smlouvu v dané problematice s daným státem či zaručí její aplikační přednost.²³⁵

Za hypotetické situace udělení této výjimky či při rozhodnutí EU se angažovat v této oblasti s Ukrajinou lze navrhnout pár zlepšení. Především je nynější smluvní úprava velmi strohá a proces uznání a výkonu rozhodnutí upravuje jen velmi špatně. Ve většině otázek se bude nakonec postupovat dle vnitrostátních předpisů. Protože se jedná o svazek dvou států, které jsou ekonomicky a migračně propojeny,²³⁶ lze se zabývat otázkou, zda neupravit celý proces uznání a výkonu rozhodnutí, který by se řídil touto smlouvou s tím, že je samozřejmé, že oblast výkonu by upravovaly vnitrostátní procesní předpisy. Mimo důvody odmítnutí

²²⁹ KRENETS, WOLF: Ukraine: Major Issues of Enforcement...

²³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2003, sp. zn. 20 Cdo 1751/2002.

²³¹ Konsolidované znění č. 2012/C 326/01 ze dne 13. prosince 2007, Smlouvy o Evropské unii a...

²³² Posudek SDEU ze dne 7. února 2006, Opinion1/03, Sb. rozh. 2006 I-01145, bod 139 – 172.

²³³ Nařízení EP a Rady č. 662/2009 ze dne 13. července 2009, kterým se zřizuje postup pro sjednávání a uzavírání dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi ve zvláště vymezených věcech v oblasti práva rozhodného ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích. Úř. věst. L 200/25, 31. července 2009, rec. 5.

²³⁴ TOMÁŠEK, Michal a kol. Právo Evropské unie. 2. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 70

²³⁵ Nařízení EP a Rady č. 662/2009 ze dne 13. července 2019, kterým se zřizuje postup..., čl. 3 – 5

²³⁶ - -. Ukrajinská národnostní menšina. [online]. vlada.cz, 31. března 2006 [cit. 31. října 2020]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/ukrajinska-narodnostni-mensina-16159/>>

uznání a výkonu a kusý postup lze přidat zákonné lhůty pro procesní subjekty, preferenci vést řízení bez jednání či vedení jednání skrze videokonferenční zařízení, zavedení možnosti žádat o rozhodnutí o uznání rozsudkem (na Ukrajině problematické) a mnohé další. Především však v možné nadcházející revizi smlouvy vidím potřebu reagovat na nově přijaté vnitrostátní předpisy v obou zemích (ZMPS, OZ či komunitární úprava v ČR, UZMPS, UEŘ a UCŘ na Ukrajině). V důsledku těchto novelizací dochází k rozšířeným neupraveným smluvním mezerám (např. čl. 55 odst. 2 by měl dát prostor autoremedury či prvoinstančnímu rozhodování nově vzniklým exekutorů, čl. 55 odst. 3 možnost zavést informativní povinnost oprávněného vůči současně běžícím vykonavatelům exekučního řízení apod.). Zde lze tedy zcela určitě vidět možnost revize celé smlouvy, která by napomohla k dodržení zásad procesního práva a posílila procesní jistoty jak oprávněného, tak povinného.

Jednoznačnou výhodou bilaterálního (či multilaterálního) smluvního vztahu mezi státy je fakt, že žádný soudce jednoho ze států při rozhodování o uznání a výkonu rozhodnutí se nemusí zaobírat reciprocitou mezi státy. Posiluje se tím zároveň právní jistota věřitelů i dlužníků při ochraně jejich práv a povinností. Smluvní systém navíc oproti zákonnému vnitrostátnímu režimu představuje odlišný model přispívající k pohybu soudních rozhodnutí mezi státy, přispívá k naplňování zásady legitimního očekávání v soudním rozhodování a poskytuje subjektům jisté procesní záruky. Nevýhodou smluvního systému je poměrná rigidita částečně způsobená právem EU, a tudíž nerealizování potřebných aktualizací smluvního režimu. Některé smlouvy jsou i mnoho let staré, mezi státy které již neexistují a odkazující na již mnohokrát novelizované předpisy. Za nezbytný posun vpřed při uzavírání bilaterálních a multilaterálních smluv z pohledu praxe považuji potřebu upravit nikoliv jen proces uznání a výkonu, ale i výkon samotný. Do jisté míry alespoň obecnými právními instituty by mělo dojít ke stanovení procesu komunikace mezi orgány provádějící výkon, stanovení zásad (např. rovnost oprávněného a povinného je v praxi značně opomíjena) a základních procesních jistot. Daná úprava by přispěla ke kooperaci exekucí s mezinárodním prvkem.

3.2 Evropský a specifický přechodný režim – právní úprava UK

3.2.1 Vnitrostátní úprava

Jednou z potenciálních pobrexitových možností i nadále zůstává, že žádný závazek mezi ČR a UK nebude uzavřen a uznání a výkon se bude řídit dle vnitrostátní úpravy.

Vnitrostátní úprava UK ohledně uznávání a výkonu rozhodnutí se liší, UK totiž netvoří legálně a judiciálně jednotný stát. Anglie, Wales, Skotsko a Severní Irsko má každý svou vlastní výkonnou a zákonodárnou moc s možností upravovat specifické věci, zatímco některé exkluzivní pravomoci jsou rezervovány pro Parlament UK (především se jedná např. o otázky národní obrany, uzavírání mezinárodních smluv, měnu atd.).²³⁷ Judiciální systém je poté mezi Walesem a Anglií kombinovaný, Skotsko a Severní Irsko mají svůj vlastní.²³⁸ Přesto se však dá uznání a výkon rozhodnutí v jednotlivých částech UK označit za podobný, rozdílné jsou pouze procedurální zákony, které je ovládají.²³⁹ Vzhledem k tomuto bude popsán princip platící obecně pro celé UK a procesní odkazy budou primárně na anglickou a velšskou úpravu.

Pokud UK nemá s danou zemí uzavřenou mezinárodní smlouvu (což je např. Čína, Japonsko, USA či Rusko)²⁴⁰ nebo se nepoužije speciální statut upravující vztah s daným státem, na řadu přichází řídit se *common law* principy, jehož klíčové požadavky na zahraniční rozhodnutí jsou shrnuty v precedentu *Adams v Cape Industries plc* (viz kapitola 1.5).²⁴¹ UK se k uznávání a výkonu rozhodnutí pocházejících z těchto třetích států staví, jako by se jednalo o prostý závazek mezi dlužníkem a věřitelem.²⁴² V podstatě zde tedy není žádný speciální proces a věřitel v tomto případě musí postupovat, jako by chtěl vymoci pohledávku např. ze smlouvy, přičemž rozhodnutí může být považován za právní titul.

V *common law* režimu lze uznat, ale nikdy nelze vykonat nepeněžitá rozhodnutí, předběžná rozhodnutí či rozhodnutí, jimiž je nařízena povinnost vykonat činnost (nikoliv zaplacení peněžní sumy) či se něčeho zdržet.²⁴³ Tyto lze požadovat v evropském režimu za vymahatelné. V UK nelze nikdy vykonat rozhodnutí správní, daňová či rozhodnutí příznávající několik plnění z jedné škodlivé události.²⁴⁴ Dle principů *common law* se bude rozhodnutí v daném řízení zkoumat ohledně toho, zda je vykonatelné (nemusí být v právní moci) a zda měl zahraniční soud v daném řízení pravomoc rozhodnout podle anglických

²³⁷ SWIFT, Hester. UPDATE: Researching Legal System of the United Kingdom [online]. nyulawglobal.com, leden/únor 2020 [cit. 2. listopadu 2020]. Dostupné na <https://www.nyulawglobal.org/globalex/United_Kingdom1.html>

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ FALCONER, Charles et al. In DORIS, Patrick (ed). Enforcement of Foreign Judgments in 28 Jurisdictions Worldwide. 4th edition, London: Law Business Research Ltd, 2015, 125. s.

²⁴⁰ PERTOLDI, Anna. UK: Enforcement of Foreign Judgments Comparative Guide [online]. mondaq.com, 16. října 2019 [cit. 2. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/uk/litigation-mediation-arbitration/854344/enforcement-of-foreign-judgments-comparative-guide>>.

²⁴¹ Tamtéž.

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ FREEMAN, Louise, SANGHI, Shivani. England & Wales: Enforcement of Foreign Judgments Laws and Regulations 2020 [online]. iclg.com, 8. dubna 2020 [cit. 2. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://iclg.com/practice-areas/enforcement-of-foreign-judgments-laws-and-regulations/england-and-wales>>.

²⁴⁴ Tamtéž.

pravidel poprvé stanovených v případě *Buchanan vs Rucker*. To znamená pouze tehdy, pokud byla osoba 1) v čase, kdy bylo původní řízení zahájeno v daném státě, 2) byla žalobce či uplatnila protižalobu v cizím státě, 3) osoba se ze své vůle procesu v cizím státě účastnila, 4) osoba souhlasila ohledně tohoto konkrétního sporu s tím konkrétním subjektem podrobit se řízení v dané zemi – např. smluvně. Dále však soud musí mít za prokázané, že se jednalo o rozhodnutí v meritu věci vydaného na základě platného legálního důvodu a vytvářející překážku *res iudicata*.²⁴⁵ Kromě toho nesmí být rozhodnutí v rozporu s veřejným pořádkem UK, s listinou lidských práv z roku 1988, nesmí být získaný podvodem a nesmí zde být již jiné rozhodnutí soudu UK či cizozemského soudu se silnější pravomocí.²⁴⁶ Důkazní břemeno nese žalobce. Pokud se v UK vede řízení o té samé otázce a u jiného soudu se započne řízení z cizího rozhodnutí, má tato otázka přednost a původní se přeručí do doby, než je rozhodnuto o řízení s cizím rozhodnutím.²⁴⁷

Proces samotného výkonu je poté velmi odlišný od kontinentálního a je mnohem více založen na dobrovolnosti. V mnoha ohledech je méně formální, přesto se stále dá pokládat za velmi striktní. Pokud dlužník selže při plnění povinnosti mu uložené v rozhodnutí, může věřitel zažádat soud o slyšení za účelem získání informací, kde je dlužník povinen se dostavit a vypovídat pravdu o svých příjmech, majetku, výdajích, bydlení apod., a to vše pod hrozbou trestní sankce (i odnětí svobody).²⁴⁸ Nařízení této fáze je dispozitivní, především pro zahraniční věřitele je však velmi přínosné.

Věřitel pro samotný výkon podá tzv. žalobu na výkon k danému soudu, daný soud poté nařídí jednu nebo i více možností výkonu.²⁴⁹ Tyto způsoby vymožení pohledávky věřitele jsou (1) rozkaz ke kontrole či soudní příkaz, jimiž se ustanoví soudní vykonavatel, který provede zabavení movitých věcí a jejich zpeněžení v aukci (to však zpravidla nejde proti vůli věřitele), (2) příkaz ke srážkám z výdělku (nelze využít např. na rozhodní korporátní povahy či vůči vojákům apod.), (3) příkaz třetí straně dluhu (příkázání pohledávky, problematické však v dnešní době je, že nelze např. strhnout dluh ze společného účtu) a (4) příkaz k zúčtování (které se dělí na dvě části – zmrazení veřejně evidovaných aktiv, jako je

²⁴⁵ ARZANDEH, Ardavan. Reformulating the common law rules on the recognition and enforcement of foreign judgments. *Legal Studies*, 2018, vol. 39, n. 1, s. 57–59

²⁴⁶ Tamtéž, s. 72.

²⁴⁷ FREEMAN, SANGHI: England & Wales: Enforcement of...

²⁴⁸ - -. How a creditor can get information about your finances [online]. *citizensadvice.org.uk*, ©2020 [cit. 26. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.citizensadvice.org.uk/debt-and-money/action-your-creditor-can-take/how-a-creditor-can-get-information-about-your-finances/>>.

²⁴⁹ CONWAY, Lorraine. Briefing paper – Debt Enforcement. *Commons Library Briefing*, Number CBP5746, 6. listopadu 2018, s. 4

zpravidla nemovitý majetek či obchodní podíly, poté jejich zpeněžení).²⁵⁰ Příslušnost ke slyšení za účelem získání informací má soud hrabství, dohled nad jednotlivými úkony se však liší (např. výkon nad 600 £ prostřednictvím vykonavatele lze nařídit jedině prostřednictvím vrchního soudu).²⁵¹ Nepeněžitá rozhodnutí v *common law* stojí na zcela jiném principu, než jsou známy *civil law*, v mnoha otázkách se blíží správnímu právu a někdy není z tohoto důvodu ani potřeba soudního rozhodnutí (postačí např. u vyklizení být registrován jako *landlord*, tehdy můžete svépomocí či při kontaktování soukromých vymahatelských společností vyklidit nájemce). Ve Skotsku je řízení o výkonu kombinací *common law* a *civil law*, proces je formálnější a s nutností splnit určité předpoklady,²⁵² Severní Irsko se také liší v mnoha ohledech, např. neexistuje zde proces výkonu skrze soudní vykonavatele.²⁵³

3.2.2 Mezinárodní závazky a rozhodnutí ČR v UK

ČR a UK mezi sebou uzavřely ve 20. letech minulého století smlouvu o právní pomoci v občanských věcech, která ve 30. letech byla doplněna dodatkovou úmluvou po formálním založení Irska.²⁵⁴ Původní smlouva se zmiňuje pouze o pomoci při zajištění důkazního prostředku dožadáním, což s ohledem na tehdejší dobu bylo považováno za výkon, neupravuje však jakkoliv výkon a uznávání rozhodnutí. Přestože tedy smlouva platí dodnes, je současně při uznání a výkonu rozhodnutí prakticky nevyužitelná.²⁵⁵ Mezi ČR a UK se tedy do vstupu ČR do EU použila jejich vnitrostátní úprava, pro ČR se jednalo o historické variace ZMPS, pro UK pouze pravidla *common law* a precedenty.²⁵⁶ Se vstupem ČR do EU začalo být mezi státy platné Nařízení BI, následováno Nařízením BIb. Soudy států EU a potažmo ČR budou nadále dle daného Nařízení BIb řešit návrhy na uznání a výkon rozhodnutí z UK, a to na všechna rozhodnutí, která byla v této zemi vydána v řízeních započatých nejpozději k 31. 12. 2020.²⁵⁷ Stejně tak se bude v UK pohlížet na rozhodnutí vzešlá z řízení zahájených před

²⁵⁰ Tamtéž.

²⁵¹ Statutory Instrument of UK No. 1998 SI 1998/3123, The Civil Procedure Rules, ve znění pozdějších předpisů, Part 71 rule 71.2 and Part 6 rule 6.22.

²⁵² DRUMMOND, Alistair. Back to basics: enforcing a judgment in Scotland [online]. dlapiper.com, 26. října 2016 [cit. 4. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.dlapiper.com/en/scotland/insights/publications/2016/10/back-to-basics-enforcing-a-judgment-in-scotland/>>.

²⁵³ HOWSE, Matthew, COOPER, Mark, MCALEESE, Conor. An overview of the Enforcement of Judgments Office-Northern Ireland [online]. eversheds sutherland.com, 20. ledna 2020 [cit. 4. listopadu 2020]. Dostupné na <https://www.eversheds-sutherland.com/global/en/what/articles/index.page?ArticleID=en/Financial-services-and-dispute-investigation/An_overview_of_the_Enforcement_of_Judgments_Office_Northern_Ireland>.

²⁵⁴ Smlouva ze dne 11. listopadu 1924 mezi republikou Československou a Spojeným Královstvím Velké Británie a Irska o právní pomoci ve věcech občanských, publikovaná pod č. 70/1926 Sb.

²⁵⁵ Tamtéž, čl. 14

²⁵⁶ BORM-REID: Recognition and Enforcement of..., s. 49.

²⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2020, sp. zn. 20 Ncu 5/2020.

31. 12. 2020 v jednom z členských států EU, jak bylo stanoveno ve čl. 67 Dohody.²⁵⁸ Po 31. 12. 2020 lze již nyní stav vydedukovat.

UK je specifická mnohem větším spektrem režimů uznávání a výkonu rozhodnutí, než je tomu u ČR. I samotná UK tím, že se jedná o právně nejednotný stát se separátními regionálními úpravami, má vlastní vnitrostátní režim pro uznávání např. skotských rozhodnutí v Anglii, kdy je potřeba obdržet před výkonem certifikát soudu původu.²⁵⁹ Dalším z těchto režimů je klasický režim bilaterálních smluv, tento je však v UK již značně potlačen a se státy, s nimiž je uzavřena bilaterální smlouva, se přednostně aplikují jiné režimy.²⁶⁰ Dosud stále platící je samozřejmě i evropský režim, pod který je zahrnováno uznávání a výkon rozhodnutí dle Nařízení BI, Nařízení BIb, Bruselské úmluvy z roku 1968 či Lugánské úmluvy II (popř. i ostatních nařízeních).²⁶¹ UK má také s mnoha státy světa tzv. zákonný režim.²⁶² Prvním z nich je režim zákona o výkonu spravedlnosti z roku 1920, který se aplikuje na rozhodnutí vydanými soudy specifických jurisdikcí na peněžitou částku (platí např. pro státy Nový Zéland, Malawi či Tanzanie), druhým je poté režim zákona o zahraničních rozhodnutích (reciproční zákon) z roku 1933, který zavazuje k recipročnímu uznávání peněžních rozhodnutí civilní povahy, a použije se na rozhodnutí např. z Austrálie, Kanady (bez Quebecu) či Indie.²⁶³ Jako poslední lze ještě jmenovat ve specifických situacích režim dle Úmluvy o dohodách o volbě soudu.²⁶⁴

Mezi ČR a UK se k datu odevzdání této diplomové práce použije evropský režim. Pokud je tedy potřeba uznat české rozhodnutí v UK, jako první je nutno určit, kterým režimem těchto nařízení se bude rozhodnutí řídit. Toto lze lehce vydedukovat z exekučního titulu, který je k uznání a výkonu předložen. Nejčastěji se rozhodnutí bude řídit dle Nařízení BIb. Od Nařízení BI se Nařízení BIb v UK aplikací liší pouze tím, že uznání si každý soud posoudí sám, je automatické a nepodléhá specifické proceduře, pokud mu dlužník neodporuje dle jednoho z důvodů ve čl. 45 Nařízení BIb. Lze se domáhat odepření uznání dle čl. 46 a 47

²⁵⁸ Rozhodnutí Rady 2020/135 ze dne 30. Listopadu 2020* (očividně se jedná o formální chybu a má zde být uvedeno 2019 – pozn. aut.) o uzavření Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii. Úř. věst. L29/1, 31. ledna 2020, čl. 67.

²⁵⁹ WHYTE, David. Expedited enforcement in Scotland (and beyond?) [online]. inhouselawyer.co.uk, říjen 2011 [cit. 4. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.inhouselawyer.co.uk/legal-briefing/expedited-enforcement-in-scotland-and-beyond/>>.

²⁶⁰ FALCONER: Enforcement of Foreign Judgments..., s. 124.

²⁶¹ BARTLETT, Andrew, MORGAN, Ashley. Enforcement of judgments and arbitral awards in the UK (England and Wales): overview [online]. uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. prosince 2019 [cit. 5. listopadu 2020]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-619-3495?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-619-3495?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)>.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ FALCONER: Enforcement of Foreign Judgments..., s. 125.

²⁶⁴ BARTLETT, MORGAN: Enforcement of judgments and arbitral ...

Nařízení BÍb. Platné jsou i alternativy, jakými je např. evropský exekuční titul či evropské řízení o drobných nárocích.

Pokud je potřeba rozhodnutí i vykonat, na rozdíl od většiny evropských států v UK nepodléhá cizí rozhodnutí uznání a výkonu, ale tzv. registraci (odlišnost je pouze v názvu s ohledem na *common law*). Příslušnost k otázce registrace cizího rozhodnutí má zpravidla tzv. Královský soud (*Queen's Bench Division*) Vrchního soudu sídlící v Londýně, Nejvyšší civilní soud v Edinburghu či Vrchní soud Severního Irsku v Belfastu.²⁶⁵ Pokud se jedná o částku pod 600 £ (cca 17 000 Kč) či mezi 600 £ a 5 000 £ (cca 145 000 Kč) a je vyžadován specifický způsob výkonu, jako jsou např. srážky ze mzdy (ty může nařídit pouze soud hrabství), bude příslušný soud hrabství.²⁶⁶ K registraci je potřeba úředně ověřeného překladu spolu s osvědčením. Osvědčení je však přílohou samotného nařízení, většinu informací je možno vyplnit pouze čísly či „zaškrtnutím“ požadavků věřitele (otázky ANO/NE apod.). Tento je dostupný ve všech jazycích oficiálních pro jednotlivé členy EU, nemělo by být v praxi tedy problematické vyplnit tuto žádost v jazyce státu věřitele a poté simultánně vyplnit požadované v jazyce cizím. Zároveň mimo požadované náležitosti v Nařízení BÍb je nutné, aby z důkazů vyplývalo i bydliště a jméno povinného, že neprobíhá dodatečné řízení u SDEU a přesnou sumu, ve které doposud nebyla pohledávka splněna.²⁶⁷ Lze takto aplikovat i registraci rozsudků pro zmeškání, uznání či předběžných opatření netýkající se vyloučených věcí (osobní stav apod.).²⁶⁸ Lze i docílit uznání a výkonu předběžného opatření nařízeného v ČR, ale je nutno pamatovat na recitál 33 Preambule Nařízení BÍb, dle názoru autora se tedy výhodnějším jeví žádat o předběžné opatření přímo v zemi výkonu (možnost okamžitě zasáhnout).

Limitující doba pro registraci je doba platná ve státě původu (v ČR 10 let od právní moci).²⁶⁹ Povinný zpočátku nemá právo zasahovat, soud nejdříve překontroluje povinnou dokumentaci a po seznání procesních požadavků za naplnění vydá příkaz k registraci za účelem výkonu, ve které již vyrozumí dlužníka a poskytne mu lhůtu na odepření výkonu z validních důvodů dle čl. 45 an. Nařízení BÍb.²⁷⁰ Pokud argumenty žalovaného nebudou

²⁶⁵ PERTOLDI, UK: Enforcement of Foreign Judgments...

²⁶⁶ KENNETT, Wendy. Cross Border Enforcement of Monetary Claims – Interplay of Brussels I A Regulation and National Rules. 1st edition. Maribor: University of Maribor Press, 2015, s. 10.

²⁶⁷ Statutory Instrument of UK No. 1998 SI..., Part 74, rule 71.21.

²⁶⁸ PERTOLDI, Anna, HORLOCK, Gary. Conditions for recognition and enforcement of foreign judgments in the United Kingdom [online]. lexology.com, 24. ledna 2019 [cit. 6. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=e7614f91-c3b8-4d7b-9b5e-82634f47fcac>>.

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ MULCAHY, Helen, HEYWOOD, Matt. Enforcement of Foreign Judgments in England [online]. reedsmith.com, říjen 2004 [cit. 6. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.reedsmith.com/>>.

shledány validními či žádné neuvede, bude okamžitě nařízen výkon. Proti tomuto rozhodnutí je možno se vždy odvolat, řízení o odvolání však nemusí vždy bránit výkonu rozhodnutí.²⁷¹ Dle Nařízení BI bylo nejdříve vydáno osvědčení o registraci, které mohlo být poté uplatněno dle pravidel pro výkon. Nyní je registrace a samotný výkon spojen. Záleží na věřiteli, jaký postup bude proti povinnému žádat, primárně by měl být již navržen v původní žalobě. Výkon je značně roztržštěn mezi několik úprav a záleží na mnoha faktorech, zpravidla má však před nuceným výkonem dlužník dvouměsíční lhůtu na splnění (např. výše pohledávky, minulost dlužníka atd.).²⁷²

Jak lze vidět, jednoznačnou výhodou evropské úpravy jako celku je překonání problému reciprocit při uznávání a výkonu rozhodnutí. Z celého procesu se vytrácí diplomatický a politický aspekt, z větší části se tedy při uznávání a výkonu docílilo toho, že se jedná o zcela právní otázku. Velkou výhodou je relativní jednoduchost a uniformita řízení pro mnoho států Evropy, přestože není znám podrobně právní řád jednotlivých členů. Nevýhodou může být zneužití tohoto procesu, kdy si lze představit scénář, kdy pohledávka s úrokem je při rozhodování na pomezí lichvy a např. úpravou UK by již za lichvu byl daný nárokovaný úrok považován. Český soud však rozhodne ve prospěch věřitele. Při uznání a výkonu v UK se dlužník nemůže bránit co do merita věci, lze se pouze dožadovat odepření z důvodu veřejného pořádku, což lze považovat za pojem vysoce vágní a neurčitý. Dané rozhodnutí tudíž může vést k nutnosti podrobit své občany právu cizího státu, aniž by toto povoloval za stejných podmínek právní řád dané země. Celkově však evropský režim velmi napomohl volnému pohybu soudních rozhodnutí a zjednodušení celého procesu.

3.2.3 Budoucnost režimu uznání a výkonu rozhodnutí mezi UK a EU (ČR)

UK a EU se bez větších obtíží shodly na podobě uznání a výkonu rozhodnutí do konce přechodného období.²⁷³ UK nepožádala o prodloužení přechodného období, k jejímu odchodu tedy dojde ke 31. prosinci 2020 23:00 Greenwichského času (přesně o půlnoci pro ČR).²⁷⁴

/media/files/perspectives/2004/10/legal-update---enforcement-of-foreign-judgements-i/files/legal-update---enforcement-of-foreign-judgements-i/fileattachment/legal-update-for-enforcement.pdf>.

²⁷¹ BALDA, Valer. Enforcing foreign judgments in England and Wales [online]. pnsentmasons.com, 5. srpna 2011 [cit. 6. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.pnsentmasons.com/out-law/guides/enforcing-foreign-judgments-in-england-and-wales>>.

²⁷² PERTOLDI, Anna. UK: Enforcement of Foreign...

²⁷³ -. The revised EU-UK Withdrawal Agreement Explained [online]. ec.europa.eu, 28. února 2018 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/the_withdrawal_agreement_explained.pdf>.

²⁷⁴ ŠENK, HOSNEDLOVÁ: Brexit: Od osudného referenda...

Jednou z nabízených možností pro EU i po tomhle datu je možnost s UK uzavřít dohodu ohledně uznávání a výkonu rozhodnutí, stejně jako tomu např. udělala ohledně Úmluvy o dohodách o volbě soudu. Tato byla přijata závazně EU pro UK, UK tedy v prosinci 2018 deklarovala Listinou o sukcesi této mezinárodní smlouvy do právního řádu i po konci přechodného období s účinností samostatně přistoupišního státu.²⁷⁵ Přistoupení UK bylo odsouhlaseno smluvními stranami a smlouva odevzdána depozitáři 28. září 2020. Pokud žádná ze stran nevznesla dodatečné námitky, kontinuita této úmluvy pro UK bude zaručena a od 1. ledna 2021 se stane samostatnou smluvní stranou.²⁷⁶ Toto je však pouze jeden z mála úspěchů na poli Brexitu ve zkoumané oblasti.

Pravomoc samostatně uzavřít smlouvu o uznání a výkonu EU propůjčuje čl. 4 a 216 an. SFEU. Postup by pro EU upravoval čl. 218 SFEU. Již zpočátku především UK vyjádřilo přání setrvat se státy EU v recipročním vztahu s modelem uznání a výkonu rozhodnutí obdobnému režimu Nařízení Bīb, zatímco EU otálela s vyjádřením a vyjadřovala se především setrváním evropského režimu po přechodnou dobu, kterou britská strana seznala problematickou (ohledně např. pravomoci SDEU).²⁷⁷ Ohledně situace po Brexitu bylo navrženo několikero řešení, např. že UK a členské státy EU inkorporují do vnitrostátní úpravy Nařízení Bīb, aby zůstal v aplikaci pro rozhodnutí všech zapojených států, dalším řešením byla možnost přistoupení UK do smluvního vztahu k systému Nařízení Bīb, podobně jako Dánsko, a bude jeho součástí tak, že se uzavře mezinárodní smlouva s EU či se pro UK nabízela možnost stát se součástí Lugánské úmluvy II.²⁷⁸

Inkorporace Nařízení Bīb se však okamžitě jevila jako problematická, jelikož by sice zachovala dosavadní proces, ale nezaručovala by reciprocitu.²⁷⁹ Druhá možnost pro UK také nepřipadala v úvahu, jelikož Nařízení Bīb, Nařízení Bī a Bruselská úmluva z roku 1968 mají požadavek členství v EU pro aplikovatelnost a vzhledem k politickým neshodám a obavám z kontradikce britského referenda nebylo prozatím přistoupeno ani k nové dohodě podobné Nařízení Bīb.²⁸⁰ Nejvíce pravděpodobnou se jeví poslední z možností. UK totiž zažádala

²⁷⁵ BROWNE, Oliver, WATRET, Tom. What Rules Will Apply to Jurisdiction and the Enforcement of Judgments After Brexit? Part Two [online]. lexology.com, 9. října 2020 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5abd6c3a-08c1-45bc-8d02-f3d27c46fd7f>>.

²⁷⁶ Tamtéž.

²⁷⁷ CHAPLIN, Paul et al. The impact of Brexit on the enforcement of judgments between the UK and EU Member States post-Brexit [online]. lexology.com, 28. března 2018 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=df0733a4-9a20-4b3f-8a02-7e209178ec62>>.

²⁷⁸ FREEMAN, Louise, BAKSHI, Chloé. In FRIEND, Sam (ed). The International Comparative Legal Guide to: Enforcement of Foreign Judgments in 2017. 2nd edition, London: Global Legal Group Ltd, 2017, s. 62.

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ BROWNE, Oliver, WATRET, Tom. In BROWNE, Oliver, WATRET, Tom (ed). Enforcement of Foreign Judgments, 2021. 10th edition, London: Law Business Research Ltd, 2020, s. 118.

8. dubna 2020 o přistoupení k Luganské úmluvě II.²⁸¹ Tento režim byl Parlamentem UK posouzen jako nejvíce vyhovující, EU však odmítla dát souhlas, pokud nebude UK třetí stranou dohody o volném obchodu nyní uzavřené mezi ESVO a EU (viz kapitola 2.3.1).²⁸² K datu odevzdání diplomové práce nebyl udělen souhlas, nedošlo k ratifikaci dohody²⁸³ ani k uplynutí tříměsíční lhůty pro námitky a je tedy zjevné, že do konce přechodného období již k její účinnosti mezi státy nedojde.

Přinejmenším okamžitě po 31. 12. 2020 bude tedy na problematiku aplikován vnitrostátní režim (ZMPS pro ČR, pro UK režim *common law*).²⁸⁴ Samotná ČR poté nemůže sama od sebe v dané oblasti bilaterální smlouvu uzavřít, a to z důvodu zákonného zákazu v Nařízení č. 662/2009. Přijímání mezinárodních smluv upravujících tuto oblast se třetími státy může pouze EU.²⁸⁵ Toto vysvětluje fakt, že nebyla mezi ČR a UK vedena žádná diskuze ohledně možné úpravy uznání a výkonu rozhodnutí po skončení přechodného období. Lze stále měnit vnitrostátní předpisy ČR, které proces uznání a výkonu upravují, ty však nesmí být v rozporu s právem EU.²⁸⁶ Lze také hypotetizovat o možném zmocnění k uzavření dohody Evropskou Komisí dle čl. 8 Nařízení č. 66/2009, ale vzhledem k velké angažovanosti EU v této oblasti se jedná o vysoce nepravděpodobnou možnost, ba i zcela zbytečnou, jelikož i přes udělení výjimky by úprava mezi ČR a UK mohla být v dohledné době neaplikovatelná, pokud by EU v následujících letech uzavřela s UK dohodu upravující stejnou problematiku. (K tomuto odstavci viz kapitola 3.1.3)

Celý proces uznání a výkonu českého rozhodnutí v UK se bude tedy od 1. 1. 2021 zcela lišit. Pokud bude po tomto datu započato řízení ohledně rozhodnutí vzešlého z řízení započatého v ČR před koncem přechodného období a žalovaná částka nepřesáhne hodnotu 100 000 £ (což je částka blízká se 3 000 000 Kč), bude o možnosti uznat a vykonat rozhodnutí rozhodovat soud hrabství zpravidla dle domicilu povinného.²⁸⁷ Nad tuto částku bude rozhodovat Vrchní soud. Řízení bude vedeno, jako by se jednalo o klasickou žalobu. Rozhodnutí po naplnění veškerých podmínek může být bráno jako prokazatelný důkaz

²⁸¹ Tamtéž, s. 109.

²⁸² BROWNE, WATRET: What Rules Will Apply to Jurisdiction...

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ PERTOLDI, Anna, MCINTOSH, Maura. Enforcement of judgments between the UK and the EU post-Brexit: where are we now? [online]. resolutionblog.practicallaw.com, 20. ledna 2020 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/enforcement-of-judgments-between-the-uk-and-the-eu-post-brexit-where-are-we-now/>>.

²⁸⁵ Tamtéž, výrok.

²⁸⁶ Posudek SDEU ze dne 7. února 2006, Opinion1/03..., bod. 72.

²⁸⁷ DORIS, Patrick, TAN, Daniel. Enforcement of Foreign Judgments in United Kingdom [online]. lexology.com, 26. září 2019 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=ce97f470-c731-4b28-8cb4-8ebfc8368e5d>>.

existující pohledávky (přesto záleží stále na zásadě volného hodnocení důkazů a soud rozhodne dle toho, zda žalobce unese břemeno důkazní). Při samotném uznání bez nutnosti výkonu není nutné podat samostatný návrh, avšak záleží do velké míry na diskreci soudů. Pravidla týkající se jurisdikce budou na rozhodnutí aplikována, ostatní požadavky však nikoliv (např. zda byl dlužník v dostatečné době předem vyrozuměn o konání řízení), nebude ani pravděpodobně bráno v potaz stádium řízení ve státě původu (právní moc atd.). Lze tedy uznání více chápat jako možný důkaz započtení vzatý v potaz soudem při rozhodování.²⁸⁸ Řízení se koná za jednání účastníků a proti rozhodnutí je ve většině případů přípustné odvolání. Soud již nadále nebude uznávat nepeněžitá rozhodnutí (pokud nejsou subjektem jiné úmluvy – např. mezinárodní únosy dětí). Limitace pro uznání a výkon rozhodnutí bude 6 let, v jurisdikci UK je navíc promlčení procesní institut, přihlíží se tedy k němu *ex offico*.²⁸⁹ Po vydání exekučního titulu vykonatelného v UK se v oblasti výkonu poté zpravidla nic nezmění oproti nynější úpravě. Bude opět nutno zažádat o výkon dle způsobu a částek (600 £, 5 000 £) k příslušnému orgánu.

3.2.4 Výhody a nevýhody budoucího režimu, prostor pro úpravu

Přestože je tento výsledek jednání EU a UK považován za selhání, ani vnitrostátní režim není pokládán odborníky za problematický minimálně z hlediska přístupu ke spravedlnosti, jelikož všechny vnitrostátní režimy uznávání a výkonu rozhodnutí zúčastněných států jsou pokládány za moderní a rozvinuté s mnoha možnostmi procesní obrany a s možností očekávat dosažení výsledku.²⁹⁰ Dojde také k posílení svrchovanosti UK v této oblasti. Přesto již teď neexistují pochybnosti o finanční a časové náročnosti, kterou tento nově zavedený režim bezesporu způsobí.²⁹¹ Právní úprava UK navíc po konci přechodného období degraduje rozhodnutí členského státu na pouhý důkaz na úrovni listiny se specifickým způsobem vyhodnocení, který může být z mnoha důvodů (jakými je třeba podvod či veřejný pořádek) napaden ohledně merita sporu. Dalším velkým problémem bude bezesporu podmínka reciprocit, která sice generálně v UK není požadována, objevily se však již případy, kdy bylo rozhodnutí z důvodu nezaručení vzájemnosti zamítnuto.²⁹² V ČR je však stále považován za potřebný. Vzájemnost stanoví zkoumáním zahraničního práva Ministerstvo spravedlnosti na žádost soudu, přičemž zahraniční stát musel v minulosti uznat

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ KUČERA: Mezinárodní právo soukromé..., s. 139.

²⁹⁰ CHAPLIN: The impact of Brexit on the enforcement...

²⁹¹ PERTOLDI, Anna, MCINTOSH, Maura. Enforcement of judgments between the UK...

²⁹² ELBALTI: Reciprocity and the recognition..., s. 201.

rozhodnutí ČR či je vysoce pravděpodobné, že by k uznání ve státě výkonu došlo.²⁹³ S ohledem na právní řád UK lze mít za to, že bude reciprocita Ministerstvem spravedlnosti prohlášena, lze si však představit i situace, kdy tomu tak nebude. Navíc toto prohlášení není pro soudy závazné.²⁹⁴ Oproti předchozí úpravě přibylo ve vztahu mezi ČR a UK mnoho nevýhod.

Situace ohledně budoucnosti uznávání a výkonu rozhodnutí mezi UK a ČR je nejistá. Přestože UK zažádala o samostatné přistoupení k Luganské úmluvě II, EU odmítá její přistoupení, dokud UK nezaručí určité podmínky evropského hospodářského prostoru, jako jsou např. limitace dotací podniků, otázky týkající se konkurenčního daňového režimu či politiky hospodářské soutěže.²⁹⁵ Lze však předpokládat úpravu režimu po vyvstání problémů v praxi.

Jedna z predikcí a možného řešení je přistoupení EU a UK k Úmluvě o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019, kde je výkon a uznání upraveno. Ostatně jak UK, tak EU jsou přistoupení k této smlouvě silně nakloněni, nebyly však zatím podniknuty žádné oficiální kroky.²⁹⁶ Toto by vytvořilo zcela nový, možná i světový systém uznávání a výkonu rozhodnutí a došlo by k zaručení reciprocity uznávání a výkonu rozhodnutí. V tomto směru také vidím budoucnost vztahu UK a EU. Lze mít také za pravděpodobné uzavírání velkého množství exkluzivních doložek dle Úmluvy o dohodách o volbě soudu v podnikatelském styku, jelikož tento dokument obsahuje také úpravu uznání a výkonu rozhodnutí, velmi podobnou Nařízení BIIb, avšak mírně odlišnou (nutnost registrace bez zbytečného odkladu či možnost odepření uznání a výkonu z důvodu podvodu). Problémem je, že dle této smlouvy nelze uzavřít doložku např. mezi podnikatelem a spotřebitelem. ČR může rozhodně začít zaručením reciprocity, popř. jejím odmítnutím tím, že začne zkoumat právní systém UK a vydá prohlášení o vzájemnosti. Prohlášení totiž k datu odevzdání práce nebylo učiněno.²⁹⁷ Je zde mnoho možností pro řešení daného stavu, jak však nakonec bude naloženo s těmito mezinárodními vztahy, je již otázkou budoucnosti.

Nejvýhodnější možnou úpravou se zdá v této situaci být úprava *sui generis*, uzavřená mezi EU a UK, která by zaručila alespoň v určité rámcové úpravě uznávání a výkon

²⁹³ BŘICHÁČEK: Zákon o mezinárodním právu..., s. 92.

²⁹⁴ Tamtéž, s. 93.

²⁹⁵ ELLYATT, Holly. EU warns UK it will 'never, never, never' give way on its single market ahead of trade talks [online]. cncb.com, 28. ledna 2020 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.cncb.com/2020/01/28/eu-warns-uk-it-will-never-never-give-way-on-single-market.html>>.

²⁹⁶ BROWNE, Oliver, WATRET, Tom. In BROWNE, Oliver, WATRET, Tom (ed). Enforcement of..., s. 3 a 118.

²⁹⁷ - -. Prohlášení o vzájemnosti v civilních věcech [online]. justice.cz, ©2017 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.justice.cz/web/msp/prohlaseni-o-vzajemnosti-v-obcanskyh-vecech>>.

rozhodnutí. Taková úprava by především měla upravit vztah reciprocity mezi členskými státy a EU. Další z bodů nutných upravit je otázka, co bude pokládáno za rozhodnutí, a která rozhodnutí budou z následující úpravy vyloučena (dá se předpokládat vyloučení předběžných opatření či nepeněžitých rozhodnutí). Velmi užitečná by byla i úprava stanovující jisté možnosti ve vztahu nepodnikatelů, popř. vztahu podnikatele a spotřebitele, které teď zcela chybí.

Co se týká samotného procesu, ten nebyl nikdy větším předmětem sporů, otázky můžou pouze vyvstávat u možností pro odepření výkonu, jež především v původní úpravě braly velmi malý ohled na principy *common law*. Doporučit mohu tedy upravit proceduru mezi EU a UK bližší právnímu řádu UK, např. povolit jako důvod odepření podvodně získané rozhodnutí, zapracování odlišných pravidel ohledně právní moci a vykonatelnosti apod. Zároveň lze uvažovat i o možnosti volby režimu pro věřitele, vzhledem k odlišnosti *common law* může být někým tento režim preferován (tzv. možnost zvolit si, zda využiji smluvní či vnitrostátní režim). Tato dispozitivnost by umožnila částečné zachování svrchovanosti a možnost např. uzavírat doložku o volbě režimu uznání a výkonu rozhodnutí. Stejně jako u předchozí smluvní úpravy je pokládáno za důležitou upravit i výkon rozhodnutí a komunikaci mezi orgány pověřenými výkonem při simultánním výkonu rozhodnutí.

Závěr

Tato diplomová práce měla za cíl zkoumat větší počet otázek pojících se s problematikou uznání a výkonu českých rozhodnutí z globálního hlediska. Tento cíl byl vytyčen především za účelem pochopení současných inovací v této oblasti vznikajících, stejně tak jako reformací systému již vzniklých na základě politických a vnitrostátních změn. Za tímto účelem se tato diplomová práce zaměřila na několik otázek, kterými bylo především zkoumání vývoje harmonizace právní úpravy ve světě, teoretická i praktická problematika uznávání a výkonu českých rozhodnutí dle různých zahraničních režimů a snaha vytyčit a navrhnout možný právní systém ovládající uznání a výkon českých rozhodnutí v UK po skončení přechodného období. Literatura v ČR je totiž velmi bohatá na uznávání a výkon rozhodnutí zahraničních soudů v ČR (např. Kučera, Vaške, Hrnčířiková, Rozehnalová apod.), režimy zahraniční jsou však velmi spíše zkoumány (prameny jsou ve Vaškeho publikaci detailně rozpracovány, opět však z pohledu uznávání zahraničního rozhodnutí) a nezbývá než odkázat na zahraniční publikace (především iniciativy elektronických encyklopedií ICLG, Thomas Reuters, či nakladatelství Law Business Research Ltd). Před samotným zhodnocením ještě připomínám, že práce byla omezena na režim ČR, Ukrajiny a UK a zabývala se především majetkovými spory důležitými z pohledu exekutorské praxe bez zahrnutí výživného, jakými jsou především exekuce vůči spotřebitelům či předluženým PO.

Co se týká první výzkumné otázky, tato práce dospěla k závěru, že vnitrostátní režim se dá pokládat za zpravidla nejméně přínosný v porovnání s režimy jinými. V některých státech zcela neexistuje, v dalších je pokládán toliko za klasickou žalobu s důkazem v podobě zahraničního rozhodnutí, který je hodnocen dle zásady volného hodnocení důkazů. Smluvní režim již mezi stranami zaručuje určitou reciprocitu a usnadňuje celkový proces uznání a výkonu či alespoň poskytuje určité výhody oproti režimu běžnému. Na druhou stranu nutno zmínit, že většina českých dvoustranných úmluv je velmi kusá, nelze ji prakticky revidovat či novelizovat nebo se přednostně použije evropská úprava. Tu lze z pohledu uznání a výkonu pokládat za značně rozvinutou a směřující k integraci, avšak ne vždy v některých ohledech byla mezi státy posunem vpřed. Přestože i jí lze vyčíst určité nedokonalosti, lze ji stále pokládat za jednu ze zakladatelů svobody pohybu soudních rozhodnutí.

Ke druhé výzkumné otázce mohu s ohledem na rozbor v první kapitole konstatovat výrazný posun v harmonizaci jednotlivých právních systémů. Lze s přihlédnutím ke všem okolnostem ocenit především aktivitu HCCH, která v roce 2019 vytvořila Úmluvu o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí, jejíž začlenění do právního řádu dané země zvažuje většina

velmocí. Toto by mohlo vést k úplnému překonání principu reciprocity a potlačení principu teritoriality. Některé státy však stále lpí jak na teritorialitě, tak na reciprocitě (Rusko, Čína). V jednotlivých právních řádech se však začínají vytvářet velmi podobné procesní požadavky na soudní rozhodnutí, jichž je potřeba k jeho uznání a výkonu. Toto by mohlo řešit ne jeden problém praxe, které i přes nízkou publicitu přetrvávají dodnes (z praxe na Okresním soude v Olomouci mohu např. jmenovat rozhodnutí ohledně dlužného úvěru dvěma manželi, kdy jeden z nich se rozhodl přestěhovat se na Filipíny, jejichž hybridní systém zaručuje velmi nízkou pravděpodobnost uznání a výkonu, banka se tedy své dlužné částky domůže na úkor rodiče samozivitele, který regresivní nárok pravděpodobně nikdy nevymůže).

Při zkoumání třetí otázky hypotézu s ní související nebylo možno potvrdit. V průběhu zkoumání bylo osvětleno, že právo k uzavírání smluv podobného typu již není v pravomoci členských států a je zcela v režii EU. Pravděpodobné směřování zároveň není nakloněno ani tomu, že by se úprava mohla přiblížit úpravě v Nařízení BI, přestože UK aktivně propaguje své připojení k Luganské úmluvě II. Analýza současných vztahů EU a UK v této oblasti zcela očividně nasvědčuje absenci smluvní úpravy a nastoupení režimu *common law* pro většinu rozhodnutí pocházejících z EU (pro např. Rakousko se použije reciproční zákon z roku 1933, pro ČR však vztah zůstává neupraven). Lze pravděpodobně očekávat uzavírání většího počtu doložek dle Úmluvy o dohodách o volbě soudu, zaručení reciprocity ve vztahu ČR a UK, avšak snížení počtu uznaných a vykonaných rozhodnutí. Jak se však zdá, jak EU, tak ČR či UK směřuje k úpravě podobné Nařízení BI, tudíž hypotézu lze za částečně validní označit.

Dané hypotézy stanoveny v úvodu byly tedy vždy alespoň zčásti vyvráceny. Dohromady však veškeré výsledky přináší možnost využití mé práce v praktické rovině a předkládají některá možná řešení problémů pojících se s uznáním a výkonem rozhodnutí. Celá má práce mě však vede k závěrům, že po důkladné analýze je vysoce pravděpodobné, že většina států se po určitém čase připojí k Úmluvě o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019, jejíž úprava by mohla řešit všechny výše zmíněné problémy. Spolu s mými výsledky lze navrhnout prohloubení zkoumání především systému UK, kdy z důvodů omezeného obsahu nebyla věnována patřičná zkoumání systémů Skotska a Severního Irska. Větší pozornost by především v teoretické rovině mohla být věnována nové Úmluvě o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí z roku 2019. Ke zkoumání budoucí úpravy UK je dále nezbytné zkoumat MPS UK po odchodu z EU jako celek, nikoliv pouze uznání a výkon. Ideální stav je v oblasti uznání a výkonu pravděpodobně nedosažitelný a špatně definovatelný, ve výsledku je však evidentní, že vývoj se v mnoha oblastech posouvá pozitivním směrem.

Bibliografie

LEGISLATIVA

Mezinárodní úmluvy a smlouvy:

- Smlouva ze dne 11. listopadu 1924 *mezi republikou Československou a Spojeným Královstvím Velké Británie a Irska o právní pomoci ve věcech občanských*, publikovaná pod č. 70/1926 Sb.
- Úmluva ze dne 21. prosince 1926 *mezi republikou Československou a Švýcarskem o uznání a výkonu soudních rozhodnutí a Dodatkový protokol*, publikovaná pod č. 23/1929 Sb.
- Úmluva ze dne 23. listopadu 1927 *mezi republikou Československou a republikou Portugalskou o uznání a výkonu soudních rozhodnutí*, publikovaná pod č. 23/1931 Sb.
- Smlouva ze dne 4. února 1981 *mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních*, publikovaná pod č. 17/1984 Sb.
- Smlouva ze dne 12. října 1982 *mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních*, publikovaná pod č. 98/1984 Sb.
- Smlouva ze dne 18. dubna 1984 *mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních*, publikovaná pod č. 8/1986 Sb.
- Smlouva ze dne 10. května 1984 *mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o právní pomoci, uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských, rodinných a obchodních*, publikovaná pod č. 83/1985 Sb.
- Smlouva ze dne 28. května 2001 *mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech*, publikovaná pod č. 123/2002 Sb. m. s.
- Úmluva HCCH č. 37 ze dne 30. června 2005 *o dohodách o soudní příslušnosti*, pro ČR závazná na základě rozhodnutí Rady č. 2009/397/ES ze dne 26. února 2009 *o podpisu Úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem Evropského společenství*. Úř. věst. L 133/1, 29. května 2009.

- Úmluva HCCH č. 38 ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů, pro ČR závazná na základě rozhodnutí Rady č. 2011/432/EU ze dne 9. června 2011 o schválení Haagské úmluvy ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů jménem Evropské unie. Úř. věst. L 192, 22. července 2011.
- Úmluva HCCH č. 41 ze dne 2. července 2019 o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Legislativa EU:

- Nařízení Rady č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 012, 16. ledna 2001.
- Nařízení EP a Rady č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Úř. věst. L 143, 30. dubna 2004.
- Nařízení EP a Rady č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Úř. věst. L 399/1, 30. prosince 2006.
- Nařízení EP a Rady č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Úř. věst. L 199/1, 31. července 2007, ve znění nařízení 2015/2421 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a kterým se mění nařízení č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Úř. věst. L 341/1, 24. prosince 2015.
- Úmluva ze dne 30. října 2007, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 339/3, 21. prosince 2007.
- Nařízení Rady č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Úř. věst. L 7/1, 10. ledna 2009.
- Nařízení EP a Rady č. 650/2012 ze dne 4. července 2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických

věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. Úř. věst. L201/107, 27. července 2012.

- *Konsolidované znění č. 2012/C 326/01 ze dne 13. prosince 2007, Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 326, 26. října 2012.*
- *Nařízení EP a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 351/1, 20. prosince 2012.*
- *Nařízení EP a Rady 2015/848 ze dne 20. května 2015, o insolvenčním řízení. Úř. věst. L 141/19, 5. června 2015.*
- *Nařízení EP a Rady č. 2015/2421 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a kterým se mění nařízení č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Úř. věst. L 341/1, 24. prosince 2015.*
- *Rozhodnutí Rady 2020/135 ze dne 30. listopadu 2020* (*očividně se jedná o formální chybu a má zde být uvedeno 2019 – pozn. aut.), o uzavření Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii. Úř. věst. L 29/1, 31. ledna 2020.*

Právní předpisy ČR:

- *Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění zákona č. 99/1963 Sb. účinném ke dni 1. září 1959.*
- *Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění zákona č. 396/2012 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2013.*
- *Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.*
- *Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.*
- *Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů*

Zahraniční právní předpisy:

- Statutory Instrument of UK No. 1998 SI 1998/3123, *The Civil Procedure Rules*, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1403-VIII, *o orgánech a osobách, které provádějí výkon soudních rozhodnutí a rozhodnutí jiných orgánů*, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1404-VIII, *o exekučním řízení*, ve znění pozdějších předpisů, oddíl XIII.
- Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 1618-IV, *o civilním procesu*, ve znění pozdějších předpisů, část IX.
- Zákon Verkhovne Rady Ukrajiny č. 2709-IV, *o mezinárodním právu soukromém*, ve znění pozdějších předpisů.

JUDIKATURA

Judikatura českých soudů:

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2003, sp. zn. 20 Cdo 1751/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2007, sp. zn. 32 Nd 57/2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2016, sp. zn. 28 Cdo 1469/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. října 2016, sp. zn. 20 Cdo 3795/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března 2017, sp. zn. 20 Cdo 5045/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března 2017, sp. zn. 20 Cdo 5045/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. listopadu 2018, sp. zn. 26 Cdo 5789/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2018, sp. zn. 20 Cdo 5198/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. května 2019, sp. zn. 20 Cdo 4265/2018.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2020, sp. zn. 20 Ncu 5/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. června 2020, sp. zn. 20 Cdo 1152/2020.

Judikatura supranacionálních a zahraničních soudů:

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 3. června 1895, *Hilton v. Guyot*, sp. zn. 159 U. S. 113.
- Rozsudek SDEU ze dne 27. února 1997, *Antonius Van den Boogaard vs. Paula Laumen*, C-220/95, Sb. rozh. s. 1997 I-01147.
- Rozsudek SDEU ze dne 23. dubna 2009, *Draka NK Cables Ltd et al. vs. Omnipol Ltd*, C-167/08, Sb. rozh. s. 2009 I-03477.
- Posudek SDEU ze dne 7. února 2006, *Opinion I/03*, Sb. rozh. 2006 I-01145.

PUBLIKACE:

Monografie:

- BATEMAN, Graham, EGAN, Victoria. *Encyklopedie zeměpis světa*. 2. vydání. Praha: Columbus, 2000. 512 s.
- HRČIŘÍKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé: Procesní otázky*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 250 s.
- KENNETT, Wendy. *Cross Border Enforcement of Monetary Claims – Interplay of Brussels I A Regulation and National Rules*. 1st edition. Maribor: University of Maribor Press, 2015, 134 s.
- KUČERA, Zdeněk a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015. 430 s.
- OKOLI, Pontian N. *Promoting Foreign Judgments: Lessons in Legal Convergence from South Africa and Nigeria*. 1st edition. The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2019. 360 s.
- PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 336 s.
- TOMÁŠEK, Michal a kol. *Právo Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Leges, 2017. 496 s.
- TULIBACKA, Magdalena. SANZ, Margarita, BLOMEYER, Roland. *Common minimum standards of civil procedure*. 1st edition. Brussels: European Added Value Unit, 2016. 107 s.

- VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 496 s.

Komentáře:

- BŘICHÁČEK, Tomáš. In BŘÍZA, Petr (ed). *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 745 s.
- BROWNE, Oliver, WATRET, Tom. In BROWNE, Oliver, WATRET, Tom (ed). *Enforcement of Foreign Judgments, 2021*. 10th edition, London: Law Business Research Ltd, 2020. 129 s.
- FALCONER, Charles et al. In DORIS, Patrick (ed). *Enforcement of Foreign Judgments in 28 Jurisdictions Worldwide*. 4th edition, London: Law Business Research Ltd, 2015. 145 s.
- FREEMAN, Louise, BAKSHI, Chlóa. In FRIEND, Sam (ed). *The International Comparative Legal Guide to: Enforcement of Foreign Judgments in 2017*. 2nd edition, London: Global Legal Group Ltd, 2017. 182 s.
- KILPATRICK, Claire. In KILPATRICK, Claire, NOVITZ, Tonia, SKIDMORE, Paul (ed). *The Future of Remedies in Europe*. 1st edition. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2000. 303 s.
- PELLET, Alain. In ZIMMERMANN, Andreas et al. (ed). *The Statute of the International Court of Justice*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2012. 2016 s.
- VALDHANS, Jiří. In VALDHANS, Jiří a kol. (ed). *Rozhodování soudního dvora EU ve věcech uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 292 s.

Sborníky:

- BINDER, Christina, HOFBAUER, Jane A. *The Perception of the EU Legal Order in International Law: An In- and Outside View*. In BUNGENBERG, Marc et al. (ed). *European Yearbook of International Economic Law 2017*. 2nd edition. Berlín: Springer Open, 2018. s. 139–203.

- DE MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. *Recognition and Enforcement of Judgments in Intellectual Property Litigation: The CLIP Principles*. In BASEDOW, Jürgen, KONO, Toshiyuki, MEDZGER, Axel (ed). *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*, Tübingen: Mohr Siback, 2010. s. 312–336.
- KARAYANIDI, Milana, COMERFORD, Steven. *Kazakhstan*. In KESSEDJIAN, Catherine, RIVERA, Humberto Cantú (ed). *Private International Law Aspects of Corporate Social Responsibility*. Berlín: Springer, 2020. s. 495–511.
- LOGUSH, Lyubov. *Contract Law in Ukraine*. In ANSAY, Tuğrul, BASEDOW, Jürgen (ed). *Structures of Civil and Procedural Law in South Eastern European Countries*. Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007. s. 65–92.
- MICHAELS, Ralf. *Recognition and Enforcement of Foreign Judgments*. In WOLFRUM, Rüdiger, FABRI, Hélène Ruiz (ed). *Max Planck Encyclopedia of Public International Law* [online]. Oxford: Heidelberg and Oxford University Press, scholarship.law.duke.edu, 2009 [cit. 7. července. 2020]. Dostupné z <https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2699&context=faculty_scholarship>
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Několik slov na úvod*. In SVOBODOVÁ, Klára (ed). *Historie mezinárodního práva soukromého*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 9–10.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Unifikace a kodifikace v mezinárodním právu soukromém pohledem Jana Kačmáře a dnešní doby*. In SVOBODOVÁ, Klára (ed). *Historie mezinárodního práva soukromého*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 151–169.

ODBORNÉ ČLÁNKY:

- AL MULLA, Habib Mohamed Sharif. *Conventions of Enforcement of Foreign Judgments in the Arab States*. *Arab Law Quarterly*, 1999, vol. 14, n. 1, s. 33–56.
- AL-BAHARNA, Husain M. *The Enforcement of Foreign Judgments and Arbitral Awards in the GCC Countries with Particular Reference to Bahrain*. *Arab Law Quarterly*, 1989, vol. 4, n. 4, s. 332–344.

- ANDRIYIVNA, Tsvina Tetiana. *Execution of Court Decision in Ukraine: Reforming the System in Terms of the Right to a Fair Trial*. Problems of Legality Journal, 3. října 2018, vol. 1, n. 142, s. 55–76.
- ARZANDEH, Ardavan. *Reformulating the common law rules on the recognition and enforcement of foreign judgments*. Legal Studies, 2018, vol. 39, n. 1, , s. 56–74.
- BORM-REID, Marussia. *Recognition and Enforcement of Foreign Judgments*. The International and Comparative Law Quarterly, 1954, vol. 3, n. 1, s. 49–92.
- CHONG, Adeline. *Moving towards harmonisation in the recognition and enforcement of foreign judgment rules in Asia*. Journal of Private International Law, 2020, vol. 21, n. 1, s. 31–68.
- COMMONWEALTH SECRETARIAT. *Improving the recognition of foreign judgments: model law on the recognition and enforcement of Foreign Judgments*. Commonwealth Law Bulletin, 2017, vol. 43, n. 3, s. 545–576.
- CUNIBERTI, Gilles. *The Recognition of Foreign Judgments Lacking Reasons in Europe: Access to Justice, Foreign Court Avoidance, and Efficiency*. International and Comparative Law Quarterly, 2008, vol. 57, n. 1, s. 25–52.
- DANILENKO, Gennady M. *Implementation of International Law in CIS States: Theory and Practice*. European Journal of International Law, 1999, vol. 10, n. 1, s. 51–69.
- DOLINGER, Jacob. *Brazilian Confirmation of Foreign Judgments*. The International Lawyer, 1985, vol. 19, n. 3, s. 853–876.
- ELBALTI, Béligh. *Reciprocity and the recognition and enforcement of foreign judgments: a lot of bark but not much bite*. Journal of Private International Law, 2017, vol. 13, n. 1, s. 184–218.
- FRANKLIN, Jontahan A, MORRIS, Roberta J. *International Jurisdiction and Enforcement of Judgments in the Era of Global Network: Irrelevance of, Goals for, and Comments on the Current Proposals*. Chicago-Kent law Review, 2002, vol. 77, n. 3, s. 1213–1294.
- GIDI, Antonio. *Current Notes on Criticizing the Proposed ALI/ UNIDROIT Principles and Rules of Transnational Civil Procedure*. Uniform Law Review, 2001, vol. 6, n. 4, s. 819–826.

- HOVAGUIMIAN, Phillipe. *The enforcement of foreign judgments under Brussels I bis: false alarms and real concerns*. Journal of Private International Law, 2015, vol. 11, n. 2, s. 212–251.
- HUDECOVÁ, Lucia, KRÁLÍČEK, Jaroslav. *Uznávání a výkon cizích rozhodnutí v evropském justičním prostoru aneb co přináší nové nařízení Brusel I bis*. Právník, 2015, roč. 154, č. 2, s. 145–163.
- KUBOVÁ, Olga. *Ústavní systém Ukrajiny*. Středoevropské politické studie, 2002, roč. 4, č. 1, [cit. 27. října 2020]. Dostupné na <<https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3893/5394>>.
- LANŽHOTSKÝ, Vladimír. *Československé mezinárodního práva soukromého do roku 1948*. Časopis pro právní vědu a praxi, 1994, roč. 2, č. 6, s. 64–80.
- MA, Sardar, ARIF, Waqar Khan. *Judicial precedent and its authority under international law*. International Journal of Law, 2017, vol. 3, n. 6, s. 75–81.
- MATES, Pavel. *Jiné prameny práva*. Jurisprudence, 2013, roč. 1, č. 1, s. 22–27.
- MICHAELS, Ralf. *Two Paradigms of Jurisdiction*. Michigan Journal of International Law, 2006, vol. 27, n. 4, s. 1004 – 1069.
- MILLS, Alex. *The Hague Coice of Court Convention and Cross-Border Commercial Dispute Resolution in Australia and the Asia-Pacific*. Melbourne Journal of International Law, 2017, vol. 18, n. 1, s. 1 – 15.
- MINEHAN, Karen A. *The Public Policy Exception to the Enforcement of Foreign Judgments: Necessary or Nemesis?*. Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Journal, 1996, vol. 18, n. 4, s. 795–819.
- MIŠŮR, Peter. *Evropský parlament podpořil schválení Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem EU*. Obchodněprávní revue, 2015, roč. 7, č. 2, s. 48–52.
- MONESTIER, Tanya. *Foreign Judgments and Common Law: Rethinking the Enforcement Rules*. The Dalhousie Law Review, 2005, vol. 28, n. 1, s. 163–197.
- NIELSEN, Peter Arnt. *The Hague 2019 Judgments Convention - from failure to success?*. Journal of Private International Law, 2020, vol. 16, n. 2, s. 205–246.
- PODKONICKÝ, Juraj. *Rozhovor s Marcem Schmitzem, prezidentem Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ)*. Komorní listy, 2020, roč. 12, č. 2, s. 8–11.

- REED, Alan. *A New Model of Jurisdictional Propriety for AngloAmerican Foreign Judgement Recognition and Enforcement: Something Old, Something Borrowed, Something New*. Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review, 2003, vol. 25, n. 2, s. 243–321.
- ROGERSON, Pippa. *Kuwait Airways Corp vs. Iraqi Airways Corp: The Territoriality Principle in Private International Law – Vice for Virtue?*. Current Legal Problems, 2003, vol. 56, n. 1, s. 265–287.
- STEBEL, Felix D. *The Enforcement of Foreign Judgements and Foreign Public Law*. Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Journal, 1999, vol. 21, n. 1, s. 55–129.
- STEWART, David P. *Current Situation: The Hague Conference Adopts a New Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters*. American Journal of International Law, 2019, vol. 113, n. 4, s. 772–783.
- STRONG, Stacie. *General Principles of Procedural Law and Procedural Jus Cogens*. Penn State Law Review, 2018, vol. 122, n. 2, s. 347–409.
- STÜRNER, Rolf. *The Principles of Transnational Civil Procedure: An Introduction to Their Basic Conceptions*. The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, 2005, vol. 69, n. 2, s. 201–254.
- TEITZ, Louise Ellent. *Another Hague Judgment Convention? Bucking the Past to Provide for the Future*. Duke Journal of Comparative & International Law, 2019, vol. 29, n. 3, s. 491 – 511.
- TICHÝ, Luboš. *Nová role mezinárodního práva soukromého a procesního v evropské integraci? (kritická skica)*. Acta Universitatis Carolinae Iuridica, 2012, roč. 58, č. 2, s. 101–118.
- ZVOLSKÝ, Ladislav. *Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu (Část II.)*. Právní fórum, 2009, roč. 5, č. 10, s. 439–446.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Internetové zdroje (s dohátelným autorstvím):

- BALDA, Valker. *Enforcing foreign judgments in England and Wales* [online]. pinsentmasons.com, 5. srpna 2011 [cit. 6. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.pinsentmasons.com/out-law/guides/enforcing-foreign-judgments-in-england-and-wales>>.
- BARNET, Lukáš. *Evropské řízení o drobných nárocích* [online]. e-advokacie.cz, 29. června 2014 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich>>.
- BARTLETT, Andrew, MORGAN, Ashley. *Enforcement of judgments and arbitral awards in the UK (England and Wales): overview* [online]. uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. prosince 2019 [cit. 5. listopadu 2020]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-619-3495?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-619-3495?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)>.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Evropský exekuční titul* [online]. pravnicradce.ihned.cz, 26. dubna 2006 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://pravnicradce.ihned.cz/c1-18321110-evropsky-exekucni-titul>>.
- BERGER, Maurits. *Islamic International Law* [online]. oxfordbibliographies.com, 28. srpna 2018 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199796953/obo-9780199796953-0170.xml#obo-9780199796953-0170-div1-0003>>.
- BLINOV, Eugene. *Enforcement in Ukraine of Foreign Court Orders Granting Provisional Measures in Support of Arbitration* [online]. arbitrationblog.kluwerarbitration.com, 16. Zář 2013 [cit. 27. října 2020]. Dostupné na <<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2013/09/16/enforcement-in-ukraine-of-foreign-court-orders-granting-provisional-measures-in-support-of-arbitration/>>.
- BONDARYEV, Timur, KAREL, Oksana, HREBENIUK, Daryna. *Enforcement of judgments and arbitral awards in Ukraine: overview* [online]. uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. prosince 2019 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5078?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true#co_anchor_a959145](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5078?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true#co_anchor_a959145)>.

- BREDIN, Peter. *Ireland: Enforcement of Foreign Judgments Comparative Guide* [online]. mondaq.com, 28. ledna 2020 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/Guides/Results/6?country=104&mode=all>>.
- BROWNE, Oliver, WATRET, Tom. *What Rules Will Apply to Jurisdiction and the Enforcement of Judgments After Brexit? Part Two* [online]. lexology.com, 9. října 2020 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5abd6c3a-08c1-45bc-8d02-f3d27c46fd7f>>.
- BŘÍZA, Petr. *Nový zákon o mezinárodním právu soukromém* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 15. srpna 2014 [cit. 7. října 2020]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem>>.
- ČECHOVÁ, Lenka, KOČICOVÁ, Věra. *Brusel I bis aneb „nové“ nařízení Brusel I* [online]. epravo.cz, 23. ledna 2015 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/brusel-i-bis-aneb-nove-narizeni-brusel-i-96753.html>>.
- ČERVINKA, Michal. *Uznání a výkon cizího rozhodnutí v novém zákoně o mezinárodním právu soukromém* [online]. epravo.cz, 10. června 2014 [cit. 6. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-cizich-rozhodnuti-v-novem-zakone-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-94534.html>>.
- DORIS, Patrick, TAN, Daniel. *Enforcement of Foreign Judgments in United Kingdom* [online]. lexology.com, 26. září 2019 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=ce97f470-c731-4b28-8cb4-8ebfc8368e5d>>.
- DRUMMOND, Alistair. *Back to basics: enforcing a judgment in Scotland* [online]. dlapipe.com, 26. října 2016 [cit. 4. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.dlapipe.com/en/scotland/insights/publications/2016/10/back-to-basics-enforcing-a-judgment-in-scotland/>>.
- ELLYATT, Holly. *EU warns UK it will ‘never, never, never’ give way on its single market ahead of trade talks* [online]. cnbc.com, 28. ledna 2020 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.cnbc.com/2020/01/28/eu-warns-uk-it-will-never-never-never-give-way-on-single-market.html>>.
- FREEMAN, Louise, SANGHI, Shivani. *England & Wales: Enforcement of Foreign Judgments Laws and Regulations 2020* [online]. iclg.com, 8. dubna 2020 [cit. 2.

- listopadu 2020]. Dostupné na <<https://iclg.com/practice-areas/enforcement-of-foreign-judgments-laws-and-regulations/england-and-wales>>.
- HOWSE, Matthew, COOPER, Mark, MCALEESE, Conor. *An overview of the Enforcement of Judgments Office-Northern Ireland* [online]. eversheds sutherland.com, 20. ledna 2020 [cit. 4. listopadu 2020]. Dostupné na <[https://www.eversheds-sutherland.com/global/en/what/articles/index.page?ArticleID=en/Financial-services-and-dispute-investigation/An overview of the Enforcement of Judgments Office Northern Ireland](https://www.eversheds-sutherland.com/global/en/what/articles/index.page?ArticleID=en/Financial-services-and-dispute-investigation/An%20overview%20of%20the%20Enforcement%20of%20Judgments%20Office%20Northern%20Ireland)>.
 - HRADILOVÁ, Veronika. *The Free Movement of Judgments within the European Union: Proces of Recognition and Enforcement of Foreign Judgments* [online]. law.muni.cz, 2009 [cit. 23. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/brusel-i-bis-aneb-nove-narizeni-brusel-i-96753.html>>.
 - HUTCHEON, Andrew, DHILLON, Jemma. *A Little Patience – Enforcement of Foreign Judgments in England and Wales under the Lugano Convention* [online]. wfw.com, 18. června 2020 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://www.wfw.com/articles/a-little-patience-enforcement-of-foreign-judgments-in-england-and-wales-under-the-lugano-convention/>>.
 - CHAPLIN, Paul et al. *The impact of Brexit on the enforcement of judgments between the UK and EU Member States post-Brexit* [online]. lexology.com, 28. března 2018 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=df0733a4-9a20-4b3f-8a02-7e209178ec62>>.
 - CHONG, Adeline. *Soft launch of the Asian Principles for the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments* [online]. conflictolaws.net, 30. července 2020 [cit. 31. července 2020]. Dostupné na <<https://conflictoflaws.net/2020/soft-launch-of-the-asian-principles-for-the-recognition-and-enforcement-of-foreign-judgments/>>.
 - JEDLIČKA, Petr. *Co je to irský backstop a proč je tak důležitý* [online]. denikreferendum.cz, 31. července 2019 [cit. 25. října 2020]. Dostupné na <<https://denikreferendum.cz/clanek/29931-co-je-to-irsky-backstop-a-proc-je-tak-dulezity>>.
 - KANAMARU, Yuko, TATSUNO, Yoshinori. *Japan: Enforcement of Foreign Judgments Law and Regulation* [online]. iclg.com, 8. dubna 2020 [cit. 21. července

- 2020]. Dostupné na <<https://iclg.com/practice-areas/enforcement-of-foreign-judgments-laws-and-regulations/japan>>.
- KHATRI, Bhumika. *The Effectiveness of the Hague Convention on Choice of Court Agreements in Making International Commercial Cross-Border Litigation Easier - A Critical Analysis* [online]. pdfs.semanticscholar.org, 2016 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://pdfs.semanticscholar.org/59a6/9bb9f72aa2fa1deab1f20e251ab03d6cc73a.pdf>>.
 - KOHOUT, Lukáš. *Evropský platební rozkaz* [online]. epravo.cz, 13. února 2009 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/evropsky-platebni-rozkaz-55537.html>>.
 - KRÁTKÝ, David. *Dohody o volbě soudu třetího státu* [online]. epravo.cz, 19. února 2020 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/dohody-o-volbe-soudu-tretiho-statu-110614.html>>.
 - KRAVTSOV, Ihor, KORNEYUK, Victoria. *Ukraine: Problems Of Recognition And Enforcement Of Foreign Judgements In Ukraine*. [online]. mondaq.com, 16. října 2019 [cit. 27. října 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/arbitration-dispute-resolution/853336/problems-of-recognition-and-enforcement-of-foreign-judgements-in-ukraine>>.
 - KRAVTSOV, Ihor. *Ukraine: Enforcement Proceeding*. [online]. mondaq.com, 25. dubna 2019 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/court-procedure/801464/enforcement-proceedings>>.
 - KRENETS, Oleksandr, WOLF, Artur. *Ukraine: Major Issues of Enforcement Proceeding*. [online]. mondaq.com, 14. června 2019 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/court-procedure/815454/major-issues-of-enforcement-proceedings>>.
 - LEGKA, Oksana. *Litigation and enforcement in Ukraine: overview* [online]. uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. února 2020 [cit. 28. října 2020]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-017-5098?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-017-5098?transitionType=Default&contextData=(sc.Default))>.
 - LOUČKA, Martin. *Advokátní kancelář Taylor Wessing komentuje uznávání a výkon rozsudků mezi Spojeným královstvím a Českou republikou po Brexitu* [online].

- epravo.cz, 17. dubna 2019 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/aktualne/advokatni-kancelar-taylor-wessing-komentuje-uznavani-a-vykon-rozsudku-mezi-spojenym-kralovstvim-a-ceskou-republikou-po-brexitu-109208.html>>.
- MICHAELS, Ralf. *Some Fundamental Jurisdictional Conceptions as Applied in Judgment Convention*. [online]. scholarship.law.duke.edu, 2006 [cit. 24. července 2020]. Dostupné na <https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2281&context=faculty_scholarship>.
 - MIKLÍKOVÁ, Eliška. *Nastává nová éra v oblasti mezinárodních litigací?* [online]. epravo.cz, 3. září 2019 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nastava-nova-era-v-oblasti-mezinarodnich-litigaci-109834.html>>.
 - MULCAHY, Helen, HEYWOOD, Matt. *Enforcement of Foreign Judgments in England* [online]. reedsmith.com, říjen 2004 [cit. 6. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.reedsmith.com/-/media/files/perspectives/2004/10/legal-update---enforcement-of-foreign-judgements-i/files/legal-update---enforcement-of-foreign-judgements-i/fileattachment/legal-update-for-enforcement.pdf>>.
 - PAGUZA, Pavlo Dmytrovych. *Některé problémy praxe aplikace kompenzace vzájemně homogenních požadavků* [online]. ks.arbitr.gov.ua, 18. dubna 2008 [cit. 31. října 2020]. Dostupné na <<https://ks.arbitr.gov.ua/sud5024/8/8/719>>.
 - PERTOLDI, Anna, HORLOCK, Gary. *Conditions for recognition and enforcement of foreign judgments in the United Kingdom* [online]. lexology.com, 24. ledna 2019 [cit. 6. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=e7614f91-c3b8-4d7b-9b5e-82634f47fcac>>.
 - PERTOLDI, Anna, MCINTOSH, Maura. *Enforcement of judgments between the UK and the EU post-Brexit: where are we now?* [online]. resolutionblog.practicallaw.com, 20. ledna 2020 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/enforcement-of-judgments-between-the-uk-and-the-eu-post-brexit-where-are-we-now/>>.
 - PERTOLDI, Anna. *UK: Enforcement of Foreign Judgments Comparative Guide* [online]. mondaq.com, 16. října 2019 [cit. 2. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/uk/litigation-mediation-arbitration/854344/enforcement-of-foreign-judgments-comparative-guide>>.

- PIRIS, Jean-Claude. *Why the UK will not become an EEA member after Brexit* [online]. encompass-europe.com, září 2017 [cit. 7. července 2020]. Dostupné na <<https://encompass-europe.com/comment/why-the-uk-will-not-become-an-eea-member-after-brexit>>.
- SCHULZ, Andrea. *The American Instrument on Private International Law* [online]. assets.hcch.net, červen 2005 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/942f037d-8fae-4237-a66d-e23770738de0.pdf>>.
- SPRENGEL, Anke. *France: Enforcement of Foreign Judgments Comparative Guide* [online]. mondaq.com, 20. ledna 2020 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://www.mondaq.com/france/litigation-mediation-arbitration/855058/enforcement-of-foreign-judgments-comparative-guide>>.
- STEYN, Peter et al. *Guide to the Enforcement of Foreign Money Judgments and Arbitral Awards in Africa* [online]. lexafrica.com, květen 2019 [cit. 26. července 2020]. Dostupné na <<https://www.lexafrica.com/wp-content/uploads/2019/05/Lex-Africa-Enforcement-Guide-DIGITAL.pdf>>.
- SWIFT, Hester. *UPDATE: Researching Legal System of the United Kingdom* [online]. nyulawglobal.com, leden/únor 2020 [cit. 2. listopadu 2020]. Dostupné na <https://www.nyulawglobal.org/globalex/United_Kingdom1.html>
- ŠATAVA, Alois. *Evropské mezinárodní právo soukromé část. I* [online]. epravo.cz, 15. dubna 2004 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-mezinarodni-pravo-soukrome-cast-i-25118.html>>
- ŠENK, Michal, HOSNEDLOVÁ, Pavla. *Brexit: Od osudného referenda až po vyjednané dohody* [online]. euractiv.cz, 3. října 2020 [cit. 25. října 2020]. Dostupné na <<https://euractiv.cz/section/brexit/linksdossier/brexit-od-osudneho-referenda-az-po-vyjednane-dohody/>>.
- TOMŠOVÁ, Tereza. *Exekuce a výkon rozhodnutí* [online]. mylaw.cz, 9. srpna 2019 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<https://mylaw.cz/clanek/exekuce-a-vykon-rozhodnuti-297>>.
- VALOVÁ, Iva. *Výkon cizozemského soudního rozhodnutí dle nařízení Brusel I a Brusel I bis v právním řádu České republiky* [online]. epravo.cz, 25. listopadu 2015 [cit. 14. října 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/vykon>>

- [cizozemskeho-soudniho-rozhodnuti-dle-narizeni-brusel-i-a-brusel-i-bis-v-pravnim-radu-ceske-republiky-99691.html](https://www.usoud.cz/fileadmin/news_import/Pl_US_6_20_navrh.pdf)>.
- VIETZ, Nadja. *Recognition of Foreign Judgments in US Courts* [online]. harrisbricken.com, 2018 [cit. 21. července 2020]. Dostupné na <<https://harrisbricken.com/blog/recognition-foreign-judgments-us-courts/>>.
 - VLČKOVÁ, Ladislava. *Návrh Ústavnímu soudu Krajským soudem v Praze podle čl. 95 odst. 2 Ústavy na zrušení části ustanovení § 63 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, č. j. 17 Co 73/2020 - 41* [online]. usoud.cz, 23. března 2020 [cit. 7. října 2020]. Dostupné na <https://www.usoud.cz/fileadmin/news_import/Pl_US_6_20_navrh.pdf>.
 - WEIGEND, Thomas et al. *Procedural Law* [online]. britannica.com, 20. ledna 2017 [cit. 25. července 2020]. Dostupné na <<https://www.britannica.com/topic/procedural-law/Parties>>.
 - WHYTE, David. *Expedited enforcement in Scotland (and beyond?)* [online]. inhouselawyer.co.uk, říjen 2011 [cit. 4. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.inhouselawyer.co.uk/legal-briefing/expedited-enforcement-in-scotland-and-beyond/>>.

Internetová zdroje (bez dohledatelného autorství):

- *About HCCH* [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 9. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/about>>.
- *ALI / UNIDROIT Principles of Transnational Civil Procedure* [online]. unidroit.org, 1. června 2020 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.unidroit.org/instruments/transnational-civil-procedure>>
- *Drobné nároky* [online]. e-justice.europa.eu, 18. července 2019 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-42-cs.do>.
- *Dvoustranné smlouvy* [online]. justice.cz, ©2017 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://www.justice.cz/web/msp/dvoustranne-smlouvy>>
- *Enforcement of Judgments* [online]. travel.state.gov, 2020 [cit. 25. července 2020]. Dostupné na <<https://travel.state.gov/content/travel/en/legal/travel-legal-considerations/international-judicial-assistance/Enforcement-of-Judges.html>>.

- *Evropský platební rozkaz* [online]. evropskyspotrebitel.cz, ©2017 [cit. 12. října 2020]. Dostupné na <<https://evropskyspotrebitel.cz/evropsky-platebni-rozkaz/>>
- *How a creditor can get informatik about your finances* [online]. citizensadvice.org.uk, ©2020 [cit. 26. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.citizensadvice.org.uk/debt-and-money/action-your-creditor-can-take/how-a-creditor-can-get-information-about-your-finances/>>.
- *Model Law on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments*. [online]. thecommonwealth.org, 2018 [cit. 23. července 2020]. Dostupné na <https://thecommonwealth.org/sites/default/files/key_reform_pdfs/D16227_1_GPD_ROL_Model_Law_Rec_Enf_Foreign_Judgements.pdf>.
- *Nové nařízení Brusel I bis – změny právní úpravy* [online]. akhsp.cz, 22. dubna 2015 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<http://akhsp.cz/nove-narizeni-brusel-i-bis-zmeny-pravni-upravy/>>.
- *Posílení spolupráce se Švýcarskem, Norskem a Islandem: Luganská úmluva* [online]. eur-lex.europa.eu, 31. července 2018 [cit. 13. října 2020]. Dostupné na <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A116029>>.
- *Preparation of Preliminary Draft Convention (1997 – 1999)* [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 26. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/es/publications-and-studies/details4/?pid=6839>>.
- *Prohlášení o vzájemnosti v civilních věcech* [online]. justice.cz, ©2017 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <<https://www.justice.cz/web/msp/prohlaseni-o-vzajemnosti-v-obcanskych-vecech>>.
- *PŘEHLED: Kam Češi odchází do zahraničí nejvíce? A kdo k nám?* [online]. tn.nova.cz, 14. září 2014 [cit. 8. dubna 2020]. Dostupné na <<https://tn.nova.cz/clanek/zpravy/domaci/velky-prehled-kam-cesi-nejvice-odchazeji-do-zahranici.html>>.
- *Rozdíl mezi exekucí a soudním výkonem rozhodnutí* [online]. ekcr.cz, 8. srpna 2009 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/838-28-rozdil-mezi-exekuci-a-soudnim-vykonem-rozhodnuti?w=>>>.
- *Status Table: 37: Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements* [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>>.

- *Status Table: 41: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters* [online]. hcch.net, ©2020 [cit. 10. července 2020]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>>.
- *Study LXXCI B – Principles of Effective Enforcement* [online]. unidroit.org, 1. února 2017 [cit. 15. července 2020]. Dostupné na <<https://www.unidroit.org/work-in-progress/effective-enforcement>>.
- *The revised EU-UK Withdrawal Agreement Explained* [online]. ec.europa.eu, 28. února 2018 [cit. 7. listopadu 2020]. Dostupné na <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/the_withdrawal_agreement_explained.pdf>.
- *Ukrajinská národnostní menšina*. [online]. vlada.cz, 31. března 2006 [cit. 31. října 2020]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/ukrajinska-narodnostni-mensina-16159/>>
- *Výkon cizozemského soudního rozhodnutí v České republice* [online]. schaffer-partner.cz, 27. února 2017 [cit. 11. října 2020]. Dostupné na <<https://www.schaffer-partner.cz/cs/aktualita/3736-vykon-cizozemskeho-soudniho-rozhodnuti-v-ceske-republice>>.

OFICIÁLNÍ DOKUMENTY ZÁKONODÁRNÝCH A VÝKONNÝCH ORGÁNŮ:

- CONWAY, Lorraine. *Briefing paper – Debt Enforcement*. Commons Library Briefing, Number CBP5746, 6. listopadu 2018.
- Důvodová zpráva ze dne 5. listopadu 2003 k vládnímu návrhu č. 512, *kterým se mění zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním*, ve znění zákona č. 361/2004 Sb. účinem ke dni 15. června 2004.
- HOLÝ, Dalibor a kol. *Cizinci v České Republice*. Praha: Český statistický úřad, 2019, s. 41.

Abstrakt

Diplomová práce na téma **Zkoumání některých režimů uznání a výkonu rozhodnutí českých soudů v majetkových věcech v zahraničí** se ve své první části věnuje historickému vývoji, principům, teoretickému pozadí, koncepcím, pramenům a nejnovějším inovacím týkající se problematiky uznávání českých rozhodnutí a exekucí na podkladě českého exekučního titulu v zahraničí. Diplomová práce na tuto obecnou část dále navazuje svou první speciální částí vysvětlující pozadí uznávání a výkonu zahraničních majetkových rozhodnutí v České republice a objasňující evropské či multilaterální prostředky pro mezinárodní uznání a výkon rozhodnutí dané k dispozici oprávněnému z českého rozhodnutí. Ve své druhé speciální části se praktickou formou snaží přiblížit vybrané režimy typické pro tento institut mezinárodního práva soukromého procesního – bilaterální režim s aplikací ukrajinské právní úpravy a evropský a přechodný režim prostřednictvím aplikace právní úpravy Velké Británie. U posledního jmenovaného se autor práce zároveň snaží vydedukovat pobrexítovou právní úpravu *de lege ferenda*.

This thesis on **The Examination of Individually Selected Regimes of Recognition and Enforcement of Judgments Issued by Czech Courts in Property Matters Abroad** focuses in its first part on historical development, principles, theoretical background, concepts, sources and latest innovations concerning the problematic of recognition of Czech decisions and enforcements based on Czech writ of enforcement abroad. After its general part, the thesis continues with the first special part explaining the background of recognition and enforcement of foreign decisions in property matters in the Czech Republic, and elucidates European or multilateral instruments for international recognition and enforcement, which are available to the creditor of the Czech decision. In its second special part, thesis tries to approach in a practical form individually selected regimes typical for this institute of private international procedural law - the bilateral regime with the application of Ukrainian law and the European regime and transitional regime through the application of the law of United Kingdom. For the last listed author also tries to deduce post-Brexit legislature *de lege ferenda*.

Seznam klíčových slov

Mezinárodní právo soukromé procesní

Uznání a výkon rozhodnutí

Brexit

Velká Británie

Ukrajina

Evropská Unie

Key Words

International private procedural law

Recognition and enforcement of judgments

Brexit

United Kingdom

Ukraine

European Union